

ئىنجىلى لۇقا

ئىنجىلى لۇقا

بە زىمانى كوردى

شىۋەى سۇرانى

ئىنجىل بەيتى ئەۋەى لۇقا نووسىۋىيەتى

عيسا لەم ئىنجىلەدا، رۆلەى مەردم و رزگار كەرى ھەموو جىھانە. لىرەدا لۇقا* بايەخ بە زۆربەى ئەو شتانه ئەدات كە دەر بارەى ژيانى عيسا بوو، لەسەر زەوى ھەولسى داوہ بۆ نووسىنى ھەندى رۇودا و نموونە كە تايەتە بەۋەى عيسا مېرۇڧىكى تەواوہ و پزىشكىكى چارەسەر كەرەو گەر اوہ بە دواى ماندوۋە كاندا تا رزگار يان بكا.

ئەم ئىنجىلە دەست پى ئە كا بە باسى لە داىك بوون و مناليتى عيسا لە سەر تادا باسى كاروبارە كانى ئە كا، كۆتايى بە باسە كەى ئە ھىتى بە ئازاردانى و خاچ كەردنى و زىند و بوونەۋەى و بەرزبوونەۋەى بۆ ئاسمان. ئەۋەى سەرنج رايە كىشى، لۇقا زۆر بايەخى داوہ كە بە نموونە باس فېر كەردنە كانى عيسا بكا.

لەوانەى لە سەرەتاوہ بىنەرى رۇوداۋە كان بوون و لە دوايشدا بوونە تۆكەرى ووشەى يەزدان. ۳ گەرەم ساۋفيلۇس** دواى ئەۋەى كە ھەموو شتېكم بە ووردى لە سەرەتاي باسە كەۋە

بەشى يە كەم
چۆن ئەم ئىنجىلە نووسرا؟
اكاتى زۆر كەس، ھەستان بە نووسىنى ئەو رۇوداۋانەى لاي ئىمە رۇواى دا بوو، ۲ بەيتى ئەۋەى كە بە دەستمان گەشتبوو،

(*) لۇقا: پىاۋىكى خويئەۋارى زاناي يۆنانى بوو، لە نامە كەى پۇلس نىرراۋى عيسادا كە ئەى نىرى بۆ خەلكى شارى كۆلۇس، دەر ئە كەۋىت كە پزىشك بوو، لۇقا ئەم ئىنجىلەى بە ھۆى يارمەتى رۇخى رەۋانەۋە نووسىۋەتەۋە.

(**) ساۋفيلۇس: ناۋىكى يۆنانىە واتاي خوشەۋىست. ئەمىش ئەو پىاۋە رۆمەىە كە لۇقا ھەۋالى مزگىتى داوہ پىتى. لەۋە ئە كات پىاۋىكى ناودار بوو پىت. زۆر كەسى ئەلتن پارىزەر بوو و لەسەر پۇلسى قوتايى عيساى كەردوئەۋە كاتى زىندانى.

کۆمهله کهی خویدا، کاروباری
 قه شایه تی جتی به جتی ته کرد.
 ۹ نۆره ی هات که بچیته ناو
 په رستگای یه زدانوه (خودا) و
 بخورد بسووتیتی. ۱۰ له کاتی
 سووتانی بخورده که دا، خه لکی
 له دهره وه هه موو نوژیان ته کرد.
 ۱۱ له لای راستی شوینی سووتانی
 بخورده که وه فریشته یه که
 دهر که وت، ۱۲ کاتی زه که ریا
 ته مه ی بینی، تیک چوو، ترسی
 لی نیشته، ۱۳ فریشته که پتی
 ووت: ته ی زه که ریا مه ترسه
 چونکه داواکاریه که ت بیسترا،
 زنه که ت ته لیا سابات له تو
 کورپکی ته بیت و ناوی ته نیت
 یۆحه ننا. ۱۴ اخۆش و شادی
 ته بینیت و که سانیککی زۆر به له
 دایک بوونه که ی دلخۆش ته بن.
 ۱۵ به رامبه ریه زدان (خودا) زۆر
 مه زن ته بیت. بابه تی سه رخۆشی
 ناخواته وه و له سکی دایکیا
 له شی پر ته بیت له (روچی

پشکنی، وام به باش زانی که به
 ریتک و پینکی بۆتی بنووسم.
 ۴ تاوه که به ته واوی بۆت
 دهر که ویت، راستی ته و باسه ی
 که پیت گه یشتوه.

مزگیتی له دایک بوونی
 یۆحه ننا ی خه لک له
 ئاوه له کیش:

۵ له سه رده می هیرۆدس پاشای
 ناوچه ی یه هودیا، قه شه یه که
 هه بوو، ناوی زه که ریا* بوو، له
 کۆمه له ی ته بیا زنه که شی ناوی
 ته لیا سابات بوو له نه وه ی هارون،
 ۶ هه ردوو کیان، له و که سانه بوون
 که ترسی یه زدان (خودا) له
 دلاینا بوو. پهیره ی ئامۆزگاری و
 یاسای یه زدانیان ته کرد به پاکي.
 ۷ منالیان نه بوو، چونکه
 ته لیا سابات نه زۆک بووه،
 هه ردوو کیشیان زۆر چوو بوون به
 سالا.

۸ له کاتیکه زه که ریا له نۆره ی

(* زه که ریا: سی و دوو کهس له په رتووکی پیروزا بهم ناوه وه ناوبراون به لام
 گرن گترینیان شه شن یه کیتیکیان ته م زه که ریا یه که لیره دا باسی ته کری
 ته مه ش باوکی یۆحه ننا ی خه لک له ئاوه له کیشه. له دایک بوونی
 یۆحه ننا ی به شیوه یه کی سه رسوور هینه ر بۆ روون کرایه وه.

کاتی خویا دیتهدی، باوهرت
نه کرد.

۲۱ خه لکه کesh چاوه پروانی
زه که ریا یان ته کرد و سه رسام
بوو بوون له دوا که وتنی ته و له ناو
په رستگا که دا. ۲۲ به لام کاتی
هاته دهره وه نهی توانی له گه لیان
بدوی ئینجا زانیان که له
په رستگا که دا شتیکی یه زدانی
بینیوه. به جولانه وه ته دوا
له گیانا و هر به لالی مایه وه.

۲۳ کاتی روژانی کار کردنی له ناو
په رستگا که دا ته واو بوو، گه رایه وه
بو مال هوه. ۲۴ دوا ی ته وه،
ته لیاسا باتی ژنی سکی پر بوو،
ماوه ی پینج ما نگ خوی
شارده وه، ووتی: ۲۵ یه زدان
(خودا) وای لی کردم، له م
روژانه دا ئاوری لی دامه وه بو
ته وه ی شوره یی و سه رشوریم
له ناو خه لکیا له سه ر لابه ری.

مزگیتی له دایک بوونی عیسا:

۲۶ کاتی که سکی شه ش مانگی

(**) ئیسرائیل: یه کتی له و ده خیل وه ژانه ی له فه له ستینا ته زیان. خویان
له وانی تر جیا کرده وه و ناوی خویان نا ئیسرائیل. له زور شویتنا له
په رتووکی پیروز کاتی ووشه ی ئیسرائیل به کار دیت مه به ست له کومه لیک
یان ناچه یه ک نیه به لکو مه به ست له مانای روحی ته و ووشه یه به عیبرانی
واتای زوران بازی و مل ملانی له گه ل یه زدان.

ره وان). ۱۶ که سانیتیکی زور له
خیلی ئیسرائیل (***) بو یه زدان
(خودا وه ند) ته گه ر ینیته وه، ۱۷ به
روح و توانای نیراوی یه زدان
ته لیاسه وه پیش مه سیحی چاوه ری
کراو ته که ویت، تاوه ک منالان
ههروه ک باوکان بخاته سه ری
یه زدان (خودا وه ند) و یاخی
بووان بگه ر ینیته وه بو بیری
راستی و گه ل ئاماده کات بو
پیشوازی کردنی مه سیح.

۱۸ زه که ریا به فریشته که ی ووت:
به چیا ته مه بزاتم، چونکه من
پیاویتیکی به ته مه تم ژنه که شم چوه
به سـالاً؟ ۱۹ فریشته که
وه لامی دایه وه: من ته و جو برائیلهم
له باره گای یه زدانا (خودا)
رائه وه ستم، نیراوم بو ته وه ی
له گه لت بدویم و مژده ی
ته مه ت پی به م. ۲۰ جا ته وه تا تو
توانای قسه کردنت نامیتی تا ته و
روژه ی ته مه ی تیا ته بیت،
له بهر ته وه ی به ووته کاتم که له

فریشته که ی ووت: (چۆن شتی وائهبیت، که من هیچ پیاونیک به لاما نه هاتبی؟) ^{۲۵} فریشته که وه لآمی دایه وه: (روحی ره وان دتی به سه رتا و هیژی به زدان سایه ی سهرت ئه بیت. چونکه ئه و پیروزه ی لیت ئه بیت به رۆله ی به زدان ناوئه بریت.

^{۳۶} ئا ئه وه تا ئه لیا ساباتانی خزمیشت ههروه ها به وته مه نه به سالآچوه وه سکی پره به کورپیک. ئا ئه وه ی که پینان ئه ووت نه زوک سکی شه ش مانگه. ^{۳۷} هیچ په یمانیک نیه لای به زدان (خودا) که نه توانی بیبانه سر. ^{۳۸} مریم ووتی (ئا ئه وه تا من مل که چی (خوداوه ند) به زدانم. ئه وه ی که ئه ی لیت رازیم به بوونی) ئینجا فریشته که ئه ونی به جی هیشت.

مریم دیده نی ئه لیا سابات
ئه کات:

^{۳۹} هه ره له و رۆزانه دا، مریم به خیرایی به ره و شاخ رویش، به مه به ستی شاری له شاره کانی ناوچه ی به هوزا. ^{۴۰} چوه مالی زه که ریا و سلاوی له ئه لیا سابات

بوو، جو برائیلی فریشته له لایه ن به زدان وه (خودا) نیرا بو شاری له ناوچه ی جه لیل ناوی ناسیره بوو، ^{۲۷} بو لای کچیتکی نیشانه کراو له پیاونیک که ناوی یوسف بوو، له بنه مالهی داوود، ناوی ئه م کچه ش مریم بوو.

^{۲۸} فریشته که هاته لای و پتی ووت: (ئه ی ئه و که سه ی که خه لاتی به زدان (خوداوه ند) به سه را رزاوه سلاوت لی بی به زدان (خوداوه ند) له گه له، تو پیروزیت له ناو ئافره تانا.)

^{۲۹} مریم به ووته ی فریشته که شتواو و له خوی پرسی: ئایا ئه بی ئه م سلاو کردنه چی بیت؟ ^{۳۰} فریشته که پتی ووت: (مه ترسه ئه ی مریم، تو خه لاتی به زدان به ده ست هیناوه، ^{۳۱} ئا ئه وه تا سکت پر ئه بی و کورپیکت ئه بی ناوی ئه نیت عیسا. ^{۳۲} ئه و مه زن ئه بیت، به رۆله ی به زدان ناوئه بریت، به زدان (خوداوه ند) ته خستی داوودی باوکی پتی ئه به خستی. ^{۳۳} به سه ر خانه واده ی یاقوبا هه تاهه تایه پاشاهیتی ئه کات، پاشاهیتی که ی کوتایی بو نیه.) ^{۳۴} مریم به

۵۰ به زهیی بو تهوانه یه که نه وه
 دواى نه وه تهی پهرستن. ۵۱ به
 بازوی، توانای دروست کرد،
 خواستی دلی لووت به رزه کانی
 تهروتونا کرد، ۵۲ تواناداره کانی
 له تهخته کانیاں هیتایه خواره وه
 بی هه و افیزه کانی بلند کرده وه.
 ۵۳ برسپه کانی به چاکه تیرکرد و
 دهوله مهنده کانی به دهستی
 به تال رهوانه کرد. ۵۴ یارمه تی
 ئیسرائیلی رولهی خوی دا. تا
 به زهیی بخاته وه بیر.

۵۵ ههروهك چون له گهل
 باو باپیرانمانا، ئیبراهیم و
 وه چه کانی هه تاهه تایه دوا.
 ۵۶ دواى ته وهی مریم لای
 تهلیاسابات نزیکه ی سنی مانگ
 مایه وه، ئینجا، گه رایه وه بو
 ماله وه.)

له دایک بوونی یوحنا:
 ۵۷ تهلیاسابات کاتی منال بوونی
 هات و کورپنکی بوو.
 ۵۸ دراوسپنکانی و خزمانی بیستیان
 که یهزدان (خودا وهند) به زهیی
 خوی به سهرا رزاندوه، له گه لیا
 شادمان بوون. ۵۹ له رژی
 هه شته مدا تاماده بوون، بو ته وهی

کرد. ۴۱ کاتی تهلیاسابات گوتی
 له سلاوی مریم بوو، مناله که،
 ۴۲ له سکیا جولا، ئینجا
 تهلیاسابات له شی پر بوو له
 (روچی رهوان) به دهنگیکی بهرز
 هاواری کرد و ووتی: (تو له ناو
 ژنانا پیروزیت پیروزه ته وهی له
 سکتایه. ۴۳ تا ته مام له کوپوه بو
 ته بیت، که دایکی (خودا وهند)
 بیت بو لام؟ ۴۴ هه ره که سلاوی
 تو گه یشته گویم، له خوشیا
 مناله که له سکما جولایه وه.

۴۵ خوزگه به وهی که باوه ری
 هیتاوه به وهی چی له یهزدانه وه
 (خودا وهند) پتی ووتراوه
 یه ته دی.)

ستایشی مریم:

۴۶ مریم ووتی: (به هه موو دلوه
 ستایشی یهزدان (خودا وهند)
 ته که م، دلشادم، ۴۷ به یهزدانی
 (خودا) رزگار که رم. ۴۸ ته و
 روانیه مل که چی
 کاره که ره که ی، تا ته وه تا له مه ولا
 به دواوه هه موو نه وه کان ئاواتم
 پی ته خوازن.

۴۹ چونکه توانادار کاری مه زنی
 به من ته بنجام دا، پیروزه ناوی ته و،

نیرراویکی یهزدان. ٦٨ ووتی:
 (پیروز بیت گوره و یهزدانی
 (خوداوهند) ئیسرائیل، چونکه
 چاوی به گهله که یا خشاند و
 رزگاری کرد. ٦٩ له مالی
 داودی رولهی خوئی، هیزی
 رزگاری دروست کرد.
 ٧٠ ههروهك له سهر زمانی نیرراوانی
 یهزدان و پیاوچاگان. ئهوانهی له
 کونهوه هات بوون، قسهی
 کورد و پهیمانی دا. ٧١ بو
 رزگاریمان له دوژمنان و ئهوانهی
 ناحهزمانن، ٧٢ بهزهیی هاتهوه به
 باوایپیرانمانا و بهلینی پیروزی
 خوئی بیرنهچوو. ٧٣ واتا ئه
 سویندهی که بو ئیبراهیمی
 باوکمانی خواردهوه: که،
 ٧٤ دواي رزگاریمان له دهستی
 دوژمنان پیمان بهخشی پرستی
 بی ترس، ٧٥ به پاکی و پیروزی و
 بی گوناھی به دریزایی زیانمان.
 ٧٦ توش ئهی منال، ناوئهبریت به
 نیرراوی یهزدان له بهرئهوهی پیش
 رزگارکر ئه کهویت تاوهك
 رینگاکانی بو ئاماده کهیت،
 ٧٧ تاوهك له گهل بگهیه نیت که
 رزگاریان ئه بیت. به لی خوش
 بوون له گوناھیان. ٧٨ به سایهی

کوره که خهته نه بکهن، خهریک
 بوو زه کهریای ناوینین، له سهر
 ناوی باوکی. ٦٠ به لام دایکی
 ووتی: (نه خیر، به لکو یوحه نهای
 ناوئه نری). ٦١ پیمان ووت: (که س
 نیه له خیلتا بهم ناوه
 ناوئرابیت). ٦٢ به باوکیان ووت:
 (چ ناویکی ئهوی ناوینری؟
 ٦٣ تهخته یه کی داوا کرد و
 له سهری نووسی: (ناوی
 یوحه نهایه) هه موویان له مه
 سه رسام بوون. ٦٤ دهست به جی
 زه کهریا زمانی کرایه وه دهستی
 کرد به ستایشی یهزدان (خودا)
 ٦٥ هه موو ئهوانهی نزکیان
 نیشته جی بوون، ترسیان
 لی نیشته، ئه م کارانهش له
 چیاي ناوچهی یه هودیا دا بوو به
 باس و قسهی ناو خه لکی.
 ٦٦ هه موو ئهوانهی که ئه مه میان
 بیست، ئه م باسه یان خسته
 دلپانه وه ووتیان: (ئایا ئه م مناله
 ئه بی به چی؟) ئه وه تا دهستی
 یهزدانی (خوداوهند) له گه لایه.

ستایشی زه کهریا:

٦٧ له شی زه کهریای باوکی پر بوو
 له (روچی رهوان) وهك

به زهبي يه زدانوه كه له
 روزه لاتی به زهوه روشنایی
 هه دات. ^{۷۹} تا رووناکی بداته
 دانیشتوانی ناو تاریکی سیهیری
 مردن و هندیکیشیان به رهو
 ریگهی ئاشتی هه بات.
^{۸۰} مناله که به روح نه شونمای
 هه کرد و به هیز هه بوو، له دهشت و
 دهر مایهوه تا هه و روزهی خوئی
 دهرخست بو ئیسرائیل.

فریشته یه که مزگیتی هه دا:
^۸ له و ناوچه یه شوان هه بوون له
 دهشت هه مانه وه به نوبه ئیشکی
 میتگه لیان هه گرت. ^۹ فریشته یه که
 له لایهن یه زدانوه (خوداوه ند)
 هاته لایان، گه ورهیی و شکوهی
 یه زدان له ده وروپشتیان
 رووناکی دا، به مه ترسیکی زوریان
 لی نیشت. ^{۱۰} فریشته که
 پتی ووتن: (مه ترسن، هه وا من
 مژده یه کی خوش و مه زنتان
 پی هه دم که بو هه موو گه له.
^{۱۱} هه مریو له شاری داوود
 رزگار که ری له دایک بوو،
 هه ویش که عیسای خوداوه نده.
^{۱۲} هه مهش نیشانه بی بوتان،
 منالیتیکی پینچراوهی نووستو له

به شی دووهم

له دایک بوونی عیسا:

له و سه رده مه دا، له ئوغستوسی
 قه یسه روه فرمان دهرچوو که
 هه موو دانیشتوانی وولاته که ی
 ناو نووس بکریت. ^۲ هه م ناو نووس
 کردنهش یه که م جاری بوو، له
 کاتیکا کیرینیوس فرمان ره وای
 سوریا بوو. ^۳ خه لکی روپشتن،
 هه ری که بو شاری خوئی تاوه که
 ناو نووسی بکرین. ^۴ جا یوسف،
 له شاری ناسیره وه که له
 ناوچه ی جه لیل بوو، به رهو
 شاره که ی داود روپشت که
 ناوی بهیت له حم بوو له ناوچه ی
 یه هودیا. چونکه هه و له بنه ماله و
 هتزی داوود بوو. ^۵ تاوه که له گه ل

خویان، دهم به ستایشی یهزدانهوه
(خودا) بو ههموو ئهوانه‌ی که
بیستیان و دیان، وهك پیتان ووترا
بوو.

خه‌ته‌نه کردنی عیسا:

۲۱ کاتی خه‌ته‌نه کردنی
مناله‌که، دوا‌ی به‌سه‌رچوونی
هه‌شت رۆژ به‌سه‌ر له دایک
بوونیا، ناوی‌نرا عیسا هه‌روهك
چۆن له‌سه‌ر زمانی فریشته‌که‌دا
له پیتشه‌وه ناوی‌نرا.
۲۲ دوا‌ی ئه‌وه‌ی که برینه‌که‌ی
چاک بو‌ه‌وه، به‌پیتی یاسای موسا،
برا بو ئورش‌ه‌لیم، تاوهك
پیتشکه‌شی یهزدانی (خودا)
بکه‌ن. ۲۳ هه‌روهك چۆن له
یاسای یهزدانا (خودا) نووسراوه:
هه‌موو منالیتیکی نۆبه‌ره پیتشکه‌ش
به یهزدان ئه‌کری. ۲۴ دیسان با
پیتشکه‌ش بکری. وهك ووتراوه له
یاسای یهزدانا: (جووتنی
کوکوختی یاخود جووتنی
پیتجووی کوتر). ۲۵ له ئورش‌ه‌لیم
پیاوتک هه‌بوو ناوی سه‌معان بوو،
پیاوتکی یهزدان‌ناس و بی گوناوه
بوو، چاره‌روانی دل‌دانه‌وه بوو بو
گه‌ل (رۆحی ره‌وان) تیا بوو.

ئاخووریتکا له‌وی ئه‌بینن. ۱۳ له
پرتیکا له‌گه‌ل فریشته‌که‌دا
کوومه‌لتی هیزی ئاسمانی
ده‌رکه‌وتن، ستایشی یهزدانیان
ئه‌کرد و ئه‌یان ووت: ۱۴ (شکو و
مه‌زنی بو یهزدانه (خودا) له
ئاسمانی به‌رزا و بو سه‌ر زه‌ویش
ئاشتی، بو خه‌لکیش
خوشحالی). ۱۵ کاتی فریشته‌که
لای شوانه‌کان به‌ره‌و ئاسمان
رۆیشت، یه‌ک به یه‌کیان ووت:
(که‌واته با برۆین بو به‌یت له‌حم
ئه‌وه‌ی پیمان ووترا له ئاسمانه‌وه
رووی داوه، با بیینین).

۱۶ به‌خیرایی هاتن شوینه‌که‌یان
دۆزیه‌وه، مریه‌م و یوسف و
مناله‌که‌یان به‌نووستویی له
ئاخووره‌که‌دا دی. ۱۷ کاتی
ئه‌مه‌یان دی، ده‌ستیان کرد به
بلاو‌کردنه‌وه‌ی ئه‌وه‌ه‌واله‌ی له
باره‌ی ئه‌وه‌ مناله‌وه پیتان ووترا
بوو. ۱۸ هه‌موو ئه‌وانه‌ی گویتیان
له‌مه‌ بوو، سه‌ریان سوورما له‌وه‌ی
که شوانه‌کان ئه‌یان ووت.

۱۹ به‌لام مریه‌م ئه‌م شتانه‌ی هه‌موو
له بییری خویا دانه‌نا و له دلی
خویا لیتیکی ئه‌دایه‌وه. ۲۰ دوا‌ی ئه‌وه
شوانه‌کان گه‌رانه‌وه شویتنی

رزگار کردنی به شتیکی که
 که سانیتیکی زور رانه وهستن
 به رامبهری، به هموو توانایانه وه.
 له مه دا به ربه ره کانیاں بو یه زدان
 ده رته که ویت. ۳۵ توش تازار
 نه چیویت، تازاری وه که شیرتی
 چون دل نه برتی. تا وه که
 ده رکه وی نیازی دلی زور
 که س.)

۳۶ نیراویکی یه زدان که حنه ی
 کچی فه نوئیلی پی ته و ترا، سهر
 به تیره ی نه شیر بوو، تنها
 حهوت سال له گهل میرده که یا
 بوو، دوا ی نه وه به بیوه زنی
 مابوه وه. ۳۷ له و کاته دا پیره ژنیتیکی
 هه شتا و چوار ساله بوو.
 په رستگا که ی به جتی نه ته هیشت،
 شه و روز یه زدانی نه په رست، به
 نویت و روزو گرتن. ۳۸ له و کاته دا
 تاماده بوو، دهستی کرد به
 ستایشی یه زدان و باسی عیسای
 له گهل هموو نه وانده دا کرد که
 له تورش هلیم چاوه پروانی
 رزگار کهر بوون. ۳۹ دوا ی نه وه ی
 ته واو بوو هموو نه وانده ی یاسای
 داوا ی نه کات، دایک و باوکی
 عیسا گه رانه وه بو شاره که یان
 که ناوی ناسیره بوو له ناوچه ی

۲۶ (روحي ره وان) تا گاداری کرد
 بوو، که نامری تا مه سیحی
 خودا وهند نه بینتی. ۲۷ به هوی
 روحی یه زدانه وه بو په رستگا هات
 بوو. کاتی دایک و باو که که ی
 عیسای منالیان هینا تا
 پیشکه شی که ن بهو شیوه یه ی
 که له یاسا دایه. ۲۸ سه معان
 مناله که ی خسته سهر هه ردوو
 دهستی و ستایشی یه زدانی
 (خودا) کرد و ووتی:
 ۲۹ (نه ی گه وره م، ئینجا نو که ری
 خوت به ره لا که به ناشتی، وه که
 په یمانت دا. ۳۰ نه وا چارم
 رزگار که ره که ی توی بینتی.
 ۳۱ نه وه ی تاماده ت کردوه
 پیشکه شی که ییت بو هموو
 گه لان، ۳۲ رووناکی بی بو
 نه ته وه کان و شکو بی بو گهل.)
 ۳۳ دایک و باوکی سهرسام بوون
 له وه ی ده رباره ی مناله که ووترا.
 ۳۴ سه معان (شه معون) داوا ی
 پیروزی بو کردن و به مریمه ی
 دایکی مناله که ی ووت:
 (به هوی نه م مناله وه، زیانی
 که سانیتیکی زور له ئیسرا ئیل
 دیاری نه کری. نه بیته هوی
 تاوان بار کردنی به شتیکی و

۴۷ ته کردن. هه موو تهوانه ی
 گوئیان لئی بوو، سه رسام بوون
 له تیگه یشتن و وه لام دانه وه ی.
 ۴۸ کاتی بینیان سه ریان سورما،
 ئینجا دایکی پتی ووت: (کورم
 بو وات لئی کوردین؟ من و
 باوکت به بتی ئارامی به دواتا
 ته گه راین.) ۴۹ وه لامی دانه وه
 ووتی: (بوچی به دوام
 ته گهران؟ ئایا نه تان زانی
 پیوسته له سه رم، له و جتیه بم
 که هی باو کجه؟) ۵۰ به لام
 ته وه ی که پتی ووتن، ته وان
 تی نه گه یشتن. ۵۱ ئینجا به ره و
 شاری ناسیره گه رایه وه
 له گه له لیانا، مریمه ی دایکیشی،
 ته مانه ی هه موو ته خسته دلیه وه.
 ۵۲ عیسا ش له دانایی و گه وره
 بوونا پیش ته کهوت و جتی
 ره زامه ندی یه زدان و (خودا)
 خه لکی بوو.

به شی سیه م
 یوجه نای خه لک له ناو
 هه لکیش:

اله سالی پانزه هه مینی
 فرمانره وایی تیباریوسی قه یسه را،
 کاتی بونتیسوس بیلاتوس،

جه لیل. ۴۰ مناله که نشونمای
 ته کرد و به هیز ته بوو، پر ته بوو له
 دانایی و له به زه یی یه زدان
 (خودا)

عیسا له نیتوان گه وره پیاوانی
 په رستگا که دا:

۴۱ دایک و باوکی هه موو سالتیک
 له جه زنی قوربانا ته چوون بو
 ئورشه لیم. ۴۲ کاتی عیسا ته مه نی
 گه یشته دو انزه سال، وه ک هه موو
 سالانی که له جه زنا به ره و
 ئورشه لیم رویشتن. ۴۳ دوا ی ته واو
 بوونی روژانی جه زن دایک و
 باوکی گه رانه وه، عیسا ی منال
 مایه وه له ئورشه لیم بتی ته وه ی
 ته مان بزائن. ۴۴ وایان بیر کرده وه
 که له گه ل هاو رپتکانیانایه به
 رینگاوه، روژه رینگایه ک رویشتن،
 دوا ی ته وه ده ستیان کرد به
 پشکنین به دوا یا له نیتوان خزم و
 ناسیاوه کانیا نا. ۴۵ کاتی نه یان
 دوزیه وه گه رانه وه بو ئورشه لیم تا
 به دوا یا بگه رپتن. ۴۶ دوا ی سی
 روژ گه ران دوزیانه وه له
 په رستگا که دا، به دانیشتنه وه له
 نیتوان ماموستایانا، گوئی بو
 راگرت بوون په رسیاری ئاراسته

لتي پرسراوی ناوچهی یه هودیا بوو،
 ههروه‌ها هیرۆدس لتي پرسراوی
 ناوچهی جهلیل و براک‌ه‌شی
 فیلیبوس لتي پرسراوی ناوچهی
 ئیتوریه و ته‌راخونیتس بوو،
 دیسانه‌وه لیسانیوس لتي پرسراو بوو
 به‌سه‌ر ناوچهی ئیبیلیه‌وه،
 ۲ له‌سه‌رده‌می سه‌رۆکایه‌تی حه‌نان
 وقیافا به‌سه‌ر قه‌شه‌کانا، کاتی
 یۆحه‌ننا له بیابانا بوو ووشه‌ی
 یه‌زدان (خودا) هاته‌خواره‌وه
 بو‌ی. ۳ ئینجا هات بو هه‌موو ئه‌و
 ناوچانه‌ی که‌وتبوونه‌ سه‌ر
 روویاری ئوردن بو خو له ئاو
 هه‌ل کیشان له پیتاوی په‌شیمان
 بوونه‌وه و پا‌کردنه‌وه‌ی گونا‌هدا،
 ۴ هه‌روه‌ک چۆن له په‌رتووکی
 نیراوی یه‌زدان ئه‌شعیا نووسراوه:
 (له بیابانه‌وه ده‌نگیک بانگ
 ئه‌کات رینگای یه‌زدان
 (خوداوه‌ند) ئاماده‌که‌ن و
 ریتازه‌کانی ریک‌خه‌ن. ۵ هه‌موو
 دۆلیک پر ئه‌کریته‌وه و هه‌موو
 چیاو گه‌ردۆلکه‌یه‌ کیش نزم،
 هه‌موو شوینه پیتچاو پیتچه‌کان
 راست ئه‌بنه‌وه‌و شوینی چال و
 چۆل ئه‌بنه‌ رینگای ریک و ره‌وان،
 ۶ هه‌موو که‌ستی چاوی به

رزگار که‌ر ئه‌که‌وتی.)
 ۷ به هه‌موو ئه‌وانه‌ی که بو خو له
 ئاو هه‌ل کیشان هاتبوون ووتی:
 (ئه‌ی نه‌وه‌ی مار، کتی ئا‌گاداری
 کردن تاوه‌ک را‌که‌ن له تووره‌یی
 دا‌هاتوو؟ ۸ به‌روبوومی بده‌ن که
 شایانی په‌شیمان بوونه‌وه بیت،
 له‌ناو خو‌تانا مه‌لین: ئیمه
 ئیبراهیمی باوکمان هه‌یه من
 پیتان ئه‌لیم، یه‌زدان (خودا)
 توانای ئه‌وه‌ی هه‌یه ئا له‌م به‌ردان
 نه‌وه بو ئیبراهیم دروست بکات.
 ۹ ئیستاش ئه‌وا ته‌ور خراوته سه‌ر
 قه‌دی دار، هه‌ر داریک
 به‌روبوومی باش نه‌دات ئه‌برریته‌وه
 و فری ئه‌دریته‌ ناو ئا‌گروه‌وه.)
 ۱۰ خه‌لکه‌که پرسیاریان لتي کرد:
 (که‌واته چی بکه‌ین؟) ۱۱ وه‌لامی
 دانه‌وه: (ئه‌وه‌ی دوو کراسی
 هه‌یه، با یه‌کیکیان بدا به‌وه‌ی
 که نیه‌تی، ئه‌وه‌ش که نانی
 هه‌یه، با هه‌مان شت بکات.)
 ۱۲ هه‌ندی له باجگرانی‌ش هاتبوون
 بو خو له ئاو هه‌ل‌کیشان،
 پرسیاریان لتي کرد: (ئه‌ی
 مامۆستا، ئیمه چی بکه‌ین؟)
 ۱۳ پیتی ووتن: (له‌وه‌ی دانراوه
 بو‌تان زیاتر مه‌سه‌نن.)

مژدهی ئه دانتي. ۱۹ به لام هيرژودس
 كه لتي پرسراوي ناوچه كه بوو،
 له لايه ن. يوچه نناوه ئاگادار
 كرابوه وه، به هوي دهست
 تتي كه لاو كردني له گهل هيرژودياي
 براژني و ئه وه موو خراپانه ي كه
 ئه ي كرد، ۲۰ خراپه يه كي تريشي
 خسته پال خراپه كاني پيشروي
 ئه وپش به زيندان كردني
 يوچه ننا.

خو له ناو هه لكيشاني عيسا:
 ۲۱ كاتي گهل هه موو خويان له
 ئاو هه لكيشا، عيساش خو ي له
 ئاو هه لكيشا، له و كاته دا نو يژي
 ئه كرد، ئاسمان كرايه وه، ۲۲
 روحي ره وان له شيوه ي له شي
 كو تريكا له سه ري نيشته وه،
 دهنگيك له ئاسمانه وه هات و
 ووتی: (توي كوري
 خوشه ويستم، من پيت دلشاد
 بووم.)

بنه چهي عيسا:
 ۲۳ كه كاتي عيسا دهستي به
 كاري به زداني كرد، ته مه نني
 نزيكه ي سي سال بوو، ناسرا بوو
 به وه ي كه كوري يوسف كوري

۱۴ اديسانه وه هه ندي سه رباز
 پرسياريان لتي كرد: (ئهي ئيمه
 چي بكه ين؟) وه لامي دانه وه:
 (زورداري له كهس مه كهن، به
 درو كهس تاوانبار مه كهن، با
 به شتان كات ئه وه ي وه ري
 ئه گرن.)

۱۵ له به ره ئه وه ي گهل چاوه رتي
 مه سيحيان ئه كرد، هه موو له
 خو يان ئه پرسى: (تو بلتي
 يوچه نناي خه لك له ئاو
 هه لكيش، مه سيحي چاوه رتي
 كراو پتي؟) ۱۶ يوچه ننا وه لامي
 خه لكه كه ي دايه وه: (من
 هه لتان ئه كيشم له ئاو، به لام
 ئه وه ي ديت له من به تواناتره،
 ئه وه ي كه من ته ناتت
 شايبته ي كردنه وه ي قه يتاني
 پيلاوه كاني نيم، ئه وه هه لتان
 ئه كيشتي له روحي ره وان و له
 ئاگر. ۱۷ ئه وه شه ني به دهسته وه يه
 بو پاك كردنه وه ي خه رمانه كه ي
 به ته واوي گه نمه كه له
 ئازوخگه دا كو ئه كاته وه و
 كاكه ش ئه سو ئيتي به ئاگري كه
 ناكور يته وه.)
 ۱۸ اديسان به زور شتي كه،
 ئاموزگاري گه له كه ي ئه كرد

کوری تارح، کوری ناحور،
 ۳۵ کوری سه روج، کوری ره عو
 کوری فالج، کوری عابر کوری
 شالح، ۳۶ کوری قینان کوری
 ئه رفه ك شاد، کوری سام کوری
 نوح، کوری لامه ك، ۳۷ کوری
 مه توشالح، کوری ئه خنوخ
 کوری یارد، کوری مه هلال ئیل
 کوری قینان، ۳۸ کوری ئه نوش
 کوری شیس، کوری ئادم که
 له یه زدانه (خودا).

به شی چواره م

تاقی کردنه وهی عیسا له لایه ن
 شه یئانه وه:

۱ کاتی عیسا له ئورردون
 گه رایه وه، له شی پر بوو له رۆحی
 ره وان. ۲ ماوهی چل رۆژ رۆحی
 یه زدان له بیابانا بردی به رپتوه،
 شه یئانیش تاقی ئه کرده وه. به
 درپژایی ئه و رۆژانه هیچ
 نه خوارد، کاتی ماوه که ته واو بوو
 برسی بوو. ۳ شه یئان پتی ووت:
 (گه راسته و تو رۆله ی
 یه زدانی (خودا)، به و به رده بلتی
 با بییت به نان.) ۴ عیسا وه لآمی
 دایه وه ووتی: (نووسراوه مپروف
 هر به ته نها به نان نازی،

عالیه، ۲۴ کوری مه تسات کوری
 لاوی، کوری مولتکی کوری
 یه ننا، کوری یوسف. ۲۵ کوری
 مه تاسیا، کوری عاموس کوری
 ناحوم، کوری حه سلی کوری
 نه جای، ۲۶ کوری مائاس کوری
 مه تاسیا، کوری شه معنی کوری
 یوسف، کوری یه هوزا، ۲۷ کوری
 یو حه ننا، کوری ریسا کوری
 زه ربابل، کوری شائه لتیئیل
 کوری نیری، ۲۸ کوری مولکی
 کوری ئادی، کوری قوسه م
 کوری ئه لمودام کوری عیری،
 ۲۹ کوری یوسی، کوری
 ئه ليعازهر کوری یوریم، کوری
 مه تسات کوری لاوی، ۳۰ کوری
 شه معون کوری یه هوزا، کوری
 یوسف کوری یونان، کوری
 ئه لیا قیم، ۳۱ کوری مه لیا کوری
 مه ینان، کوری مه تاسا کوری
 ناسان، کوری داود، ۳۲ کوری
 یه سی، کوری عوبه ید کوری
 یوعه ز، کوری سه لمون کوری
 نه حشون، ۳۳ کوری عه میناداب
 کوری ئه دمین، کوری عه رنی
 کوری حه سرون، کوری فارس
 کوری یه هوزا، ۳۴ کوری یاقوب
 کوری ئیسحاق، کوری ئیبراهیم

شهیتان هممو و تاقی
کردنه وه کانی ته و او بوو، به جینی
هیشت تا کاتیکی تر.

عیسا دهرته کری له و شارهی
تیایا گه وره بووه:

۱۴ عیسا به هیتر و توانای رۆحه وه
بو ناوچهی جهلیل گه رایه وه،
ناویانگی له و دئیانهی ده و روپشت
هممو بلا و بوه وه. ۱۵ له شوینی
کو بوونه وهی جوله که کانا
خه لکی فیرته کرد، هممو بیان
ستایشیان ته کرد.

۱۶ ئینجا هات بو ناسیره ته و
شوینهی لئی په روه ده بوو، چوه
شوینی کو بوونه وه، هه روه که
جارانی رۆزی شه ممه، راهه ستا بو
خویندنه وه. ۱۷ په رتو وکی نیراوی
یهزدان ته شعیایان دایه دهستی
کاتی کردیه وه ته و شوینهی
بهرچاو که وت که تیا نووسراوه:
۱۸ (رۆحی یهزداتم (خوداوه ند)
تیایه، چونکه بانگی کردووم
تاوه که مژده بهم به هزاران،
ناردوومی تاوه که بو دیل کراوان
داوای نازادی کهم، بو کوئران
داوای رووناکی کهم، تاوه که
پی شیلراوان رزگار کهم،

به لکو به هممو ووشه یه که
له یهزدانه وه یه (خودا). ۱۵ ئینجا
شهیتان بر دیه سه ر شاخیکی بهرز
و هممو پاشاهییتی جیهانی به
چاو تر و کانیك پیشان داو، ۱۶ ووتی:
(دهسه لاتی فه رمانه وایی ته م
هممو پادشاهیانه ت ته ده مئی به
هممو شکویه که وه که تیایه تی،
چونکه دراوه به من و منیش
ته ی ده م به هر که سی بمه وی.
۱۷ گه ر کرنووشت بو بر دم ته و
هممو ی ته یی به هی تو). ۱۸ عیسا
وه لأمی دایه وه و ووتی: (نووسراوه
که بو یهزدانت (خودا) کرنووش
به ره و به تنها هر ته و په رسته.)
۱۹ ئینجا شهیتان بر دی بو
ئور شه لیم، له سه ر قه راغی
سه ربانی په رستگا که رای گرت و
پتی ووت: (گه ر راسته تو
رۆله ی یهزدانی (خودا)، لیره وه
خوت فری ده خواره وه، ۱۰ چونکه
نووسراوه: به فریشته کانی ته لئی
که پاریزگاریت کهن، ۱۱ له سه ر
دهستیان هه لت ته گرن نه وه که
قاچت بهر بهر بکه ویت.)

۱۲ عیسا وه لأمی دایه وه و ووتی:
(ووتراره: یهزدانت (خوداوه ند)
تاقی مه که ره وه). ۱۳ کاتی

جاری چاره‌سهری خوت بکه
 نهوی بیستمان که له
 که فهرانحوم کردت لیره‌ش له
 شاره‌که‌تا بیکه. ۲۴ دیسان
 به‌رده‌وام بوو ووتی: (راستی پیتان
 نه‌لیم، هیچ نیراوتکی یه‌زدان له
 شاره‌که‌ی خویدا په‌سهند ناکری.
 ۲۵ له راستیا پیتان بلیم،
 له‌سهرده‌می ئیلیا له ئیسرائیل
 بیتوه‌زنی زور هه‌بوون، کاتی
 رووی ئاسمان سنی سال و شه‌ش
 مانگ داخرا، تاوه‌ک برسیتیه‌کی
 گه‌وره له هه‌موو سهر زه‌ویدا
 رووی‌دا، ۲۶ به‌لام ئیلیا نه‌نیرا
 بو‌که‌س له‌وانه‌ته‌نھا بو‌ئافره‌تیکي
 بیتوه‌زن نه‌بی له سهر‌فه‌که له

۱۹ سالی^(*) ره‌زامه‌ندی یه‌زدان
 بانگه‌واز نه‌که‌م. ۲۰ ئینجا
 په‌رتوو‌که‌که‌ی داخست و دایه
 ده‌ست ئیشکهری نه‌و شوینه و
 دانیشت. هه‌موو نه‌وانه‌ی که
 ئاماده بوون له شوینی
 کو‌بوونه‌وه‌که‌ چاویان تی‌بری
 بوو. ۲۱ قسه‌ی بو‌کردن و ووتی:
 (وا نه‌مرۆ هاته‌دی نه‌وی که
 گویتان لی بوو). ۲۲ هه‌موو
 دانیشتون دانیان پیدانا و سهر‌سام
 بوون له‌و ووته‌پیرۆزانه‌ی که پتی
 نه‌دوا، ئینجا پرساریان کرد: (ئایا
 نه‌مه‌ کوره‌که‌ی یوسف نیه‌؟)
 ۲۳ عیسا پتی ووتن: (بی گومان
 ئیوه‌ پیم نه‌لین، نه‌ی پزیشک

(*) سالی ره‌زامه‌ندی یه‌زدان: یه‌زدان له شه‌ش رۆزا جیهانی دروست کرد.
 رۆزی چه‌وته‌می کرده رۆزی پشوو. سالی شه‌مه‌ به‌ سالی بی‌گونا‌هیش
 ناو‌ته‌بری. نه‌م ساله‌ هه‌ر چه‌وت سال جارێک یادی نه‌کرایه‌وه‌و نه‌کرا به
 سالی پشوو‌دان. تیایا کشتوکال نه‌ته‌کرا، هه‌رچی به‌روبوومی به‌ زه‌وی و
 داره‌وه هه‌بوو هه‌مووی به‌ره‌لا‌ئه‌کرا بو‌هه‌زاران و ده‌ست کورته‌کان.
 سالی ره‌زامه‌ندی یه‌زدانیش بریتی بوم له‌و ساله‌ی که له‌ دوا‌ی چه‌وت
 (سالی شه‌مه‌وه) نه‌هات $7 \times 7 = 49$ که‌واته هه‌موو په‌نجا سال جاری
 یادته‌کرایه‌وه.

سالی یۆبیلیشی بی‌ته‌وتری، له‌م ساله‌دا خه‌لکی هه‌موو نه‌گه‌رایه‌وه بو
 بارودۆخی جاری جارانی خۆی و کۆپله و ده‌ست به‌سهر به‌ره‌لا‌ئه‌کران و
 پاره‌و زه‌ویش نه‌درايه‌وه به‌خواه‌نی خۆی. یۆبیل به‌تاجی هه‌موو شه‌مه‌کان
 دا‌ته‌نرا.

کرد به دهنگیتکی بهرز: ۳۴ (ئی) چیت ئهوی لیتمان ئهی عیسای ناسیری؟ هاتوویت لهناومان بهری؟ من ئهزاتم تو کتیت، تو پیروزی لای یهزدان (خودا). ۳۵ عیسا هه ره شهی لی کرد و ووتی: (بئی دهنگ بهو له لهشی وهوه دهره ره). ئینجا شهیتانه که کابرای کوتا به زهویدا و له لهشی هاته دهره وه، بئی ئهوهی زیانی کهی بئی بگهیهنتی.

۳۶ هه موو سه رسام بوون، پرسیاریان له نیتوان خوینانا ئه کرد: (ئه مه چ ووشهیه که؟ ئاوها به توانا و به هیزه، فرمان ئه دا به رۆحه پیسه کان تا له خه لکی بیتنه دهره وه). ۳۷ ناویانگی عیسا له هه موو شوینیک لهو ناوچهیه بلاو بووه وه.

چاک کردنه وهی خه سووی شه معون:

۳۸ دوای ئه مانه شویتیی کۆبوونه وه کهی به جی هیتشت و چوو ه مالی شه معون. خه سووی شه معون تابه کی توندی لی هاتوو، داویان لی کرد یارمهتی بدات. ۳۹ ئه ویش لای

ناوچهی سه یدایه. ۲۷ له ئیسرائیل له سه رده می ئه لیشاعی نیراوی یهزداندا زۆر کهس تووشی نه خوشی گولی هاتبوون، هیچیانی چاک نه کرده وه، تهنها نوعمانی سوری نه بئی. ۲۸ هه موو ئه وانهی له شویتیی کۆبوونه وه که بوون، که ئه مه یان بیست رقیان هه لسا. ۲۹ دهریان کرده دهره وهی شاره که، بردیانه قهراخ ئه و چیایه ی که شاره که یانی له سه ر دروست کرا بوو، تاوهک له ویتوه فریتی بدهنه خواره وه. ۳۰ به لام دهر باز بوو له ناویانا و لهوی رۆی.

نه خوشی گولی له سه ر دهستی عیسادا چاک نه کریتته وه:

۳۱ داکشا به ره و شاری که فه رناحوم، که شاری بوو له ناوچهی جه لیل، لهوی له شه مماندا خه لکی فیر ئه کرد.

۳۲ زۆر سه ریان سوورما له فیر کردنه کانی، له بهر ئه وهی که ووشه کانی ووشه ی به کیتکی توانادار بوو. ۳۳ له شویتیی کۆبوونه وه که دا پیاوینک هه بوو که رۆحی شه یتانی تیا بوو. هاواری

جینگه که بهوه راوه مستا و تاکه ی
 لئی دورر خسته وه. ونه به کسه ر
 هه ستایه سه رینی و دهستی کرد به
 خزمهت کردنیان. ^{۴۰} کاتی
 روزتاوا بوو، هه موو تهوانه ی که
 نه خوشیان هه بوو، هه ربه که له
 جورنگ و له رهنگی، هیتایانه
 لای عیسا به که به که دهستی
 له سه ر دانان و چاکی کرده وه.
^{۴۱} روحی پیسی له زوریان
 ده رکرد، له کاتیکا روحه کان
 هاواریان ته کرد (توی روله ی
 به زدان (خودا)) ده ری ته گردن و
 نه ی ته هیشته زور بلین، چونکه
 زانیان که ته و مه سیحی چاره ری
 کراوه.

^{۴۲} کاتی روز هه لات، هه ستا و
 رویشته بو جینگایه کی
 چوله وانئی، خه لکه که به دوایا
 گهران تا دوزیانه وه، گرتیان
 تاوه که لایان نه روات. ^{۴۳} به لام
 پتی ووتن: (پنیوسته له سه رم،
 موده ی پاشایه تی ئاسمان به
 شاره کانی تریش بدهم، چونکه
 من بو ته مه نیراوم). ^{۴۴} له وی
 رویشته دهستی کرد به بانگه راز
 له شوپتی کزبوونه وه ی
 جوله که کانا.

به شی پتتجه م
 عیسا قوتاییه کانی بانگ له کات:
 اله کاتیکا که عیسا راوه ستابوو
 له سه ر ده ریاچه ی جهنی ساره ت،
 خه لکه که هه موو کزومهل
 بوو بوون له دهوری تاوه که گوئی
 بگرن له ووشه ی به زدان. ^۲ دوو
 به له می دی لای ده ریاچه که وه
 راوه ستابوو، ماسی گره کان
 به جینیان هیشته ببوو، توره کانیان
 ته شته. ^۳ چوره ناو به کتیکیان،
 که هی شه معون ناوتک بوو،
 داوای لئی کرد که هه ندی له
 که ناری ده ریاچه که دووری
 بخاته وه ئینجا دانیشته و له ناو
 به له مه که وه دهستی کرد به
 فیرکردنی خه لکه که. ^۴ کاتی
 ووته کانی ته واو کرد به شه معونی
 ووت: (دورر که وه ره وه بو شوپتی
 قولایی، جا توره کاتان فری به ن
 بو راو کردن). ^۵ شه معون وه لامی
 دایه وه: (گهره م به درتزیی شو
 هه و له مان دا به لام هیچمان
 راونه کرد. به لام له بهر قسه ی تو
 ته را توره فری ته ده م). ^۶ کاتی
 ته مه یان کرد ماسیه کی زوریان
 راو کرد، به شیوه یه که که

دای پۆشی بوو، هەر که عیسیای
دی به روودا کوهوت
له بهره میان و لئی پارایهوه و
ووتی: (ئه ی گه وره م، گهر
بته ویت توانای تهوت هه یه پاکم
بکه یته وه).^{۱۳} عیسا دهستی درێژ
کرد و دهستی تیهو دا، ووتی:
(من ته وه یی، پاک بهره وه دهست
به جی چاک بوه وه).^{۱۴} نامۆزگاری
کرد و ووتی: (که ته هه واله
به کس نه لئی، به لکو برۆ و
خو نیشانی قه شه کان بده له
باتی پاک بوونه وه که شت، ته وه ی
موسا فرمانی داوه پیشکه شی که،
ته مه ته بیته بروانامه یه که بو
قه شه کان).^{۱۵} هه واله ی
دهنگوباسی عیسا زیاتر بلا بوه وه،
تاوه که خه لکیکی زۆر هاتنه لای
بو گوی گرتن و رزگار کردنیان
له نه خو شیه کانیان.^{۱۶} به لام ته و
دوو رته که وه ته وه بو شو یته
چۆله کان تاوه که نو یژ بکات.

عیسا توانای گونا هه به خشی نی
هه یه:

^{۱۷} رۆژی له رۆژان عیسا خه ریکی
فیر کردن بوو، له نیوان دانیش توانا
هه ندی له فه ریسیه کان و
مامۆستایانی شه ریه تی تیا بوو،

تۆره که یان نه ی ته گرت. ^۷ بانگی
هاورپیکانیان کرد که له به له مه
که ی که دا بوون، تاوه که بین و
یارمه تیان بده ن، هاتن و هه ردوو
به له مه که یان پر کرد تا وای لی
هات که خه ریک بوو نو قوم بین.
^۸ کاتی شه معون که به په ترۆس
ناو ته بری ته مه ی دی چۆکی دا دا
له به رینی عیسا دا و ووتی: (ئه ی
خودا وه ند به له مه که م به جی
به یته، له به ره ته وه ی که من
مرو فیتیکی گونا هبارم).^۹ په ترۆس و
ته وانه ی له گه لیا بوون سه ریان
سو رما بوو له زۆری ته و ماسی -
یانه ی راویان کرد بوو.

^{۱۰} هه روه ها یاقوب و یۆحه ننای
کو ری زه بدی شه ریکی په ترۆس
بوون. عیسا به په ترۆس ووت:
(مه ترسه له ئیسته وه راوی مرو ف
ته که یته).^{۱۱} دوا ی ته وه ی که
گه رانه وه که ناری ده ریا چه که
وا زیان له هه موو شتی هینا و
دوا ی عیسا که وتن.

عیسا نه خو شی گولی چاک
ته کاته وه:

^{۱۲} کاتی عیسا له شاری له
شاره کان بوو، له ویش مرو فیتیکی
لی بوو که هه موو گیانی گولی

کسوری مرزوف له سر زهوی
 توانای گونا به خوشینی هه به
 (....) ئینجا به گۆجه که ی
 ووت: (ههسته، جینگه که ت
 هه لگروه برزوره به
 مالوره) ۲۵ دهست به جتی
 هه لسا و جینگه ی هه لگرت و
 که ونه ری به ره و مالوره و
 ستایشی به زدانی (خودا) کرد.
 ۲۶ خه لکه کهش هه مور هه رسام
 بوون و ستایشی به زدانیان
 (خودا) کرد، ترس دای گرتن و
 ووتیان: (هه مرزوف ئیمه کاری
 هه رسور هه ته ره مان دی).

عیسا له که ل گونا هه بارانیشا
 داله نیشیت:

۲۷ دوا ی هه مه عیسا له وتی هه ته
 ده ره وه، با جگرتکی دی که
 ناوی لاوی بوو، له زوروی باج
 خانه که دا دانیشتبوو، پتی ووت:
 (دوام که وه) ۲۸ لاویش هه ستاو
 هه مور شتیکی به جتی هه نشت و
 دوا ی که وت. ۲۹ لاوی میوان
 دار به کی گه وره ی بو کرد له
 مالی خوی، له گه لیانا هه مور
 با جگره گه ورکان و خه لکی تر
 دانیشتبوو له سه رخوان.

خه لکی له هه مور دینه کانی
 ناوچه ی جلیل و به هودپاره له
 ئور شه لیمه وه هه نبوو. توانای
 به زدان (خودا وه ند) ده رکه وت بو
 چاک کردنه ره یان. ۱۸ هه ند تکیان
 مرزوفینکی گۆجیان هه تا به
 جینگه که به وه و وستیان بیبه نه
 زوروره بو به رده می. ۱۹ کاتی
 رینیان نه بوو به هوی زوری
 خه لکه که وه، سه رکه وتنه سه ر
 سه ربان و شورپان کرده وه به
 جینگه که به وه بو نا وه ند بو
 به رده می عیسا. ۲۰ کاتی با وه ری
 هه وانه ی دی، ووتی: (هه ی مرزوف
 وا گونا هه کانت به خشرا).

۲۱ نوو سه رانی شه ریه ت و
 فه رسیه کان له دلای خویانا
 ووتیان: (بوچی هه م کینه هه تا
 ئاوا به م شتیوه یه گونا هه بکات؟
 کتی هه توانتی گونا هه به خشی
 نه نها به زدان (خودا) نه بی؟)

۲۲ به لام عیسا زانی چی
 بیرته که نه وه، وه لامی دانه وه،
 ووتی: (چی بیرته که نه وه له
 دلنانا؟) ۲۳ کامیان ئاساتره، که
 بلتیم: گونا هه کانت به خشرا یان
 بلتیم، هه سته برزوف؟ ۲۴ به لام
 هه مه ووت، تا وه ک بزائن که

هیتانهوه، ووتی: (کهس پارچه له جلی تازه ناکاتهوه تاوه کو جلیکی کونی پی پینه کات. چونکه جله تازه که ته درری و پارچه کهش که وهرگیراوه له جله تازه که ناگوئجی له گهل کونه که دا. ۲۷ دیسان کهس شه رابی تازه ناخاته ناو کوبه ی کونه وه، چونکه شه رابه تازه که کوبه که ته قیتی، شه رابه که ته رژی و کوبه کهش ته شکی. ۲۸ که واته پیوسته شه رابی تازه بگریته کوبه ی تازه وه.

۲۹ که سیش نیه شه رابی کون بخواته وه وئاره زوی تازه بکات، چونکه ته لی: کونه که خوشتره.)

به شی شه شه م

دوانیک له باره ی رژی شه مه وه: ۱ رژی له رژی شه مه، عیسا له نیوان ده غلیتکه وه تی ته پهری، قوتابیه کانی گوله گنمیان لی ته کرده وه و له بهری ده ستیانا ته بیان پروان و ته بیان خوارد.

۲ هندی له فهرسیه کان پینان ووتن: (بوچی کاری ته کهن که له شه مه دا دروست نیه؟) ۳ عیسا

۳۰ نووسه رانی شه ریه ت و فهرسیه کان ناره زایی خویان ده بری و ووتیان: (بوچی له گهل باجگران و گونا هبارانا ته خون و ته خون وه؟) ۳۱ عیسا وه لامی دانه وه و ووتی: (مروقی له ش ساغ پیوستی به پزیشک نیه، به لکو نه خوش پیوستی به پزیشک هیه. ۳۲ نه هاتووم بو ته وه ی پی گونا هان بانگ کهم بو په شیمان بوونه وه، به لکو هاتووم بو بانگ کردنی گونا هاران.)

له باره ی رژی وه وه:

۳۳ ئینجا پینان ووت: (قوتابیه کانی یوحه ننا زور رژی ته گرن و نوئژ ته کهن، ههروه ها قوتابیه فهرسیه کان، به لام قوتابیه کانی تو ته خون و ته خون وه.) ۳۴ ته میش پی ووتن: (تایا ته توانن له شاییا وا له که سوکاری زاوا بکهن که به رژی و بن، له کاتیکا که زاوا له ناویانا بیت؟ ۳۵ به لام رژیانیک دی که زاوا له نیوانیانا به رزکرایته وه بو ئاسمان، جا ته وسا له و رژیانه دا به رژی و ته بن.) ۳۶ نموونه یه کی بو

ووتن: (من پرسیار یتکتان ئاراسته
 ئه کهم، ئایا له رۆژانی شه ممه دا
 چی دروسته، کردنی کاری باش
 یان کاری خراب؟ رزگار کردن
 یا خود له ناو بردن کامیان
 باشته؟) ۱۰ ادوای ئه وهی چاوی
 به هموویانا گیترا، به پیاوه کهی
 ووت: (دهست دریتز که) ئه ویش
 ئه مهی کرد و دهستی وهك
 جاری جاران چاك بوه وه.
 ۱۱ به لام بی میشکییان گه یشته
 ئه و پلهیهی که بکه ونه راویژ و
 ته گیر له گه ل یه کتری که گوایا
 چی له عیسا بکه ن.

دوانزه نیراوه که:

۱۲ له و رۆژانه دا به ره و شاخ
 رۆیشت تاوهك نویتز بکا له وی ئه و
 شه وهی به نویتزه وه به سه ربرد.
 ۱۳ کاتی رۆژ بوه وه، قوتاییه کانی
 بانگ کـرد، دوانزه ی لی
 هه ل بژاردن و ناوی نان نیراوان
 ئه وان هس ئه مانه بوون. ۱۴ شه معون
 که ناوی نا به په ترۆس،
 ئه نده راوسی برای، یا قوب،
 یۆحه ننا، فیلیبۆس، به سولوماوس،

وه لامی دانه وه و ووتی: (ئه ی
 نه تان خویندۆته وه که داود و
 ئه وان هی له گه لیا بوون، چیان
 کرد کاتی برسیان بوو؟ چۆن
 چووه ناو مالی یه زدان (خودا) و
 نانی پیتشکه ش کردنی خوارد و
 دای به وان هس که له گه لیا بوون،
 له گه ل ئه وه شا که خواردنی ئه و
 نانه ناشی ته نها بو قه شه کان
 نه بیت؟ ۱۵ ئینجا بی ووتن:
 (کوری مرۆف خو ی یه زدانی
 (خودا وه ند) رۆژانی شه ممه یه)

چا کردنه وه له رۆژی شه ممه دا:

۱۶ له رۆژیکه شه ممه ی که دا،
 چووه شوینی کو بوونه وه ی
 جوله که کان و دهستی کرد به
 فیر کردن. پیاویکی لی بوو که
 دهستی راستی ووشك بوو بوو.
 ۱۷ نووسه رانی شه ریهت و
 فه رسیه کان سه یری عیسایان
 ئه کرد، که بزنان ئایا له رۆژانی
 شه ممه دا خه لکی چاك
 ئه کاته وه، تاوهك شتی بدۆزنه وه،
 بو ئه وه ی تاوانباری که ن ۱ به لام
 ئه و مه به سستی زانین، به
 پیاوه که ی ووت: (هسته و له
 ناوه راستا راوه ستا. ۱ جا عیسا بی

به فرمیتسکه کانی ئیستا، چونکه
له دوایدا ئە کەونه شادیهوه.
۲۲ دلشاد بن کاتی خەلک
رقیان لیان ئە بیتهوه، جیاتان
ئە کەنهوه، جنیوتان پی ئە دەن،
به دکار ناوتان ئە بهن، له پیناوی
کوری مروفا. ۲۳ شادومان و
دلخوش بن له و روزه دا، چونکه
پاداشتان له ئاسمان زور
گه ورهیه. هەر ئا بهم شیوهیهش،
بایرانی ئەو خەلکه بهرامبه
نیراوانی یەزدان رفتارین کرد.

۲۴ بهلام خاک به سهرتان ئەی
دهوله مهنده کان، له بهرتهوهی
خوشی خوتان کرد ۲۵ خاک به
سهرتان ئەی تیره کانی ئیستا،
چونکه له پاشانا برسی ئە بن.
خاک به سهرتان ئەی ئەوانه ی که
ئیستا قاقا پی ئە کەنن، چونکه له
پاشانا ئە گرین و شین و شه پور
ئە کەن. ۲۶ خاک به سهرتان کاتی
خەلکی ستایشان ئە کەن. هەر
بهم شیوهیهش بوو باوک و بایرانی
ئەم خەلکه، هەلسوکه وتیان
بهرامبه ر پیتغمبهره دروزنه کان
کرد.

خوشه ویستی ئەوهی ئالوزه
له گەلت:
۲۷ بهلام ئەی گوی گران،

۱۵ مهتای، توماس، یاقوب کوری
خەلفی، شه معون که به ناویانگ
بوو به دلاوهر. ۱۶ یه هوزا برای
یاقوب له گەل یه هوزای
ئەسخه ریوتی که له دوایدا
به ناپاک دهرچوو.

۱۷ له پاشانا عیسا هاته خوارهوه و
له گەلیانا له تهختایه کدا
راوهستا، خوی و قوتاییه کانی و
گۆمهلی له خەلکی، که له
ناوچهی یه هودیا و ئورشه لیم و
سور و سهیداوه هاتبوون. تاوهک
گوتیان لئی بیت و له
نه خوشیه کانیان چاک بینهوه.

۱۸ ئەوانه شی که رۆحی پیسیان
تیابوو چاک بینهوه. ۱۹ هه موو
هه ولیان ئەدا دهستیان لئی
بکه ویت، چونکه توانایه کی
مهزنی لیوه ئەهاته دهرهوه و
هه مووانی چاک ئە کردهوه.

کین ئەوانه ی له کۆتاییدا
دلشاد ئە بن؟

۲۰ روانیه قوتاییه کانی و ووتی:
(دلشاد بن ئەی هه زاره کان،
چونکه پادشاهیتی ئاسمان بوو
ئیتوهیه. ۲۱ دلشاد بن ئەی
برسیه کانی ئیستا، چونکه دواپی
تیر ئە بن. دلشاد بن ئەی چاو

چا که یه ک ته کهن؟ ته نانهت
 گونا هبارانیش همه ته کهن.
 ۳۴ ته گهر بهس به تنها دهستیاو
 بدهن به وانه ی که ته زانن
 دهستیاو که ته گهر پینه وه، چ
 چا که یه ک ته کهن؟ ته نانهت
 گونا هبارانیش دهستیاو ته دهن به
 گونا هبارانی تر، له پیتاوی سوود
 وهر گرتنا. ۳۵ زیاتر دوزمنه کانتان
 خوش بویت و کرداری چا کیان
 له گهل بکه ن، دهستیاو بدهن بی
 ته وه ی چاوه روانی شت بکه ن،
 چونکه پاداشتان گه وره ته بی و
 ته بنه روله ی یه زدان (خودا)،
 ته و یه زدانه ی که چا که ی بو
 به دفر و خرابه کاریش هه یه.
 ۲۶ به به زه بی بن، هه روه ک که
 باو کتان به به زه بیه.

پیش ته وه ی سهیری خه لک
 که یت، سهیری خوت که:
 ۳۷ (ته وه نه ره خنه له خه لکی
 مه گرن، ره خنه تان لی ناگیریت،
 برپار به سر که سدا مه دهن،
 برپارتان به سهرا نادات. له
 هه لیه ی خه لکی خوش بن، له
 هه لته تان خوش ته بن. ۳۸ به
 خه لکی بدهن، پیتان ته دریت،

وایتان ته لیم: دوزمنه کانتان
 خوش بویت، چا که بکه ن
 له گهل ته وانه ی رقیان لیتان
 ته بیته وه. ۲۸ داوای پیروزی بکه ن
 بو ته وانه ی نه فره تان لی ته کهن،
 نویت بکه ن بو ته وانه ی خرابه تان
 به رام بهر ته کهن ۲۹ ته وه ی
 زلله یه کی دا به روومه تتا،
 روومه ته که ی تریشی بو را گره.
 گهر به کتی چا که ته که ی له بهر
 دا که نیت، لاری مه به له وه ی
 کراسه که شت به ریت. ۳۰ ته وه ی
 داوای شتیکت لی ته کات،
 بیده ری، ته وه ش که شتیکت لی
 داگیر ته کات لیتی داوامه که ره وه.
 ۳۱ چون ته تانه وی که خه لکی
 هه لسه که و تان له گهل بکه ن،
 له پیشه وه ئیوه به و شیوه یه
 هه لسه که و تیان له گهل بکه ن.
 ۳۲ گهر هاتوو به تنها هه
 ته وانه تان خوش ویست که
 خوشیان ته وین، چ چا که یه ک
 ته کهن؟ ته نانهت گونا هبارانیش
 ته وانه یان خوش ته وی که
 خوشیان ته وین. ۳۳ ته گهر
 کرداری باشتان هه له گهل
 ته وانه دا کرد که کرداری باش
 به رام بهرتان ته کهن، ئایا چ

ناسین به بهروبووما:

۴۳ (داری چاک نیه که بهری خراب بدات، داری خراپیش بهری چاک نادات ۴۴ له بهرتهوه هموو داری به بهره که یا نه ناسری. له درک ههنجیر ناچیتری و له تووترکیش تری لی ناگریتهوه. ۴۵ مرؤفی باش، له گهنجینهی باشی دلی، چی باش بیت دهری نه بری، مرؤفی خراپیش، له گهنجینه خراپه که ی. چی خراب بیت دهری نه بری، چونکه تهوهی له دل نه بری دهم پتی ته دوی.

تهو خانووهی بناغه که ی
له سه بهرده:

۴۶ (باشه بوچی بانگم ته که ن: ته ی یزدان (خوداوهند) ته ی یزدان (خوداوهند) که چی کار ناکهن بهوهی من ته یلیم؟ ۴۷ تهوهی دی بو لام، گوی له ووته کاتم ته گریت و کاری پی ته کات، پیتان ته لیم که له کنی ته کات. ۴۸ تهو، له مرؤفینک ته کات که خانوویهک دروست ته کات، زهویه که ی هه ل ته که نی به قولی، تا بناغه که ی

بی پتون له کوشتانا به پتوانه یه کی چاکی شیلراوی راهه شینراوی سه رانسهر که لئی برزی، چونکه بهو پتوانه یه ی که بو خه لکی ته پتون بوتان ته پونه وه. ۳۹ نمورونه یه کی بو هینانه وه ووتی: (ثایا کویری ته توانی کویریکی که به ریدا بهری؟ ثایا ههردوکیان ناکه ونه چاله وه؟

۴۰ قوتابی له ماموستا که ی بهرزرتر نیه، به لام هه ر که سی که ته واو و ریک بیت، وه ک ماموستا که ی لی دیت.

۴۱ بوچی سهیری پوشی ناوچاوی براکت ته که ی و ئاگاداری ته لاشه گه وره که ی ناوچاوی خوت نیت؟ ۴۲ یان چون ته توانی به براکت بلیت: ئا برا، بیه له با تهو پوشه له چاوت ده ربه یتیم له کاتیکا تو خوت ته لاشه که ی ناوچاوی خوت نابینیت؟ ته ی ساخته چی، جاری تو یه که م جار ته لاشه که ی ناوچاوی خوت ده ربه یتیم، ئینجا باش ته بینیت بو تهوهی پوشه که ی ناوچاوی براکت ده ربه یتیم.

لای پپاریتتهوه لتی که بیت و
 ټو کویله یه ی چاک بکاتهوه.
 ٤ کاتی گه یشته لای عیسا به
 گهرمی داوایان لتی کرد و
 ووتیان: (ټو ټفسره شایانی
 ټهویه که داواکاریه که ی جتی
 به جتی بکهیت، ٥ ټو نهوه ی
 ټیمه ی خوش ټهویت و شوپتی
 کویوونهوه شی بو دروست
 کردوین.) ٦ عیسا له گهلیان
 چوو. هینستا نه گه یشتبووه نزیك
 ماله که، ټفسره که هندی
 هارپتی خوی نارد که به زمانی
 ټهوه پتی بلتین: (گه وره م،
 ټرک مه کیشه، من شایانی ټهوه
 نیم، تویتته ټیر بنمیچی
 ماله که م، دیسان من شایانی
 ټهوه نیم که روو به رووت
 بمهوه. هر لهوتوه ووشه یه ک
 بلتی و فرمان به، ټیشکهره که م
 چاک ټهیتتهوه. ٨ منیش مرؤفتیکم
 له ټیر فرمانی له خوم گه وره تر،
 هروه ها سه ربازیشم هدی که
 له ټیر فرمانان، به یه کتی
 ټه لیم پرو ټهروا، بهوی تر
 ټه لیم: وهره یهت، به
 ټیشکهره که م ټه لیم: ټهوه بکه
 ټه ی کات) ٩ کاتی عیسا گونی

له سر زهویه کی بهردین دابنی،
 ټینجا بارانیکی زور ټهبارتی و
 لافاو له خانووه که ی ټه دا، به لام
 له شوپتی خوی نای جولیتتی.
 له بهر ټهوه ی له سر زهویه کی
 بهردین دارپتراره. ١٠ به لام،
 ټهوه ی که گونی لتی بوو، کاری
 پتی نه کرد، ټو له مرؤفتی ټه کات،
 که خانووه که ی له سر
 زهویه کی پتی بناغه، دروست
 بکات. کاتی لافاو له
 خانووه که ی ټه دا، دهست به جتی
 ټه روختی، روخانیکی به کجار
 خراب.)

به شی حدوتهم

چاک کردنهوه ی پیای
 سه رپه لیک:

ادوای ټهوه ی عیسا هموو
 ووته کانی دا به گونی
 خه لکه که دا و تهواری کرد،
 چوو شاری که فهرانا حوم.
 ٢ کابرایه ک که سه روکی سه د
 که س بوو، کویله که ی نه خوش
 بوو، له سه ره مهر گدا بوو، لای
 کابراش زور خوشه ویست بوو.
 ٣ کاتی به هه والی عیسا ی زانی،
 چند پسرینکی جوله که ی نارد

قسه کردن، دایه وه دست
دایکی. ۱۶ خه لکه که هموو
ترسیان لی نیش، ئینجا
ستایشی یهزدانیان (خودا) کرد و
ووتیان: (له نیتوانمانا نیرراوتکی
مهزن دروست بووه و یهزدان
(خودا) بهزه بی به گه له که یا
هاتوته وه) ۱۷ اتم هه واله له
هموو ناوچه ی یه هودیا و
دهورویشتی بلا بووه وه.

له مه بوو، سه رسام بوو، ئینجا
رووی کرده هموو ته وانهی دوا ی
که وتبوون، ووتی: (پیتان ته لیم،
له هموو ئیسرا ئیلا باوه ریکی
مه زنی وهك ته مه م نه دیوه)
۱۰ کاتی ته وانهی که ته فسه ره که
نارد بوونی گه رانه وه، نه خوشه که
چاک بوو بووه وه.

زیندوو کردنه وه ی کوری
بیته ژنیک:

عیسا ویوحه نای خه لک
ئاوه لکیش:
۱۸ قوتایه کانی یوحه ننا هموو تم
هه والانه یان بو یوحه ننا برد.
یوحه نناش دووان له قوتایه کانی
بانگ کرد و، ۱۹ ناردنیه لای
عیسا، تالی پیسن: (تایا توی
ته وه ی که دیت، یا خود
چاوه روانی یه کیتی تر بکه یین؟)
۲۰ کاتی دوو قوتایه که هاتنه
لای عیسا، ووتیان: (یوحه ننا ی
خه لک له ئاوه لکیش ئیمه ی
ناردوته لات، ته پرسنی، توی
ته وه ی که چاوه رپی هاتنی
ته کری، یا خود چاوه روانی
یه کیتی تر بکه یین؟) ۲۱ له و
کاته دا عیسا زور نه خوشی چاک

۱۱ رۆزی دوا ی ته وه، رۆیشت بو
شاری که ناوی نایین بوو
زوربه ی قوتایه کانی و
خه لکیتی یه جگار زور
له گه لیا بوون. ۱۲ کاتی له
قراغ شار نزیك بووه، تهرمیکی
دی به سه ر شانه وه، ته ویش
کوری تاقانه ی بیته ژنیک بوو،
خه لکیتی زوری له گه ل
بوو. ۱۳ کاتی عیسا زنه که ی
دی، بهزه بی پیا هاته وه، پتی
ووت: مه گری. ۱۴ ئینجا هاته
پیشه وه و دهستی له تهرمه که دا،
هه لگرانی تهرمه که راوه ستان.
ووتی: (ته ی کوری گه نج، به تو
ته لیم، هه سته.) ۱۵ مردوو که
راست بووه وه دهستی کرد به

خوم، نهوهی رینگات بو ناماده
 (ته کات.) ۲۸ من پیتان ته لیم له
 نیتوان نهوانه دا که له مرؤف بوون
 له یوحه نای مهزنتر تیا نیه، به لام
 بچووک ترین که سی پادشاهی تی
 ناسمان مهزنتره لهو.) ۲۹ کاتی
 خه لکه که گویتان له یوحه ننا
 بوو، هموو، تا باجگره کانیش
 دانیان نا به مهزنی یهزداندا و
 له سر دهستی یوحه ننادا خویمان
 له تاوا هلکیشا بوو. ۳۰ به لام
 فه رسیه کان و نووسه رانی
 شه ریعته، به لووت به رزیه وه
 رازی نه بوون به یاریده ی یهزدان
 بویمان و خویمان له سر دهستی
 یوحه ننادا له تاوا هل نه کیشا.

۳۱ آیا تم نهوه یه به چی به راورد
 بکه م؟ آیا له چی ته که ن؟
 ۳۲ ته وان لهو منالانه ته که ن که
 له مهیدانی گشتیا دانیشتون
 یهک، یهک بانگ ته که ن و
 ته لین: زورنامان بولیدان
 که چی هلنه پهرین، شینمان
 بوکردن که چی نه گریان.
 ۳۳ یوحه ننا هات نه ته خواو
 نه ته خواته وه، ووتتان: ته مه
 شهیتانی تیایه ۳۴ اینجا کوری
 مرؤف هات ته خواو ته خواته وه

کرد بوه وه، رۆحی پیسی ده رکرد
 بوو، رووناکی خستبووه چاوی
 زور له کویره کانه وه. ۲۲ اینجا
 عیسا وه لامی دوو نیراوه که ی
 دایه وه و ووتی: (برؤن و هه وال
 بدهن به یوحه ننا، له وهی که
 گویتان لتی بووه و دیوتانه، کویر
 ته بینن و، شهل و گوج ته رؤن و،
 گوله کان پاک ته بنه وه، که ره کان
 ته بیستن، مردوان زیندو ته بنه وه و
 هه زاران مژده یان پی ته دری.
 ۲۳ شادمان ته وانیه گویمان له
 من ناکه ن ۲۴ که نیراوانی
 یوحه ننا رۆیشتن، عیسا دهستی
 کورد به دووان له باره ی
 یوحه نناوه بو خه لکه که، ووتی:
 (چوونه بیابان بو بینینی چی؟
 قامیشیک که با ته ی
 جولیتیه وه. ۲۵ ته ی چوون چی
 بینن؟ مرؤفی به بهرگی نایابه وه
 ته وه تا ته وانیه بهرگی نایاب
 ته پوشن و دهوله مهندن وان له
 کوشکی پاشاکانا ۲۶ که واته
 چوون بو بینینی چی
 پیغه مبه ریک؟ به لتی پیتان ته لیم
 زیاتر له پیغه مبه ریک. ۲۷ یوحه ننا
 نه وه یه که ده رباره ی نووسراوه:
 (من له پیشه وه ته ی نیرم نیراوی

وهك ههموو مرؤفئك، ووتتان:
 (ئهممه كئابراهه كى
 خراب و سهرخوشه هاوړتى
 باجگران و گوناهارانه، ۳۵
 بهمانه دانايى و مهزنى يهزدان
 ده رناخرى بهلكو دانايى يهزدان
 بههوى كارى روله كانيهوه
 ده رته كه وىت.)

عيسا گه وره ترين گونا
 نه به خشى:

۳۶ يه كنى له فهرسيه كان داواى
 له عيسا كرد كه له ماله كهى
 نان بخوات. ئه وىش چووه مالى
 فهرسيه كه و له سهر خوان
 دانيشت. ۳۷ له شاره كه دا
 ئافره تىكى داوړتن پيس هه بوو،
 هه ر ئه وهنده كه زانى وا ئه و له
 مالى فهرسيه كه دانيشتووه،
 هات به قاپى رۆنى بون خوشه وه،
 ۳۸ له بهر پتيا به گريانه وه راوه ستاو
 پتكانى به فرميسك ته رى كرد و
 به مووى قژى بوى سرى، پتى
 ماچ كرد و به رونه كه هه نووى،
 ۳۹ كاتى فهرسيه كه ئهمه ي دى،
 به خوى ووت: (گهر ئهم
 كابراهه به راستى نيرراوى يهزدان
 بيت، ئه وا ئه زانى ئهم ئافره ته

كئيه و چيه.) ۴۰ عيسا وه لامى
 دايه وه و پتى ووت: (ئهمه
 شه معون، ئهمه وى شتكت پتى
 بلىتم.) شه معون ووتى: (بلى
 ئهمه ماموستا.) ۴۱ ئه وىش ووتى:
 (يه كنى له وانهى پاره ئه دهن به
 خهلكى، پاره ي لاي دوو كه س
 هه بوو، لاي يه كئيكيان پينج
 دينار، لاي ئه وى كه شيان په نجا.
 ۴۲ به لام هيچيان نه بوو كه له باتى
 بیده نه وه، كابراهه هه ردوو كيان
 خوش بوو. كاميان زياتر كابرايان
 خوش ئه وىت؟) ۴۳ شه معون
 وه لامى دايه وه: (له و باوه رده دام
 ئه وى كه پاره زوره كهى
 لا بوو.) پتى ووت: (بو
 چوونه كه ت راسته) ۴۴ ئينجا
 رووى كرده ئافره ته كه و به
 شه معونى ووت: (ئهم ئافره ته
 ئه بينيت، من هاتمه ماله كه ت،
 كه چى ئاوت نه دامى پتى پتى
 بشوم به لام ئهم به فرميسك پتى
 بو شتم و به قژى سهرى بوى
 سرىم. ۴۵ تو ماچت نه كردم به لام
 له وه تهى هاتووه له ماچ كردنى
 پتى رانه وه ستاوه. ۴۶ تو سهرت به
 رۆن چه ور نه كردم به لام ئهم، به و
 رونه گران به ها بون خوشه پتى

وهك ههموو مرؤفئك، ووتتان:
 (ئهممه كئابراهه كى
 خراب و سهرخوشه هاوړتى
 باجگران و گوناهارانه، ۳۵
 بهمانه دانايى و مهزنى يهزدان
 ده رناخرى بهلكو دانايى يهزدان
 بههوى كارى روله كانيهوه
 ده رته كه وىت.)

عيسا گه وره ترين گونا
 نه به خشى:

۳۶ يه كنى له فهرسيه كان داواى
 له عيسا كرد كه له ماله كهى
 نان بخوات. ئه وىش چووه مالى
 فهرسيه كه و له سهر خوان
 دانيشت. ۳۷ له شاره كه دا
 ئافره تىكى داوړتن پيس هه بوو،
 هه ر ئه وهنده كه زانى وا ئه و له
 مالى فهرسيه كه دانيشتووه،
 هات به قاپى رۆنى بون خوشه وه،
 ۳۸ له بهر پتيا به گريانه وه راوه ستاو
 پتكانى به فرميسك ته رى كرد و
 به مووى قژى بوى سرى، پتى
 ماچ كرد و به رونه كه هه نووى،
 ۳۹ كاتى فهرسيه كه ئهمه ي دى،
 به خوى ووت: (گهر ئهم
 كابراهه به راستى نيرراوى يهزدان
 بيت، ئه وا ئه زانى ئهم ئافره ته

ناوٲه برا به مه جده لی ٲه مهش
حهوت رٲو حی شهیتانی لی
دهر کرد بوو، ^۳ ایونا زنی خوزی
جیتگری هتیرؤدس، له گهل
سؤسهن و زوری تریش که به
مال و سامانیان یارمه تیان ٲه دا.

نمونه ی جوتیار

^۴ کاتی خهلکتیکی زور له
دهروپشتی عیسا کٲو بوونه وه،
له وانهی که له ناوچه کانه وه
هاتبون بو لای به نمونه قسه ی
بو کردن و ووتی: ^۵ (چینه ر هاته
دهروه بو چاندنی ٲوو له کاتی
چاندنا، هندی له ٲووه که
کهوتنه سر رٲگا باریکه کانی ناو
کیتلگه که، پی شیل بوون و
بالنده ی ٲاسمان خواردنی.
^۶ هندیکیشیان کهوتنه سر
زهوی به رده لانی، کاتی سهریان
ده کرد، ووشک بوون چونکه
ٲاویان نه بوو. ^۷ هندیکی کهشیان
کهوتنه ناوه راستی در که وه
در که کان له گهلایانا نه شونمایان
کرد و خنکائیانبان. ^۸ هندی له
ٲووه کهش کهوته سر زهوی
چاک، کاتی پروا، سه د
ٲه ونده ی خویان بهروبوومیان

چهور کـردم. ^{۴۷} گوناھی
گه وره ی ٲه به خشرا، وانه بوایه
ٲاوها ٲه وه موو خوشه ویستیه ی
دهرنه ٲه بری. گه ر گوناھی که م
ببه خشری، به هه مان شتوه
دلشادی و خوشیه به لام که می
له مه که متر. ^{۴۸} ٲینجا به
ٲافرته که ی ووت:
(گونا هه کانت هه مووی
به خشرا). ^{۴۹} ٲه وانهی
دانیشتبوون، له دلی خویانا
ووتیان: (ٲا ٲه مه کییه ته نانه ت
گونا هیش ٲه به خشی؟) ^{۵۰} دیسان
به ٲافرته که ی ووت: (باوهر
هیتانت رزگاری کردی، برؤ به
دلنیایی.)

به شی هه شتتم

ادوای ٲه مه دهستی کرد به
گهران له هه موو شار و
دیهاته کانا، بو ٲاموزگاری
کردن و مزگیتی دان له باره ی
پاشاهیتی ٲاسمانه وه. دوانزه
قوتابیه که شی له گهلدا بوو.
^۲ دیسانه وه چند ٲافرته تیکیشی
له گهل بوو که له نه خوشی و
رٲوچه پیسه کان رزگاریان بوو بوو،
ٲه وانه ش ٲه مانه بوون، مریم که

باوه‌ریانا ته که ونه گيرو گرفته وه،
 په شیمان ته بنه وه. ^{۱۴} ته وان هی
 که وتنه جتی در کاویه که، ته وانن
 که گویان له ووشه ی یزدان
 ته بیت و تهرون، ^{۱۵} ینجا
 دهرده سهری زیان و هه ولتی
 به رزبوونه وه و خوشی زیان ته یان
 خنکیتی و هیچ به روو بوومیتی
 چاک دهرناکهن. ^{۱۵} به لام
 ته واندهش که که وته سهر زهویه
 چاکه که، ته وانن که گوی له
 ووشه ی یزدان ته گرن و له دلا
 به ریک و رهوانی له بهری ته که ن و
 به هیمنی به روو بووم ته گرن.

چرا وهك نمورنه یهك:

^{۱۶} (خه لکی چرا هه لناکاو به
 ته شت دای پوشتی، یان بیخاته
 ژیر نویتسه وه به لکو له سهر
 به رزاییهك دای ته نی، تا وهك
 ته وان هی دینه ژورره وه به رووناکی
 ببینن. ^{۱۷} هیچ شاراوویهك نیه
 ئاشکرا نه بی، دیسان هیچ
 نهیتیهك نیه نه زانری و نه وتری.
^{۱۸} که واته بزنانن چون گوی
 ته گرن. ته وه ی که هه یه تی
 زیاتری پی ته دری، ته وهش که
 نیه تی، ته نانهت ته وهش که به هی

دا). ته مانه ی ووت و بانگی
 کرد: (ته وه ی دوو گوتی هه یه بو
 بیستن، با گوی بگریت.)

روون کـردنه وه ی باسی
 جوتیاره که:

^۹ لیره دا قوتایه کانی لیان پرسى:
 (ماموستا مه به ست له م نمونه یه
 چیه؟) ^{۱۰} ته ویش ووتی: ئیوه
 بیتان دراوه که نهیتی پاشاهیتی
 ئاسمان بزنانن، به لام ته وانى تر،
 به نمونه بویان ته دویم، چونکه
 ته وان سهر ته که ن به لام نابینن،
 گوی ته گرن به لام تی ناگن.
^{۱۱} ته مهش مه به سی نمونه که یه:
 تووه که بریتیه له (ووشه ی
 یزدان). ^{۱۲} ته وه ی که وته سهر
 رینگا باریکه کان، ته وانن که
 گوی له (ووشه ی یزدان)
 ته گرن، ینجا شهیتان دیت و
 ووشه که له دلایان دهر ته هیتیت،
 نه وهك باوه ربیتن و رزگاریان
 بیت. ^{۱۳} ته وهش که که وته سهر
 زهویه به رده لانیه که، ته وانن که
 ووشه ی یزدان به خوشیه وه
 وهر ته گرن ته نها له کاتی بیستنی،
 ته مانه ره گیان نیه، باوهر ته هیتن
 تا ماوه یهك، کاتی له گهل

بوو، دهست به جتی هه موو شتی
 ئارام بووه و بیتی دهنگ بوو.
 ۲۵ ئینجا پتی ووتن: کوا
 باوه رتان؟) ئه وانیش زور سه رسام
 بوون و ترسان، یهك به یه کیان
 ووت: (ئمه کتیه کهوا به ههواو
 ئاویش فرمان ئه داو گوئی
 رایه لن بوئی؟)

دهر کردنی رۆحی پس:

۲۶ دواى ئمه گه یشته شاری
 جهراسین، که کهوتوته بهرامبه
 ناوچهی جهلیل. ۲۷ کاتی عیسا
 دابهزیه سهر ووشکانی، پیاویکی
 ئه و شاره ی بینی، که ماوه یه کی
 زور بوو شهیتانی تیا بوو، جلی
 له بهر نه ئه کرد و له خانووا
 نه ئه زیا، زیانی له ناو گورستانا
 به سه ره ئه برد. ۲۸ کاتی عیسا ی
 دی، هاواری کرد و له بهر ده میا
 کهوت، به دهنگی بهرز ووتی:
 (چیت له من ئه وئی ئه ی
 عیسا ی رۆله ی یهزدانی (خودا)
 گه وره؟ لیت ئه پاریمه وه (ئازارم
 مه ده) ۲۹ چونکه عیسا فرمانی
 به رۆحه پسه که دابوو، تاوهك له
 پیاوه که بیته دهروه. ماوه یه کی
 زور بوو دهستی به سه را -

خوی ئه زانی لئی ئه سه نریته وه.)
 ۱۹ دایک و برایانی عیسا هاتن بو
 لای، به لام له بهر زوری
 خه لکه که نه یان توانی بگه نه
 لای. ۲۰ پتیان ووت: (دایکت و
 براکانت له دهروه راوه ستاون،
 ئه یانه وئی بت بینن.) ۲۱ وه لامی
 دانه وه ووتی: (دایک و برام
 ئه وانان که گوئی له ووشه ی
 یهزدان (خودا) ئه گرن و کاری
 پتی ئه کن.)

عیسا ره شه با ده م کوت ئه کا:

۲۲ رۆژی له رۆزان خـوئی و
 قوتاییه کانی سواری که شتیهك
 بوون، پتی ووتن: (با په رینه وه بو
 بهری ئه وه بری ده ریاچه که)
 ئه وانیش ده ستیان کرد به جولان
 بو ئه وه بر. ۲۳ له کاتیکا به ناو
 ئاوه که دا ئه رۆیشتن، عیسا
 نووست. ره شه بایه کی کوتر پر
 هه لی کرده سهر ده ریاچه که،
 که شتیه که پر بوو له ئاو، که و تنه
 باریکی تر سنا که وه. ۲۴ چوونه
 لای عیسا و خه بهریان کرده وه و
 ووتیان: (گه وره م، گه وره م، وا
 ئیمه تیا ئه چین.) ئه ویش هه ستاو
 له ره شه باو شه پۆلی ئاوه که تووره

دانیشتوو به پۆشتهیی و له سه رخۆیهوه گوئی گرتوو، دواى ئەمه خەلكه كه ترسیان لى نیشته. ^{۳۶} ئەوانه ی رووداوه که یان بینیبوو، بۆ خەلكه که یان گێررايه وه، چى رووی داوه و چون ئەو کابرایه چاک بۆته وه. ^{۳۷} ئینجا دانیشتوانی شاری جهراسین به گشتی، داویان له عیسا کرد، وازیان لى - بهیئت و بروات چونکه ترسیکی زۆریان لى نیشته بوو، ئەویش سواری به له میك بوو تاوهك بگه رپته وه بهری ئەوه ر. ^{۳۸} پیاوه که ی شهیتانه کانی لى دهرکرا بوو، له عیسا پارایه وه رپتی بات که له گه لیا بروات. به لام ئەو رهوانه ی کرد و ووتی: ^{۳۹} (بگه رپره وه بۆ مال ه وه و ئەوه ی یه زدان (خودا) بۆی کردی، بیگیره وه و باسی که) ئەویش به هموو شاره که دا گه راو ئەوه ی عیسا بۆی کرد بوو، ئە یگیره وه.

زیندوو کردنه وه ی کچی
یا یروس و ژنیک که چهنده ها
سال بوو خویتی له بهر

گرتوو، هه رچه نده به زنجیر
ئه به سترایه وه و زائه گیرا، به لام
زنجیری ئە پچیری و له لایه ن
شهیتانه وه ئە برایه چۆله وانى.
^{۳۰} عیسا لى پرسى: (ناوت
چی ه؟) ووتی (لیجیون) چونکه
له شکرێکی له شهیتان تی چوو
بوو، ^{۳۱} ئینجا شهیتانه کان له
عیسا پارانه وه که ده ریان نه کاو
نه یان نیریت بۆ دۆزه خ.
^{۳۲} له و ناوه دا رانه به رازێکی گه وه
ئه له وه رین له که ناری شاخیکدا،
شهیتانه کان لى پارانه وه که
رپتیان بدات بچه ناو
به رازه کانه وه، ئەویش رپتی دان.
^{۳۳} شهیتانه کان له پیاوه که هاتنه
ده ره وه و چوونه ناو به رازه کانه وه،
ئینجا رانه به رازه که که وتنه را که
را که و له که ناری شاخه که وه
هه ل دیران بۆ ناو ده ریاچه که و
خنکان. ^{۳۴} کاتی شوانه کان ئەم
رووداوه یان دی، رایان کرد بۆ شار
و بۆ کیتلگه کان تا ئەم هه واله
بلاویکه نه وه. ^{۳۵} خەلكه که هاتنه
ده ره وه تا ئەوه ی رووی داوه
ببینن، هاتن بۆ لای عیسا، ئەو
پیاوه ی که شهیتانه کانی تیا بوو
دیوان له بهر پتی عیسا دا

نه رویشت:

۴۰ کاتی عیسا گه رایه وه بهری
 ته و بهر، هموو پیشوازیان کرد،
 له بهر ته وهی هموو یان چاره رتی
 گه رانه وه یان ته کرد. ۴۱ پایوی گه
 ناوی یایروس بوو، سه روکی
 شوپنیک له شوپنی
 کو بوونه وه کان بوو، هات و
 له بهر رتی عیسا دا کهوت و لتی
 پارایه وه که له گه لیا بیت بو
 ماله کهی، ۴۲ چونکه تاقه
 کچه کهی که ته مهنی دوانزه
 سال بوو له سه ره مه رگدا بوو.
 کاتی که ته روی بو ته وی هموو
 کومهل یان لی دابوو. ۴۳ له ویدا
 و نیک هه بوو، ماوهی دوانزه سال
 بوو خویتی له بهر ته رویشت،
 ته وهی که هه یوو دابوی به
 پزیشک، به لام له سهر دهستی
 کهس چاک نه بوو بوه وه ۴۴ چوه
 پیشه وه له عیساو له دواوه دهستی
 دا له چمکی کراسه کهی،
 دهست به جتی خوین چوونه کهی
 راوه ستا. ۴۵ عیسا ووتی: (کتی
 بوو دهستی لی دام) کاتی کهس
 دانی پیسانه نا، په ترؤس و
 هاوړنکانی ووتیان: (تهی گه وره
 هموو له ده ورویشتن و

پاله په ستو ته کهن، که چی تو
 ته پرسی کتی دهستی لی دام؟
 ۴۶ جا عیسا ووتی: (یه کتی به
 مه به ستوه دهستی تیه دام،
 چونکه ههستم به تواناو هیتیک
 کرد لیم چوه دهره وه.) ۴۷ کاتی
 ژنه که زانی کاره کهی
 ناشارریته وه، به له رزه وه هات
 پیشه وه، چوکی داداو له بهر
 چاوی هه مووان پتی ووت: بوچی
 وه له بهر چی دهستی لیه دواوه
 چون دهست به جتی چاک بوته وه
 ۴۸ ئینجا عیسا به ژنه کهی ووت:
 (تهی ئافرهت باوه رت بوو که
 چاکی کردیته وه، برو به
 دلنیایی.)

۴۹ کاتی که عیسا قسهی ته کرد
 یه کتی له مالی سه روکی
 کومهلگا که وه هات، به
 سه روکی کومهلگا کهی ووت:
 (کچه کهت مرد، ئیتر ته رک
 مه خدره بهر ماموستا.) ۵۰ کاتی
 عیسا ته مدهی بیست، قسهی
 له گهل کرد و ووتی: (مه ترسه
 تنها باوه رت هه بی، کچه کهت
 رزگاری ته بی.) ۵۱ کاتی عیسا
 گه یشته ماله که نهی هیتشت
 کهس له گه لیا بیته ژورره وه

خوتانا هل مه گرن، نه كوتهك،
 نه خواردن و نه نان نه پاره،
 كه سيش دوو دهست جل نه با
 له گهل خوی. ۴ هدر مالتی
 چوون له وی بمیتنه وه و هدر
 له ویشه وه بکه ونه ری. ۵ گهر
 هات و كه سیتك له یه کتی له
 شاره كانا نه ی ویستن، له وی برۆن
 و توژی پیتان بته کیتن بو ته وه ی
 شایهت بی به سه ریانه وه.
 ۶ ته وانیش گهران به لادیکانا،
 مزگیتیان ته دوا نه خوشیان له
 هموو لایهك چاك ته کرده وه.

سه رسامی هیرۆدس:

۷ هیرۆدسیش که لئی پرسراوی
 ناوچه که بوو، ته مانه ی هموو
 بیسته وه سه ری سورما، چونکه
 هندی کس ته یان ووت:
 (یوحه ننا له ناو مردووانا
 زیندو بوته وه!) ۸ هندی که سی
 تریش ته یان ووت: (ته لیاسه و
 گه راوه ته وه!) که سانی تریش
 ته یان ووت: (یه کتی له نیراوانی
 کۆنه و زیندو بوته وه!) ۹ ئینجا
 هیرۆدس ووتی: (یوحه ننا، من
 خۆم سه ریم لئی کرده وه، به لام
 ته مه کتیه ته م شتانه ی لئی

ته نها په ترۆس و یوحه ننا و یاقوب و
 باوک و دایکی که چه که نه بیت.
 ۲ خه لکه که ته گریان و شین و
 شه پوریان بو ته کرد، ته ویش
 ووتی: (مه گرین ته و نه مردوه
 به لکو نووستوه.) ۳ خه لکه که
 بی پتکه نین، چونکه ته یان زانی
 که مردوو. (۴ به لام دوا ی
 ته وه ی هموو یانی دهر کرده
 دهر وه ی ژوره که دهستی
 که چه که ی گرت، بانگی کردو
 ووتی (ته ی کیژوله، ههسته)
 ۵ روحی هاته وه بهر و دهست
 به جتی ههستا، فرمانی دا که
 نانی بو بیتن. ۶ باوک و دایکه که
 زور سه ریان سور ما به لام
 رای سپاردن، ته وه ی رووی داوه
 جاری به که سی نه لیتن.

به شی نۆه م

۱ دوا ی ته وه عیسا ههر دوانزه
 قوتایه که ی کو کرده وه، هیز و
 توانای چاک بوونه وه ی دانی
 به سهر هموو نه خوش و رۆحه
 پیسه كانا، ۲ ئینجا ناردنی تا
 مزگیتی پاشایه تی ئاسمان بدهن و
 نه خوش چاک بکه نه وه. ۳ پتی
 ووتن: (بو رینگا هیچ له گهل

نيه، مه گهر برۆين بو ئهم ههموو
 خهلكه نان بکړين. ^{۱۴}اله ويدا
 خهلكه که نزیکه ی پینج هزار
 کس ته بوون، ئینجا به
 قوتایه کانی ووت: (کومهل
 کومهل دایان نیشین، با هر
 کومهله ی په نجا کس بیت.)
^{۱۵}ته وانش ته مه یان کرد، ههموو
 دانیشن. ^{۱۶}عیسا پینج نان و دوو
 ماسیه که ی هه لگرت و چاوی
 بهرو ئاسمان بهرز کرده وه، ئینجا
 پیروزی کرد و دای به
 قوتایه کانی که بیده ن به
 خهلكه که. ^{۱۷}ههموو نانیان
 خوارد و تیر بوون. له دوایدا
 دوازه سه به ته نانشیان لی مایه وه.

په ترۆس راستی عیسا ده رته خات:
^{۱۸}اله کاتیکا که به ته نها نویزی
 ته کرد له گهل قوتایه کانا، لی
 پرسین: (خهلكه که ته لین من
 کیم؟) ^{۱۹}وه لامیان دایه وه:
 (هندیکیان ته لین یوحه نای
 خهلك له ئاوه لکیشیت،
 هندیکی تریش ته لین،
 ته لپاسیت که سانی تریش
 ته لین، په کیتی که له نیراوانی
 کون و زیندو بوو پته وه.) ^{۲۰}ئینجا

ته بیستم؟ زور حهزی ته کرد که
 به چاوی خوی ببینیت.

عیسا نان به پینج هزار
 کس ته دا:

^{۱۰}کاتی نیراوان گه رانه وه،
 ههموو ته و کارانه ی کرد بوویان
 بو عیسایان گیاره وه، ته ویش
 به ته نها ته وانی له گهل خوی برد
 بو شاری که ناوی بهیتی -
 سهیدا بوو. ^{۱۱}به لام خهلكه که
 پیمان زانی و دوی که وتن،
 ته ویش پتسوازی کردن و باسی
 پاشایه تی ئاسمانی بو کردن،
 ته وانه ش که نه خوشیان هه بوو،
 پیوستیان به چاک کرده وه بوو
 چاکی کرده وه. ^{۱۲}کاتی روژ
 بهرو ته وار بوون ته چوو، هر
 دوازه که هاتن و پیمان ووت:
 (خهلكه که به ریکه با برۆن بو
 هم کیتلگه و لادی نزیکانه،
 تاوهک له وی بمیتنه وه و
 خواردنیش بو خویان پهیدا -
 بکه ن، چونکه ئیمه لیره دا له
 چوله وانین.) ^{۱۳}ته ویش پنی
 ووتن: (ئیه خوتان بیان ده نی با
 نان بخون.) وه لامیان دایه وه: (له
 پینج نان و دوو ماسی زیاترمان

ووته کاتم شهرم بکات، ئەوا
 کوری مروڤیش پشتگیری
 لئناکات له کاتیکا که
 ئەگەر پتەوه به شکوی خوی و
 باوک و فریشته کان و مەردمه
 پیروزه کانه وه. ۲۷ به لام وا پیتان
 ئەلیم به راستی، ئالیره دا له نیوان
 ئەوانه ی که راوه ستاون هەندیکی
 تیایه که مردن به روح ناچیزن و
 پادشاهی ئاسمان به چاو ئەبینن
 (...)

قوتایه کان مەزنی عیسا ئەبینن:
 ۲۸ نزیکه ی ههشت رۆژ دوا ی ئەم
 ووتانه، عیسا په ترۆس و یۆحه نناو
 یاقوبی برد له گەل خویاو
 سەرکه و تنه سەر کیتویک بۆ نوێژ
 کردن. ۲۹ له کاتیکا عیسا نوێژی
 ئەکرد، رهنگی دەموچاوی
 گورراو جله کانی سپی و
 بریسکه دار بوو. ۳۰ دووان
 له گەلی ئەدوان، یه کیتکیان
 موساو ئەوی کهشیان ئەلیاس
 بوو. ۳۱ به شکۆوه دەرکه و تن و
 له باره ی ئەو خاچ کردنه دووان
 که ئەوه نده ی نه ما بوو روویدات
 له ئورشه لیم. ۳۲ په ترۆس و دوو
 هاویری که ی له گەل ئەوه شا که

لئنا پرسین: (ئە ی ئیوه، ئەلین
 من کیم؟ په ترۆس وه لامی
 دایه وه: (تۆمه سیحی یهزدانی
 (خودا).) ۲۱ به لام عیسا
 ئاگاداری کردنه وه و ئامۆژگاری
 کردن که جاری ئەمه به کهس
 نەلین.

عیسا باسی مردن و
 زیندوبوونه وه ی ئەکات:

۲۲ دیسان ووتی: (پتویسته کوری
 مروڤ زۆر ئازارو ئەشکه بجه
 بکیتشی، گهوره پیاوان و سه روک
 قه شه کان و نووسه رانی شه ريعه ت
 دانی پیا نه نین و له خاچ بدری و
 له رۆژی سیه مدا هه ستیته وه.)
 ۲۳ ئینجا به هه مووانی ووت:
 (گه ر یه کتی ویستی دوام
 که ویت، با واز له خوی بیتنی و
 خاچه که ی هه موو رۆژی به
 کۆله وه بیت و دوام که ویت.
 ۲۴ ئەوه ی ده ست بگری به
 زیانیه وه، ئە ی دۆرپیتنی، ئەوه ش که
 زیانی له پیتاوی منا ئە دۆرپیتنی،
 ئەو ئە ی باته وه. ۲۵ ئایا به
 که لکی چی دیت، گه ر یه کتی
 هه موو جیهان به رپتیه وه و خوی
 بدۆرپیتنی؟ ۲۶ هه ر که ستی له من و

خه و دای گرتبوون، به خه بهر
 مانه وه تاوهك مهزنی و شكوی
 عیساو تهو دوو نیرراوهی که شیان
 دی. ۳۳ له کاتیکا خه ریک بوو
 موساو تهلیاس له عیسا
 جیابینه وه، په ترؤس به عیسا
 ووت: (تهی ماموستا، باشتر نیه
 گهر لیره بمینینه وه با سی
 چادرتان بو دابنیتین، یه کتی بو
 تو، یه کتیکیش بو موسا، تهوهی
 کهش بو تهلیاس.) ته مهی ووت
 بی تهوهی بزانی چی ته لی.
 ۳۴ کاتی په ترؤس له م قسانه دا بوو،
 هه ورئ هات و کشا به سه ریانا،
 ته مانیش کاتی هه وره که
 ده ور ویشتی لی گرتن، ترسان.
 ۳۵ دهنگی له ناو هه وره که وه هات
 و ووتی: (ئا ته وه تا کوری من
 تهوهی که هه لبژاردهی خو مه،
 گوئی بو رابگرن.) ۳۶ کاتی
 دهنگه که هات، قوتاییه کان به
 تنها هر عیسایان بینی. ته م
 هه والیه یان به نهیتی هیشته وه و
 چیان دی بوو له و رۆژانه دا به
 که سیان نه ووت.

هاتنه خواره وه، خه لکیکی زور
 به ره و پیریان هات. ۳۸ له نیوان
 خه لکه که دا پیاو تک دهنگی
 به رز کورده وه و ووتی: (تهی
 ماموستا، لیت ته پاریمه وه سهیری
 کوره که م بکه، ته مه تاقه
 کورمه. ۳۹ ته وه تا رۆحیکی پیسی
 تیایه و دهستی به سه راگرتووه، له
 پر هاوار ته کات، ئینجا رۆحه که
 تهی شله قیتی و که ف له ده می
 ده رته کا و تا نهی کوتی به زه ویدا
 وازی لی ناهیتی. ۴۰ له
 قوتاییه کانت پارامه وه که
 ده ری که ن، نه یان توانی.) ۴۱ عیسا
 وه لامی دایه وه و ووتی: (تهی
 نه وهی بی برواو لارو چهوت
 تاکه ی له گه لتان بمینمه وه و
 بارتان بکیشم؟) به پیاره که ی
 ووت: (کوره که ت بینه ئیره)
 ۴۲ له کاتیکا کوره که ته هات،
 شهیتانه که کوتای به زه ویدا به
 توندی شله قانی، دوا ی ته مه
 عیسا رۆحه پیسه که ی ده ر کرد،
 کوره که چاک بوه وه و دایه وه
 ده ست باوکی. ۴۳ خه لکه که
 هه موو له مه زنی یه زدان (خودا)
 سه رسام بوون، کاتی خه لکه که
 سه رسام ما بوون، له هه موو ته و

رۆحی پیس به رام بهر عیسا
 خوی ناگری:
 ۳۷ رۆژی دوا یی، که له کتیه که

نهمان هیشت له بهرتهوهی دوات
 ناکه وی له گه لمانا. ^{۵۰} عیسا
 پی ووت: (رتی لی مه گرن، گهر
 یه کتی بهر بهره کانی نه کردن تهوا
 له گه لمانا.)

^{۵۱} کاتی خه ریک بوو روژانی له
 خاچ دانی نزیک بیته وه، بریاری
 دا که بهره و تور شه لیم پروات.

^{۵۲} له پیشیه وه چند نیراویکی
 نارد، روپشتن و چوونه لادینه کی
 سامریه کانه وه تاوه ک شوپتیکی بو
 ناماده بکن. ^{۵۳} به لام به
 پیشوازی کردن رازی نه بوون،
 چونکه بهره و تور شه لیم ته چوو.

^{۵۴} کاتی دوو قوتایه که ی یاقوب و
 یوحنا ته مه یان دی، ووتیان:
 (خوداوه ند، ته ته وی داوا که یان
 که تاگر له ناماناه وه
 بیته خواره وه له ناویان بهری؟
^{۵۵} ته ویش تاوری بو دانه وه و
 تاگاداری کردنه وه ووتی:
 (کوری مروف، هاتوو بو
 رزگار کردنی زبانی مروف،
 نه وه ک بو له ناوردنی. ^{۵۶} اینجا
 روپشتن بو دینه کی که.)

نرخمی دوا که وتی عیسا:
^{۵۷} کاتی که بهریدا ته روپشتن،

شتانه ی عیسا کردی، جا عیسا
 به قوتایه کانی ووت: ^{۴۴} (با تم
 ووشانه بچیته گویتانه وه، کوری
 مروف خه ریکه بدریته دهستی
 خه لکی.) ^{۴۵} به لام تهوان ته مه
 تی نه گه یشتن، شارراوه بوو لیان،
 ترسان که پرساری لی بکن.

گه ران به دوا ی پایه و پله دا:

^{۴۶} قوتایه کانی بیری ته وه یان له
 دلینا ته کرده وه که تایا کتی له
 ناویانا مه زتره؟ ^{۴۷} عیسا به نیازی
 دلینانی زانی، منالیتیکی
 بچکوله ی لای خویه وه
 راگراتوو، ^{۴۸} پی ووتن:
 (هه ریه کتی به ناوی منه وه دان بهم
 مناله بچکوله یه دا بنی، تهوا
 دان به منا ته نی، ته وه ش که داتم
 پیانه نی، دان به وه دا ته نی که
 نارد وومی. گهر هاتوو یه کتی
 له ناوتانا بچوو کترین تان بیت،
 تهوا ته مه زترین له ناویانا.)

ته وه ی دژمان نیه له گه لمانایه:

^{۴۹} یوحنا دهستی کرد به
 قسه کردن و ووتی: (گه وره م،
 یه کیکمان دی به ناوی توره
 روحی پیسی ده رته کرد، تیمه ش

کهسی که ی دهست نیشان
 کرد، دوو دوو ناردنی، تاوهك
 برۆن بو هه موو شارو جینگه بهك
 كه خهريك بوو بۆی ته رویشته.
 ۲ جا پتی ووتن: دروینه زۆره
 بهلام کرێکار کهمه، پپارینه وه له
 یهزدانی دروینه تا کرێکار بو
 دروینه که بنیتری. ۳ برۆن تهوا من
 تهتان نیرم وهك بهرخ بو ناو
 گورگی. ۴ نه کیسه ی پاره
 له گهل خۆتان بهرن نه تویشو نه
 پیتاوه، له رینگاش کات به فیرو
 مهدهن. ۵ چوونه هه مالمیکیش،
 یه کهم جار سلاو کهن و بلین:
 ئاشتی له ماله بیت، ۶ گهر له
 ماله کهدا ئاشتی خوازی
 تیابیت، وا شایانی تهو ئاشتیبه
 هه ن. گهر نه شبیت تهوا
 سلاوه که بو خۆتان ته گهریته وه.
 ۷ لهو ماله بمینه وه له وهی که
 هه یانه بخۆن و بخۆنه وه، چونکه
 کرێکار شایانی ته وهیه که رهنجی
 خۆی وه رگری. ته وه نه ماله و
 مالیش مه کهن. ۸ چوونه هه
 شاریک، دانیشتوانی پیتشوازی لی
 کردن، ته وهی تهتان دهنی
 بیخۆن. ۹ تهو نه خۆشانه ی تیابه تی
 چاکی بکه نه وه و پیتیان بلین

یه کتی پتی ووت: (گه وره م بو
 هه ر کوی برۆیت دوات
 ته کهوم). ۵۸ عیسایش پتی ووت:
 (رپوی کونی هه یه و بالنده ی
 ئاسمان هیلانه، بهلام کوری
 مرۆف ته نانهت جینگه به کی نیه
 سه ری بخاته سه ر). ۵۹ به
 یه کیتی که ی ووت: (دوام
 که وه) بهلام ته مه یان ووتی:
 (گه وره م رینگه م بده با برۆم
 ته رمی باو کم بنیژم). ۶۰ عیسایش
 پتی ووت: (واز له مردوان بیته
 با مردوه کانیا ن بنیژن، بهلام تو
 برۆ مزگیتی پاشاهیتی ئاسمان
 بده). ۶۱ یه کیتی تر پتی ووت:
 (گه وره م، من له گه لت دیم و
 دوات ته کهوم، بهلام رینگه م بده
 که یه کهم جار له خیزانه کهم
 مال ئاواپی بکه م). ۶۲ عیسایش
 پتی ووت: (هه ر که سی دهست
 له سه ر گاسن دابنی و ئاور
 بداته وه بو دواوه، به که لکی
 پادشاهیتی یهزدان نایه ت).

به شی ده یه م

عیسا هه فتاو دوو که سی تر

له نیتری:

پاش ته مه عیسا هه فتاو دوو

رائه گری، تهوش که دانتان
پیانانی دان به منیسا نانی،
تهوش که دان به منا نانی، دان
بهودا نانی که منی ناردوه.

گه رانه وهی نیتر اووان:

۱۷ دوی ته مه هر حه فتاو
دوه که هی نارد بوونی زور به
شادیه وه ووتیان: (گه وره م،
ته نانه ت شهیتانه کانیش به ناوی
توره مل که چمانن.) ۱۸ ته ویش
پتی ووتن: (شهیتام دی وه ک
بروسکه له ئاسمانه وه هلدیرا بو
خواره وه. ۱۹ ته وه تا من توانام
داونه تی که پی بنین به مارو
دووشکاو به هیزی دوژمنا، هه تا
هیچ شتی ئازارتان نادات.
۲۰ به لام دلخوش مه بن به وهی
که روجه کان مل که چتانن،
به لکو دلخوش بن به وهی که
ناوتان له ئاسمان نووسراوه.)

یهزدان نهییه کانی خوی بو
هه ژاران دهرته خات:

۲۱ له و کاته دا عیسا زور شادومان
بوو به روحی پیروز و ووتی:
ستایشت ته کهم ته هی باوک.
یهزدانی (خودا) ئاسمان و زهوی

که پادشاهیته یهزدان لیئانه وه
نزیکه، ۱۰ له هر شار تیکیش
خه لکه که هی نه یان ویستن برونه
سر شه قامه کانی و بلین: ۱۱ وا
ئیمه ته نانه ت تۆزی شاره که تان
که به پیمان ه وه یه ته یته کیتینه وه
به سهرتانا، به لام ته وه بزائن: که
پادشاهیته یهزدان لیئان نزیک
بوته وه، ۱۲ من پیتان ته لیم:
شاری سه دوم له و روزه دا
ناخوشی و ئازاری که متره له و
شارانه ی که ئیوه ی تیا
دهرته کرین.

۱۳ خاک به سهرت ته هی کوره زین،
خاک به سهرت ته هی بهیتی سهدا!
گهر له سورو سهدا ته و کاره
سهر سور هینه رانه بکرایه که له
لای ئیوه کرا، خه لکه که هی
هر له زوه وه باوه ریان ته هیتاو
زیانیان ته گوری. ۱۴ به لام سورو
سهدا له رۆزی لی پرسینه وه دا
گیرو گرفتیان که متر ته بی له
ههردوولاتان. ۱۵ توش ته هی
که فهرناحوم، ته ته وی بلند
بیته وه تا ئاسمان؟ نه خیر، تو
ته که ویته قولایی دۆزه خه وه.

۱۶ دیسان ووتی: (ته وه ی گویتان
بو را گرت، گوی بو من

لتي هاته پيشهوه، بو تهوهی
 تاقی بکاتهوه، ووتی: (ماموستا
 چی بکهم بو تهوهی زیانی
 هه تاهه تایی به دهست بهیتم؟)
 ۲۶ تهویش پتی ووت: (چی
 نووسراوه له شه ریه تا چون
 ته یخوینیته وه؟) ۲۷ وه لامی دایه وه:
 (یهزدانی (خودا) خوت خوش
 بوئی به هه موو دلت و هه موو
 ده رونت و هه موو تواناو بیرته وه،
 تهوهی لیت نزیکه وهك خوت
 خوشت بوئی). ۲۸ ئینجا پتی
 ووت: (وه لامه كهت راسته. گهر
 هاتوو کارت پتی کرد زیانی
 هه تاهه تایی به دهست ته هیتی.)
 ۲۹ به لام پیاوه كه ویستی خوی به
 کابرایه کی باش ده رخات،
 دیسانه وه له عیسای پرسی باشه
 کییه تهوهی لیم نزیکه؟)
 ۳۰ عیسا وه لامی دایه وه ووتی:
 (مرؤفیک له ئورشه لیمه وه ته رۆی
 بو ته ریحا، كه وته نیتوان چهند
 دزیکه وه، پاره و جله کانیان
 لی سه ندو ئازاریان داو بریندار -
 یشیان کرد، ئینجا به نیوه
 مردویی به جیان هیشت و

چونکه هم کارانهت له داناو
 زانایان شار دۆته وه بو منالانت
 ئاشکرا کردوه. به لتي تهی
 باوك له بهر تهوهی به لاته وه وا
 باشته). ۲۲ جا ووتی: (هه موو
 شتی له لایه ن باوكمه وه دراوه
 پیم، به ته واوی كهس نازانی
 کور کییه باوك نه بی، كه سیش
 نه كه به ته واوی بزانی باوك
 کییه کور نه بی، ته وهش كه
 کوری تهوی با بوئی ئاشکرا
 کات.)

۲۳ ئینجا ئاوری دایه وه بو
 قوتابیه کانی و به ته نها به وانی
 ووت: (خۆزگه ته خوازری به
 چاوتان، به وهی ئیوه ئیستا
 تهی بینن. ۲۴ من پتان ته لیم،
 زور له نیراوانی یهزدان و زور له
 پادشاهان، ئاواته خواز بوون بیینن
 تهوهی ئیوه ئیستا ته بینن، به لام
 نه یان بینن، دیسان بیسن تهوهی
 ئیوه ئیستا ته بیسن، به لام نه یان
 بیست.)

سامریه دل پر له به زه بی که:

۲۵ یه کتی له زانایانی شه ریهت

(*) لاوی: لاوتکان هۆزی بوون له هۆزه کانی ناوچه که. کاروباری په رستگاو
 جتی به جتی کردنی کاری ستایشی له ناو په رستگادا، تاییه تی بوو به مانه وه.

رۆیشتن. ^{۳۱} وای رینگهوت که
 قه شهیهک له ههمان رینگهوه
 پروات، کاتی که ئهوهی بینی،
 چوووه بهری ئهوهری رینگاکه
 دوور له برینداره کهو بهجتی
 هیتشت ^{۳۲} ههروهها کابرایهکی
 لاییش ^(*) که له پهرستگادا ئیشی
 ئه کرد، لهوتوه تپهیری، کاتی
 گه یشته ئه و شوینه، سهیری کرد،
 ئه ویش چوووه بهری ئهوهری
 رینگار کهو بهجتی هیتشت.
^{۳۳} بهلام کابرایهکی سامری که
 لهوتوه ئهرووی، هاته سهری، کاتی
 بینی بهزهیی پیا هاتهوه، ^{۳۴} چوووه
 پتیشهوه لتی، دواي ئهوهی رۆن و
 شهرابی به سهر برینه کانی کرد.
 بهستی. ئینجا سواری
 وولاخه کهی خوی کردو
 گه یاندیه میوانخانهیهک و لهوی
 چاودیری کرد. ^{۳۵} رۆزی دووهم
 کاتی میوانخانه کهی بهجتی
 ئه هیتشت، دوو دیناری دهر کرد و
 دای به خاوهن میوانخانه که و
 پتی ووت: چاودیری بکه چهندی
 تریشی پتیویست بوو، که
 گه رامهوه ئهی دهم. ^{۳۶} جا کامیان
 له م سیانه به نزیك ئهزانی بو

ئهوهی کهوته نیتوان دزه کانهوه؟
^{۳۷} وهلامی دایهوه: (ئهوهی به
 بهزهیهوه ههلسوکهوتی له گهل
 کردو یارمهتی دا.) ئینجا عیسا
 پتی ووت: (توش برۆ ههمان شت
 بکه.) ^{۳۸} کاتی به رینگاوه بوو
 چوووه دیهک، ژنیک که ناوی
 مهرسا بوو پتیشواری لتی کرد و
 هیتایه ماله کهی خوی.
^{۳۹} خوشکی ئهم ژنه ناوی مریهم
 بوو، له بهرینی دانیشت بو ئهوهی
 گوئی له ووته کانی بگریت
^{۴۰} بهلام مهرسا که سهرقال بوو
 به شت ئاماده کردنهوه بو
 میوانه که، هاتوو ووتی: (ئهی
 عیسا سهیر ناکهیت خوشکم
 بهجتی هیتشوروم کاره کان
 بهتهنها بکه م؟ پتی بلتی با بیت
 یارمهتیم بدات. ^{۴۱} بهلام عیسا
 وهلامی دایهوه ووتی: (مهرسا،
 مهرسا تو سهرقال و شتیاوی
 کاری زوریت، که ئهوهنده
 گرنگ نین. ^{۴۲} بهلام پتیویستی
 هه ریه کیتکه، ئهوه تا مریهم لهوه
 گه یشتوووه لایه نه چاکه کهی
 ههلبژاردوه، ئهوهی که لتی
 ناسه نریتهوه.)

به‌شی یا نزه‌هم

نوئژی یه‌زدانی:

اعیسا له شوئیتیکا نوئژی ته‌کرد،
کاتی ته‌واو بوو یه‌کتی له
قوتاییه‌کانی پتی‌ووت: (گه‌وره‌م
نوئژ کردنمان فیرکه هه‌روه‌ک که
یو‌حه‌ننا قوتاییه‌کانی فیرکرد.)
٢ ته‌توانن ئاوه‌ها نوئژ‌که‌ن: (ته‌ی
باوکمان له ئاسمان با‌ناوت
پی‌روز بیت، با‌حوکمرانیه‌که‌ت
ده‌ست پی‌بکات، با‌خواستت
له‌سه‌ر زه‌وی، وه‌ک هی‌ئاسمان
بی. ٣ نانی روژانه‌مان به‌ری. ٤ له
گوناهمان خو‌ش به، ئیمه‌ش له
گوناهی ته‌وانه خو‌ش ته‌بین، که
هه‌له‌مان به‌رامبه‌ر ته‌که‌ن. مه‌مان
خه‌ره تا‌قی کرده‌وه‌وه به‌لکو
رزگارمان که له‌کاری
شه‌یتانی.)

٥ دیسانه‌وه پتی‌ووتن: (گه‌ر
یه‌کتی له‌ئیه‌وه هاورپیه‌کی هه‌بیت
له‌ئیه‌وه شه‌وا بروا بو‌لای و پتی
بلی‌تی هاورپیم، سی‌نام به
ده‌ستی‌او به‌ری، ٦ هاورپیه‌کم له
دوره‌وه هاتوو بو‌لام، هی‌چیشم
نیه‌بیده‌می، ٧ به‌لام هاورپیکه‌ی له
دیوی ژوره‌وه وه‌لامی با‌ته‌وه:
(هه‌راساتم مه‌که‌ده‌رگام

داخستوو، ته‌وه‌تا خو‌م و منالم
له‌ناو جینگه‌داین ناتواتم هه‌ستم و
بتده‌می. ٨ من پیتان ته‌لیم: گه‌ر
بیت و ته‌وه‌که‌سه هه‌لنه‌سی
بیداتی له‌به‌ر هاورپیه‌تی، له‌پاشانا
هه‌ر هه‌له‌سه‌سی و به‌پتی پتی‌وست
ته‌ی‌داتی، له‌به‌ر سووربوونی کابرا
له‌سه‌ر داواکاریه‌که‌ی.)
٩ دیسانه‌وه پیتان ته‌لیم:
داواکه‌ن، پیتان ته‌دری، بگه‌رین
ته‌یدوژنه‌وه، له‌ده‌رگا بده‌ن،
لیتان ته‌کرپته‌وه. ١٠ هه‌ر که‌سی
داواکات ته‌ی‌دریتی، ته‌وه‌ی
بگه‌ری ته‌یدوژپته‌وه، ته‌وه‌ش له
ده‌رگا ته‌دات لیتی ته‌کرپته‌وه.
١١ چ باوکتی له‌ئیه‌وه گه‌ر
کوره‌که‌ی داوای نانی لیتی
بکات، به‌ردی ته‌داتی؟ یا‌خو
داوای ماسی لیتی بکات له‌باتی
ماسی ماری ته‌داتی؟ ١٢ یان
داوای هیلکه‌ی لیتی بکات دوو
پشکی ته‌داتی؟

١٣ گه‌ر بیت و ئیه‌وه‌ی به‌د، بزانی
ئاوها به‌مناله‌کانتان شتی باش
بده‌ن، که‌واته ته‌بیتی باوکی
ئاسمانی چه‌ند با‌شترتان پی
بدات؟ ته‌وه‌رو‌حی ره‌وان ته‌دا
به‌وانه‌ی داوای ته‌که‌ن.)

عیساو سه روکی شهیتان:

۱۴ عیسا روچی پیسی دهرته کرد
 له کابرایهك كه لال بوو بوو
 پنی، کاتی شهیتانه کهی دهر کرد
 پیاه که دهستی کرد به
 قسه کردن، هموو سه رسام بوون،
 ۱۵ هه ندیکیان نه بی ووتیان: (تهو
 شهیتان دهرته کات به
 به عله زه بولی سه روکی
 شهیتانه کان). ۱۶ ئینجا داوای
 نیشانه یه کی ئاسمانیان لی کرد
 بو تهوهی تا قی بکه نه وه. ۱۷ به لام
 تهو، خویندیوه تهوهی به بیریا نا
 ته هات، پنی ووتن: (هر
 وولاتیک دوو به ره کی تی که وی
 ویران ته بیت، هر مالیکیش
 بی بی به دوو به شهوه خوی
 رانا گری و تیک ته چتی. ۱۸ گهر
 بیت و شهیتانه کان ئاوها بوون
 به دوو به شهوه، ئیتر
 پادشاهیتی که یان چون خوی
 راته گری؟ ئیوه ووتان که من به
 به عله زه بول شهیتان دهرته کهم،
 ۱۹ گهر من بهو شهیتان دهر بکه م،
 ئایا ته بی نه وه کانتان به کی
 دهریان بکه ن؟ با ته وان بریاره ن
 به سه رتانا. ۲۰ گهر من به هیزی
 یه زدان (خودا) شهیتان دهر که م،

تهوا پادشاهیتی یه زدانتان به سه را
 ته چه سپتی. ۲۱ کاتی مروقی
 به هیزو توانا به هموو چه کینگه وه
 پاریزگاری ماله که ته کات، ناو
 ماله کهی پاریزراوه. ۲۲ به لام
 گهر یه کی له خوی به هیزتر بیته
 سه ری تهوا سه رته کهی به سه ریاو
 تهو چه کانهی که پشتی پی
 به ستوو له تی ته سی تی، ئینجا
 ماله کهی تالان ته کات.
 ۲۳ تهوهی له گه لما نیه، دزی
 منه ته وهش له گه لما کو
 ناکاته وه، بلاوی ته کاته وه.

که روچی پیس گه رایه وه ناو
 لهش:

۲۴ داوای تهوهی که روحتیکی
 پیس له یه کی دیته دهره وه،
 ته چیته چوله وانی بو پشورودان،
 کاتی هیچ نابینی، ته لی با
 بگه ریمه وه بو تهو ماله ی که
 به جیم هیشت. ۲۵ کاتی دیته وه،
 ته بینیت گسک دراوه و رازاوه یه.
 ۲۶ تهوسا ته روا له گهل خویا
 حهوت روچی پیسی تر ته هیتی
 که خراپترن له خوی، ته چنه تهو
 مروقه وه و تیا جتگیر ته بن، ئینجا
 باری تهو مروقه له جاران به دتر

٢٧ کاتی عیسا ئەمانە ی
 ئەوت، ژنیک لەناو
 خەلکە کەوه دەنگی
 بەرز کردەوه ووتی: (خۆزگە بەو
 سکه‌ی که هەلی گرتی و بەو
 مەمکه‌ی شیرێ پێ دای.)
 ٢٨ بەلام ئەو ووتی: (با خۆزگە
 بەوانە بخوازری، که گوی له
 ووشە یەزدان (خودا) ئە گرن و
 کاری پێ ئە کەن.)

چاو چرای لەشه:

٣٣ کەس چرا هەلناکاو له
 جێه کی شارراوه‌دا دای پنی،
 یاخود لە ژیر جاما، بەلکو
 ئە یخاته سەر شوپنیکێ بەرز،
 تاکو ئەوانە ی دێه ژوروه
 رووناکیه که ببینن ٣٤ چاو چرای
 لەشه، گەر چاوت باش ببینیت
 لەشت هەمووی رووناکیه، بەلام
 گەر چاوت تروسکایی تیا
 نەبیت، ئەوا لەشت هەمووی
 تاریکیه. ٣٥ گەر بیت و لەشت
 هەمووی رووناکی بیت و هیچ
 لایه کی تاریکی تیا نەبێ، ٣٦ ئەوا
 هەمووی وهك چرایهك که
 رووناکی ئەدات ئەدره‌وشیته‌وه
 (رووناکه.)

عیسا فەرپسێه کان و
 مامۆستایانی شەریعت

خەلکە که داوای نیشانه‌یهك
 ئە کەن:

٢٩ کاتی خەلکێکی زۆر
 لێ کۆبوونەوه، ووتی: (ئەم
 نەوهیه نەوهیه کی بەده، داوای
 نیشانه ئە کەن، بەلام هیچ
 نیشانه‌یه کیان پێ نادریت تەنها
 نیشانه‌ی یونسێ نیراوی یەزدان
 نەبیت. ٣٠ چۆن که یونس نیشانه
 بوو بۆ دانیشتوانی نەینه‌وا،
 هەروه‌ها کوری مروفیش نیشانه‌یه
 بۆ ئەم نەوهیه. ٣١ شازنی باشوور
 له رۆژی دادگادا بەرامبەر ئەم
 نەوهیه رانه‌وستیت و تاوانباری
 ئە کات، چونکه له‌وپه‌ری
 جیهانه‌وه هات بۆ ئەوه‌ی له
 دانایی سلیمانی حە کیم گوی
 بگری. وا لێره‌دا له سلیمانی

سه‌رزه‌نشت ته‌کا:

۳۷ کاتی که عیسا ته‌دوا،
 فه‌ریسیه‌ك داوای ته‌وه‌ی لی کرد
 که نانی نیوه‌رو لای ته‌و بخوا.
 ته‌ویش چووہ مالہ‌که‌ی وله‌سهر
 خوان دانیششت. ۳۸ به‌لام
 فه‌ریسیه‌که سهری سورما له‌وه‌ی
 که عیسا پیش نانه‌که ده‌ست
 ناشوات. ۳۹ ته‌ویش پتی‌ووت:
 (ٹیوه‌ی فه‌ریسی دهره‌وه‌ی جام و
 قاپتان پاک ته‌که‌نه‌وه، به‌لام
 ناوه‌وه‌تان پرہ له‌چه‌ته‌یی و
 پیسی. ۴۰ ته‌ی بی‌میشکینه، هر
 ته‌وه‌ی دهره‌وه‌ی دروست کردوه
 ناوه‌وه‌یشی دروست نه‌کردوه؟
 ۴۱ قاپ و قاچاختان پرہ ته‌وه‌ی
 تیایه‌تی بی‌بخشن به‌هزاران،
 تاوه‌ك لای یزدان پاک بنه‌وه.
 ۴۲) قور به‌سهرتان ته‌ی
 فه‌ریسیه‌کان ٹیوه‌ ده‌یه‌کی نه‌عناو
 رازیانه و سه‌وزمه‌نی تر به
 زه‌کات ته‌ده‌ن، به‌لام راستی و
 دادپه‌روه‌ری و خوشه‌ویستی
 یزدان پشت گوی ته‌خه‌ن،
 پیویست ته‌وه‌یه ته‌مانه به‌جی
 به‌یتن و ته‌وانه‌ی تریش له‌یاد -
 نه‌که‌ن. ۴۳ قور به‌سهرتان ته‌ی
 فه‌ریسیه‌کان، چونکه ٹیوه‌ چه‌ز

له‌ریزی پیشه‌وه‌ی کتوبونه‌وه‌ی
 کوره‌کان ته‌که‌ن و ته‌تانه‌وی له
 شوینه گشتیه‌کانا سلاوتان
 به‌گهرمی لی بگری. ۴۴ قور
 به‌سهرتان، ٹیوه‌ له‌و گوره
 وون‌بوانه ته‌که‌ن که خه‌ل‌کی
 بی‌ته‌وه‌ی بزائن به‌سهریانا
 ته‌رون.)

۴۵ ٹینجا یه‌کی له‌زانایانی
 شه‌ریعت پتی‌ووت: (ته‌ی
 ماموستا، ته‌م قسانه‌ت ٹیمه‌ش
 ته‌گریته‌وه.) ۴۶ ٹینجا عیسا ووتی:
 (قور به‌سهر ٹیوه‌ش زانایانی
 شه‌ریعت، ٹیوه‌ باری قورس و
 گران ته‌خه‌نه‌سهر شانی
 خه‌ل‌کی، به‌لام خوتان سهری
 په‌نجه‌تانی تیوه‌ ناده‌ن. ۴۷ قور
 به‌سهرتان، چونکه ٹیوه‌ گور بو
 ته‌ونیرراوانه‌هل ته‌به‌ستن، که
 باوباپیرتان کوشتوویانن.
 ۴۸ که‌واته ٹیوه‌ به‌م کاره‌ رازین به
 کرده‌وه‌ی باوباپیرتان، ته‌وان
 نیرراویان کوشت و ٹیوه‌ش
 گورکانیان بو‌هل ته‌به‌ستن.
 ۴۹ هر له‌بر ته‌مه‌شه‌که یزدان
 ته‌فهرموی و ته‌لی: من پیغه‌مبه‌ر
 و نیرراویان بو‌ته‌نیرم به‌لام ته‌وان
 لیان ته‌کورن و دهریان ته‌که‌ن.

یهك یه کی پتی شیل ته کرد، عیسا دهستی کرد به قسه کردن بو قوتابیه کانی و ووتی: (یه کهم جار ئاگاداری هه ویر ترشی فه ریسیه کان بن، که بریتیه له دوو روویسی. ^۲هیچی شاراوه نیه ئاشکرا نه بیت و هیچ نه پتیهك نیه نه زانری. ^۳هه موو ته وانیه له تاریکیا ووتوتانه، له رووناکیا ته بیسری، ته وهش که له مال به چریه ووتوتانه، له سه ربانه کان بانگه وازی پتی ته کری.)

^۴له بهر ته وه ته ی خو شه ویسته کاتم، مه ترسن له وانیه که به لهش ته تان کوژن، چونکه له وه زیاتر ناتوانن هیچ بکهن. ^۵به لام من پیتان ته لیم که له چی بترسن، له وه بترسن که تواناداره له دوای مردن بتانخاته ئاگروهه، به لتی پیتان ته لیم که له وه بترسن. ^۶ته وه نیه پیتچ چوله که به دوو فلس ته فروشن؟ له گهل ته وه شدا یه زدان یه کینک له وانیه بیرناچی، ^۷ته نانهت تووکی سه ریشتان ژمیرراوه. که واته مه ترسن، ئیوه به نرخترن له چوله که.

^۸به لام پیتان ته لیم: ته وه ی که له بهردهم خه لکیا داتم پیاپتی،

^۹تا کو خویتی رزاوی هه موو نییراوانی یه زدان له سه ره تای دروست بوونی جیهانه وه بچیته ملی ته م نه وه یه، ^{۱۰}هه ره له خویتی هابیله وه تا خویتی زه که ریا که له نیوان شویتی قوربانی په رستگا که دا کوژرا به لتی پیتان ته لیم: مافی ته و خویتانه له م نه وه بتی باوه ره ته سیتری. ^{۱۱}قور به سه رتان ته ی زانایانی شه ریهت، چونکه ئیوه کلیلی زانیاریتان هه لگرتووه، به لام نه خو تان ته چنه ژورره وه نه ری ته دهن که خه لکی تر بچیته ژورره وه.)

^{۱۲}کاتی عیسا به م شتیه یه قسه ی له گه لا ته کردن، نوو سه رانی شه ریهت و فه ریسیه کان به ته وای رقیان لی هه لگرت، زور بابته تی تریان هیتایه پیتشه وه، بو ته وه ی لتی بدوی، ^{۱۳}تا کو له ووشه یه کا راوی کهن و تووشی کهن.

به شی دوانزه هه م

راستگویی و پتی مه رای:

اله و کاته دا که خه لکی به هه زاران کو بو بوونه وه، به جو ری

کوری مرۆفیش له بەردەم فریشتەکانی یەزدانا (خودا) دانی پیاوانی. ^٩ ئەوەش کە لە بەردەم خەلکیا دایم پیاوانی، بەهەمان شیوە لە بەردەم فریشتەکانی یەزدانا دانی پیاوانی. ^{١٠} ئەوەی ووشەیهک بە کوری مرۆف بلی لێ ئەبورری، بەلام ئەوەی شتی خراب بە رۆحی رهوان بلی، لێ نابورری.

^{١١} کاتی ئەتان هینە بەردەم شوینی کۆبوونەوه کان و لێ پرسراوان و گەرەپاوان، گوی مەدەن بەوەی کە چی یاخود چون وەلام ئەدەنەوه. ^{١٢} چونکە رۆحی رهوان ئەوەی کە پتویستە بیلین ئەیدا بە گویتانا. ^{١٣} ئینجا لەناو کۆمەڵە کەدا یەکتی پتی ووت: مامۆستا، بە براکەم بلی ئەوەی بۆمان بەجی ماوه بەشی کا لە گەلما، ^{١٤} بەلام ئەو پتی ووت: (ئەی مرۆف، کتی منی کردووە بە قازی یاخود بەشکەر بە سەرتانا؟) ^{١٥} بە خەلکە کە ووت: (ئاگادارین و خۆتان پارتین لە چاوپرسیتی چونکە پاره زیان دروست ناکات.)

نموونهی دەولەمەندی

بێ میشک:

^{١٦} ئینجا نموونهی کە بۆ هینانەوه ووتی: (مرۆفیکە دەولەمەند زەویە کە بەروبوومیکی زۆر زۆری دا بەدەستەوه. ^{١٧} جا بیری کردەوه و ووتی: چی بکەم کە من شوینی تەواوم نەبێ بۆ کۆکردنەوهی بەروبوومە کەم؟ ^{١٨} جا ووتی: وا ئە کەم، شوینی کۆکردنەوه کانی ترم ئەروخیتیم و لەوان گەرەتر دروست ئە کەم، ئینجا لەویدا هەموو بەروبوومە کەم دانهیتیم و کۆی ئە کەمەوه. ^{١٩} ئەوسا بە خۆم ئەلیم: ئەی دل ئەوتە بەشی چەندین سالت هەیه، کەواتە بخۆ و بخۆرەرەو هەلپەرە. ^{٢٠} بەلام یەزدان (خودا) لە هەمان رۆژا پتی ووت: ئەی بێ میشک، هەر ئەم شو رۆحت دەرئەچنی، بۆکتی ئەبێ ئەوەی کۆت کردەوه؟ ^{٢١} (ئا ئەمەیه بەشی ئەوانە کە هەر بۆ خۆیان کۆی ئە کەنەوه و لای یەزدان (خودا) هیچیان نیه.)

یەزدان خەمان ئەخوات:

^{٢٢} بە قوتابیه کانی ووت: جا

له بهر ته مه پستان ته لیم، گوئی
 مه دهن به خواردن و به وهی
 که له بهری ته کهن، ۲۳ ریان
 گرنگتره له خواردن و له شیش
 گرنگتره له جل. ۲۴ سهیری
 قه له رهش کهن، نه ته چنی و نه
 دروینه ته کات. تازو خگه شی نیو
 هیچ کونا کاته وه، به لام یه زدان
 ته یژی تی. ئایا ئیوه له بالنده
 تازیزتر نین؟ ۲۵ به لام کنی له ئیوه
 گهر زور بایه خ بدات بهم شتانه،
 ته نانهت روژی له ریانی ته توانی
 دریو تر بکات؟ ۲۶ جا که ئیوه
 تواناتان به سهر بچوو کترین شتا
 نیه، بوچی بایه خ ته دهن به شتی
 تر؟ ۲۷ سهیری گولاله سووره
 کهن، چون نه شونما ته کات نه
 هیلاک ته بیت و نه ته ریستی،
 به لام پیستانی ته لیم: ته نانهت
 سلیمان پاشاش له و بهری مه زنی
 بهرگی جوانتری له بهرگی
 گولاله سووره له بهر نه کردووه.
 ۲۸ گهر بیت و یه زدان (خودا)
 ئاوا بهرگ بکاته بهری گزو گیا
 هر چه نده که ته مریو له
 کیلگه دایه و به یانی فری
 ته دریته ته نووره وه. ئایا ته بی ئیوه
 چند له پیشتربن تاوهک یه زدان

له یادتان نه کات ته هی کم
 باوه رینه؟ ۲۹ داوای ته وه مه کهن
 که چی بخون و چی بخونه وه،
 مه په شوکتین. ۳۰ ته مانه هه مووی
 بی باوره کان هه ولسی بو ته دهن،
 به لام ئیوه باوکتان ته زانی که
 پیوستان به مانه هه یه. ۳۱ ئیوه
 هه ول بهن بو چوونه پاشایه تی
 یه زدان وه، ته وانیه ترتان هه موو
 بو ته بیت. ۳۲ ته هی میگه لی
 بچووک، ترسی دواروژت نه بی،
 چونکه باوکت ته یه وی پاشایه تی
 ئاسمانت بداتی، ۳۳ بی فروشن
 ته وهی که هه تانه و بی به خشن
 به هه واران، دروستی کهن بو
 خو تان له ئاسمان سامانی که
 نافه وتی گه بنجی که له بن
 نایهت، نه دز لئی نزیک ته بیته وه
 نه موریانه لئی ته دات. ۳۴ مریو
 گه بنجی له هه ر کوئی بیت دلای
 له وی ته بیت.

نمونه هی کویله ده ست
 پا که کان:

۳۵ با پشتویتتان به ستر او بیت و
 چراتان روشن بیت، ۳۶ وهک
 ته وانیه بن که چاوه روانی
 گه وره که یان ته کهن تا له سهر

خیزانیا دای نهنی تاوهك
 خواردنیان له كاتی خویدا بو
 تاماده بکات؟^{۴۳} خوزگه
 نهخواری به و ئیشکهره ی به
 تهواری بهم کاره هلساوه.
^{۴۴} راستیتان پی نه لیم: ئینجا
 گهره ی مال که ئیشکهره که ی
 دا نهنی له سر هه موو مال و
 سامانیککی که هه یه تی.^{۴۵} به لام
 گهر ئیشکهره که له دلی خویدا
 ووتی: له وه نه کات گهره ی مال
 بهم زووانه نه گهر پته وه ئینجا
 هه ستاو خو ی کرد به گهره ی
 مال و به ئاره زووی خو ی کردی و
 بردی خو ی سه رخوش کرد،
^{۴۶} نهوا روزی له روزان که
 گهره ی مال نه گهر پته وه،
 روزنک و کاتیک که
 ئیشکهره که نای زانی، به ناپاک
 دای نهنی و ده ری نه کات.^{۴۷} نهو
 ئیشکهره ی داواکاریه کانی
 گهره ی مال نه زانیت، به لام به
 دهستی نه نقه ست کاری
 پی ناکات، سزا نه دری.^{۴۸} نه وهش
 که داواکاریه کان نازانیت و
 هله نه کات، سزا که ی
 که متره. نه وه ی زوری پندراوه،
 داوای زوری لی نه کری، نه وهش

شایی بگهر پته وه، بو نه وه ی که
 هاته وه له ده رگای دا، ده ست
 به جتی ده رگای لی بکه نه وه.
^{۳۷} خوزگه نهخواری به و
 ئیشکهره ی که گهره که ی له
 کاتی گهرانه وه دا به به خه به ری
 نه یینی. راستیتان پی نه لیم:
 ئینجا گهره که ی له سر خوان
 دای نه نیت و قول هه ل نه کا
 تاوهك خزمه تی کات.^{۳۸} دیسان
 خوزگه نهخواری پی گهر
 هات و گهرانه وه ی گهره که ی
 له کاتیکا پی که دوو به ش
 یا خود سی به شی شه و روشتی و
 نهو هه ر هیتتا به خه به ری پی.
^{۳۹} به لام نه وه بزانی، گهر بیت و
 گهره ی مال بزانیته له چ
 کاتیکا دز دپته سه ری، نهوا
 به خه به ری نه میتیته وه و مال که ی
 به جتی ناهیلی تا بدزری.
^{۴۰} که واته ئیوهش تاوا تاماده بن،
 چونکه کوری مروف له کاتیکا
 نه گهر پته وه که نای زانی.
^{۴۱} په ترۆس لی پیرسی: (ئایا نه م
 نموونانه ته نها بو ئیمه یه یان بو
 هه مووانه؟)^{۴۲} عیسا ووتی: کینه
 نهو جیگره ده ست پاک و زیره ی
 که گهره ی مال به سر خاوو

که زوری به خشیوه، داوای
زورته کات.

عیسا و جیهان:

۴۹) من هاتووم تا کو له سهر زهوی
ئاگری بکه مه وه، چند
دلخوشم به وهی دهست کات
به سوتانن. ۵۰ به لام له سهرمه
خوم له ئاو هه لکیشم، چندیش
ناره حتم تاوهك یه ته دی. ۵۱ وا
ئهزانن من هاتووم ته نها ئاشتی
بیتمه سهر زهوی؟ پیتان ئه لیم:
نه خیر له گه ل خوم دووبه ره کی و
جیابوونه وهم هیناوه. ۵۲ ههر له
ئسته وه، گهر له مالیکا پیتج
که سی تیا بیت، سیانیان له
دووانیان، یان دووانیان له سیانیان
جیائه بنه وه. ۵۳ باوک له کور،
کور له باوک، دایک له کچ،
کچ له دایک، خه سوو له بووک،
بووک له خه سوو جیائه بنه وه)
۵۴ دیسان به خه لکه که ی ووت:
(کاتی ئیوه له روزئاواوه ههر
ئه بینن، خیرا ئه لین: ئه م هه وه
بارانی به ده مه وه یه، ههر به و
شیوپهش ئه بیت. ۵۵ کاتیکیش
بای خواروو دیت، ئه لین گهرما
دهست پتی ئه کات، ههر به و

شیوپهش ئه بیت. ۵۶ ته ی
ساخته چیان، ئیوه ئه زانن رووی
زهوی و ئاسمان بخویننه وه، ئیتر
چون نازانن ئه وهی له بهر چاوتانا
رووته دات بیخویننه وه؟ ۵۷ بوچی
خوتان له راستی لائه ده ن؟
۵۸ کاتی یه کتی شتیکی
به سه رته وه یه وی بت بات بو
دادگا، هه ول به ههر له رتگه
له گه لیا ئاشت بیته وه و
رتکه ویت، ئه گه لیا رات
ئه کیشیته لای قازی و قازیش
رهوانه ی به ندیخانه ت ئه کات.
۵۹ پیت ئه لیم: نایه یته ده ره وه تا
سزای خوت وهر نه گریت.)

به شی سیانزه هه م

پتویستی په شیمان بوونه وه له
گونه:

الهم کاته دا، هه والی ئه وه یان به
عیسا دا، که بیلاتوس هه ندی له
پاوانی شاری جه لیلی له کاتی
پیشکesh کردنی قوربانیه کانیانا
کوشتوووه و خویتی له خویتی
قوربانیه کانا تیکه لاو کردوون.
۲ لیره دا عیسا پتی ووتن: (ئایا به
بیری ئیوه، ئه و جه لیلیانه که
کورران گونه یان زیاتر بوو له و

به هیزبوونی تی ته کم. ^۹ به لکو
بکه ویتسه بهردان، گهر نه بوو
تهوسا بی پره وه.

عیسا له روژی شه مده دا ژنیک
چاک نه کاته وه:

^{۱۰} عیسا روژیکي شه مده له شوینی
کو بوونه وهی جوله که کانا
خه ریکی فیرکردن بوو،
^{۱۱} ئافره تیکي لی بوو ماوهی هه زده
سال بوو روچی پیس دهستی
به سه ریا گرتبوو، پشتی کوم بوو
بوو، نهی ته توانی به ریکی
راوهستی. ^{۱۲} کاتی عیسا
ژنه کهی دی، بانگی کرد و پتی
ووت: (ئافره ت، با رزگارت پی
له نه خوشیه کهت). ^{۱۳} ئینجا
دهستی خسته سه ر ئافره ته که،
دهست به جتی ئافره ته که پشتی
راست بوه وهو دهستی کرد به
ستایشی یهزدان (خودا).
^{۱۴} به لام سه روکی کومه لگا که
توره بوو، به خه لکه کهی
ووت: (تهنها هر شهش روژ له
هفته به کا روژی کارکردنه لهو
روژانه دا وهرن بو چاک بوونه وه،
نهک له روژی شه مده دا). ^{۱۵} الیزه دا
عیسا وهلامی دایه وهو ووتی:

خه لکهی که له شاری
جه لیلن، بویه وایان به سه رهات؟
^۳ من پیتان ته لیم: نه خیر وایه،
گهر بیتو ئیوهش په شیمان نه بنه وه
هه مووتان ئاوها تیا ته چن. ^۴ یا خود
ته وه زده که سهی که قه لای
سیلوا میان به سه را روخواو مردن،
گوناهبارتر بوون له هه موو
دانشتوانی شاری ئور شه لیم؟
^۵ من پیتان ته لیم: نه خیر، به لام
گهر ئیوهش په شیمان نه بنه وه
هه مووتان ئاوها تیا ته چن.

نموونهی هه نجیری بی بهر:

^{۱۶} ئینجا ته نموونهی باس کرد:
(کابرایهک له باخه کهیا
داره هه نجیریکی هه بوو، هات تا کو
بزانی بهری گرتووه، سهیری کرد
هیچی پتوه نی به. ^۷ بانگی
باخه وانه کهی کرد و ووتی: من
ماوهی سی ساله دیم، تا کو له
به ره کهی بهرم، که چی پتوه
نابینم، هر ئیستا بی پره وه،
بوچی زه ویشمان لی بگری؟
^۸ به لام باخه وانه کهی ووتی:
گهره، تهم سالیس وازی
لی پیتنه، زه ویه کهی ده ورو بهری
هه ل ته گترمه وه و کهمی بابتهی

چی ئەکات؟ ۲۱ ئەو لە ھەویر ترشیک ئەکات، کە ئافرەتی ھیتای و خستیە سنی بەش ھەویرەو، تاکو ھەمووی ھەل ھات.

دەرگای تەنگ

۲۲ عیسا لەم کاتەدا کە بو ئۆرشەلیم ئەچوو، بە شارو لادی کانا تی ئەپەری و خەلکی فیرئە کرد. ۲۳ یە کئی لیتی پرسى: ئەی مامۆستا کەمن ژمارەى ئەوانەى رزگاریان ئەبیت؟ ئەویش رووی کردە ھەمووان و ووتی: ۲۴ (ھەول بەن لە دەرگای باریک و تەسکەو بەچنە ژوورەو، من پیتان ئەلیم: کە زۆر کەس ھەولێ ئەو ئەدەن بەچنە ژوورەو، بەلام ناتوانن. ۲۵ دوای ئەوێ کە گەرەى مال ھەلئەسیت و دەرگا دائەخات، بە ھزاران لە دەرەو ئەمیتنەو، ئینجا ئەلین: گەرەم، لیمان بکەرەو! ئەویش پیتان ئەلی: من ناتان ناسم، ئیو لە کوئو

(ئەى ساخته چيان، ئايا ھەر يەك لە ئیو، لە رۆزى شەماندا ناروات گاکەى ياخود گوی درێژە کەى بکاتەو و بیبات ئاوی بدات. ۱۶ ئەو تا ئەم ژنە کە یە کیتکە لە نەوێ ئیبراھیم، ماوێ ھەژدە سالی بەستراوی دەستی شەیتانە نابتی ئازاد بیتی لە رۆزى شەمەدا؟) ۱۷ کاتی عیسا ئەمەى ووت: دوژمنانی شەرمەزار بوون. ئینجا ھەموو خەلکە کە دلشاد بوون بە گشت ئەو کارە پیرۆزانەى کە کردی.

نموونهى دەنکە خەردەل*

۱۸ عیسا پرسىاری کرد و ووتی: (پادشاهی یەزدان لە چی ئەکات وەك چی وایە؟ ۱۹ ئەو لە تووتیک ئەکات، کە کابرایەك ھیتای و لە کیتکە کە یا رواندی، رواو بوو بە دارێکی گەرە، بە شتوێ بەك کە بالندەى ئاسمان لەسەر لقو چلکە کانی ھەسانەو.)

نموونهى ھەویر ترش:

۲۰ پادشاهی یەزدان (خودا) لە

(*) خەردەل: تووکی بەجوو کە بە ھاراتی لی دروست ئەکری. لە ھەلەستین و دەورویشتی ئەرویت و نزیکەى دوو مەتر بەرز ئەبیتەو. بالندەى کى زۆرى پتو ئەنیشیتەو بو خواردنی بەرە کەى.

هاتوون. ۲۶ ئەوسا كە ئىتوھش
 ئەلئىن: لە گەلتا خواردمان و
 خواردمانەو، لە شەقامە كانمانا
 قسەت بو ئە كردين. ۲۷ ئىنجا
 ئەویش ئەلئى: پىتان ئەلئىم من
 نازاتم ئىتوھ كىن و لە كوئوھ
 هاتوون، وون بن لەبەر چاوم ئەى
 گوناھباران! ۲۸ جا ئا لەوئىا
 ئەبىت گريان و چركە چركى
 دان، لەو كاتەدا كە ئىبراھىم و
 ئىسحاق و ياقوب و ھەموو
 نىرراوانى يەزدان ئەبىنن لە
 پاشاھىتى يەزدانا (خودا)، ئەوسا
 ئىتوھ دەر كراونەتە دەرەوھ. ۲۹ ئىنجا
 خەلكى لە ھەر چوار لای
 جىھانەوھ دىن، لە پادشاھىتى
 يەزدانا دائەنىشن. ۳۰ زور لەوانەى
 دواھەمىن ئەبنە يەكەمىن و
 يەكەمىنە كانىش ئەبنە
 دواھەمىن.)

عيسا ھەرەشە لە ئۆرشەلىم
 ئەكات:
 ۳۴ (ئەى ئۆرشەلىم، ئەى
 ئۆرشەلىم، كوشتىنەرى نىرراوان و
 بەردباران كەرى پىاو چاكانى بو
 لات هاتوو، چەند جار وىستم
 منالەكانت بەيەكەوھ
 كۆكەمەوھ، ھەرەك چۆن
 مرىشكى جوجكەكانى لەزىر
 بالىا كۆتەكاتەوھ، بەلام نەتان
 وىست. ۳۵ پەرسىگاكەتان تەنھا
 دارو بەردى ئەمىنىتەوھ. با پىتان
 بلىم، ئىتر نام بىننەوھ، تا ئەو
 كاتەى ھاوار ئەكەن، پىرۆزە
 ئەوھى بە ناوى يەزدانەوھ دىت.)

بەشى چوار دەھەم
 چا كەردنەوھى كا بىرايەكى

عيسا و ھىرۆدس
 ۳۱ لىرەدا ھەندى لە فەرىسيەكان
 دىنە لای و پتى ئەلئىن: (فرىاى
 خۆت كەوھ راکە، ھىرۆدس
 بىرپارى داوھ بتكوژى.) ۳۲ ئەویش
 پتى ووتن: بىرۆن بەو رىتوھ بلىن،
 كەوا من ئەمىرۆ و بەيانى

نه خوش:

اعیسا له رۆزی شه مەدا، چوو
مالتی یه کتی له سه روکی
فهریسیه کان بو نان خواردن،
ئهوانه ی لهوی بوون چاویان له
عیسا نه ته تروکان و به باشی
سه رنجیان ئەدا. ^۲ چونکه
به رامبهری کابرایه ک که
نه خوشی ئاوبه نی هه بوو دانیش
بوو. ^۳ عیسا رووی کرده زانایانی
شه ریعت و فهریسیه کان،
ئهوانه ی له ویدا بوون، لتی
پرسین: (ئایا نه خوش
چا کردنه وه، له رۆزی شه مەدا
ئه بی یان نا؟) ^۴ بی دهنگ مانه وه و
هیچ وه لامیکیان نه دایه وه. ئه ویش
بانگی کرد و چاکی کرده وه و
به رتی کرد. ^۵ گه رایه وه پرسیاری
لی کردن: (کتی له ئیوه گوی
دریژه که ی یان گا که ی له رۆزی
شه مەدا بکه ویتته بیره وه ناچی و
دهری بهیتی؟) ^۶ لیره شا نه یان
توانی هیچ وه لامیکی به نه وه.

خوت به بهرزه مه گره:

^۷ دوا ی ئه وه ی که سهیری کرد،
چون هندی له دانیش توان ریزی
پیشه وه یان گرتوه، نمونه یه کی

بو هیتانه وه، ووتی: ^۸ کاتی
یه کتی بو سه شایبی
بانگ ته کری، باستر وایه نه چیته
ریزی پیشه وه، چونکه، له وانه یه
ئه و شوینه بو یه کیتی به رزتر له و
دانرابی. ^۹ له دوایدا ئه وه ی تو و
ئه ویشی بانگ کرده، دیت و
پیت ئەلی: ئه و شوینه چۆلکه
بو ئه م پیاره، تو ش ته ریق
ئه بیته وه، ئینجا له دواوه
ئه گه ریت بو شوین تیا دانیشی.
^{۱۰} کاتی بانگ ته کریت،
هه ول به له دواوه دانیشه، تا
ئه وه ی که بانگی کردویت،
بیت و پیت بلی: هاوریکه م،
هسته بروره پیشه وه، لیره دا ریزت
لای دانیش توان زیاتر ئه بی.
^{۱۱} ئه وه ی خوی به گه وره دانی
نزم ئه کریته وه، ئه وه ش خوی به
بچووک دانه نی به رزته کریته وه.
^{۱۲} ئینجا به وه ی که بانگی
کرده وه، ووتی: (کاتی نانی
نیوه رو یان ئیواره ئه کهیت،
هاوریتی و براو خزم و دراوستی
پاره داره کانت بانگ مه که، هه تا
نه وه که ئه وانیش دوا بی بانگت
که نه وه و چاکهت بده نه وه.
^{۱۳} به لکو ئه گه ر نان خوارد

بچم بو لایان، تکایه لیم ببوره.
 ۲۰ یه کیتی که شیان ووتی:
 خهریکی ژن داواکردم له بهرتهوه
 ناتوام بتم، ۲۱ ئینجا ئیشکهره که
 گه رایه وهو هم سووی به
 گه وره که ی راگه یاند. لیره دا
 گه وره ی ماله که زور توور بوو،
 به ئیشکهره که ی ووت: بروره
 دهره وه، بو شه قامی ناوشارو
 کولانه کان، چی هزارو پهک
 که وته و شهل و کویر هه یه
 بانگی که بو ئیره. ۲۲ پاش
 ماوه یه که ئیشکهره که گه رایه وه
 ووتی: (گه وره م تهوه ی فهرمانت
 دا کرا، هیتشاکه شوین ماوه.
 ۲۳ گه وره ی مال ووتی: (دیسانه وه
 برۆ بو رینگاو مه یانه کان به زور
 خه لک بینه ماله وه، تاوهک
 ماله که م پر بی. ۲۴ پیتان ته لیم:
 له وانیه بانگ کرا بوون هیچیان
 تامی نانی مالم ناکه ن.)

تهوه ی له قوتابیه کانی عیسا
 داوا له کری:

۲۵ خه لکیتی زور له گه لیا
 ته رویشتن به رتدا، ئاوری بو
 دانه وهو پنی ووتن: ۲۶ (گر
 یه کتی بیهوی له گه لما بیت،

نیتک ساز کرد، هزار و پهک
 که وته و شهل و کویر بانگ که،
 ۱۴ اتا کاره که ت پیروز بیت،
 چونکه ته وانه ناتوانن هه مان
 شتت بو بکه نه وه، ته وسه له
 رۆزی دوا یه دا، رۆزی
 زیندو بوونه وه ی پیاوچا کانا،
 پاداشت ته درپته وه.)

نمونه ی میوانداریهک

۱۵ یه کتی له دانیشتون، کاتی
 ته مه ی بیست ووتی: (خوزگه م
 به وه ی که له پادشاهی یه زدانا
 (خودا) نان ته خوات.) ۱۶ ئینجا
 عیسا ووتی: (کابرایهک
 خواردنیتی زور چاکی بو ئیواره
 دروست کرد و خه لکیتی
 زوری بو بانگ کرد. ۱۷ کاتی
 ئیواره ئیشکهرتی نارد، بو
 ته وه ی به میوانه کان بلتی:
 فهرمون هه موو شتی ئاماده یه.
 ۱۸ لیره دا هه موو پهک دوا یه که
 داوا ی لی بوردنیا ن کرد،
 یه که میان ووتی ته مرۆ
 کیتلگه یه کم کریوه و ئیستا
 ته بی برۆم بو ته وی، تکایه لیم
 ببوره. ۱۹ ته وی که یان ووتی:
 پینج گای جووتم کریوه ته مه وی

ئه نیرۆی بۆ ریکه وتن. ۲۳ که واته
 هه ر به م شیوهیه، گه ر به کتی
 ویستی دوام که وی پتویسته به
 باشی لیکه باته وه و بزانی ئایا واز
 له هه موو شتی ئه هینی بۆ من؟

نموونه ی خوی:

۲۴ (خوی شتیکی زۆر باشه،
 به لام که سویری نه ما، چی
 سویری که ی بۆ ئه گه رتینیته وه؟
 ۳۵ ئه وسا به که لکی هیچ
 نایه ت، نه بۆ زه وی نه بۆ
 به هیز کردنی زه وی، ئینجا ناچار
 فری ئه دریت. ئه وه ی دوو گوئی
 هه یه، باگوئی راگری بۆ ئه م
 ووشانه.)

به شی پانزه هه م

عیسا ئه گه ری به دوا ی وون
 بووانا:

۱ که سانیکه زۆر له باجگران و
 گونا هباران، ئه هاتن بۆ گوئی
 راگرتن له ووته کانی عیسا.
 ۲ فه ریسیه کان و نووسه رانی
 شه ریه ت به مه تووره ئه بوون و
 ئه بیان ووت: (ئهم کابرایه
 پیشوازی له گونا هباران ئه کات و
 له گه لیانا نان ئه خوات.) ۳ عیسا

ئه وا پتویسته من له هه موو شتی
 گرن گتر به م لای، ته نانه ت له
 دایکی و باوکی و ژن و منالی و
 خوشک و براشی، بگه ره له
 خوشی، ته نها هه ر به م شیوه یه
 ئه توانی بیته قوتابی من.

۲۷ دیسانه وه ئه وه ش که ناتوانی
 خاچه که ی هه لگری ت و دوام
 که ویت، ناتوانی بیته قوتابیم.

۲۸ کتی هه یه گه ر بیه وی قه لایه ک
 دروست بکات، دانانیشتی
 پاره که ی بۆ میری و بزانی پاره ی
 ئه وه ی هه یه؟ ۲۹ نه وه ک ده ست
 کات به کرینی شته کان و له
 دوا ییا نه توانی ته واوی کات،
 ئه وسا که خه لکی گالته ی پی
 ئه که ن ۳۰ ئه لین ئه وه چی بوو،

دهستی به خانوو دروست کردن
 کرد و نه ی توانی ته واوی کات؟

۳۱ یان چ پادشاهیک، که بیه وی
 شه ربکات له گه ل پادشاهیکه
 که دا، یه که م جار دانانیشت
 تاوه ک راویژی ئه وه بکات که
 چۆن به ده هه زار که سه وه
 سه رکه وی به سه ر بیست هه زار
 که سا، که خه ریکن به ره و رووی
 ئه کشین، ۳۲ ئه گینا خو تاوه ک
 له شکره که دووره، خیرا خه لک

٩ ٲه‌ی دوزیت‌ه‌وه ؟ کاتی که
 دوزیه‌وه، بو هاورپی و
 دراوسیتکانی ٲه‌گیریت‌ه‌وه و پیتان
 ٲه‌لی: دلشاد بن له‌گه‌لم
 چونکه پاره وون بووه‌گه‌م
 دوزیه‌وه. ١٠ امن پیتان ٲه‌لیم:
 هر به‌م شتیه‌یه، به‌گه‌رانه‌وه‌ی
 گونا‌هباری له‌رتی گونا‌ه، ٲه‌بیته
 شادی له‌نیوان فریشته‌کانی
 ٲاسمانا.

نمونه‌ی کورپکی هه‌له‌شی
 په‌شیمان بووه‌وه:

١١ ٲینجا ووتی: کابرایه‌ک دوو
 کوری هه‌بوو. ١٢ بچووکه‌کیان
 به‌باوکی ووت باوکه‌چیم
 به‌رته‌که‌وتی له‌به‌شی خوم
 بده‌رتی، کابراش چی سامانی
 هه‌بوو کردی به‌دوو به‌شه‌وه‌و
 به‌شیتکی دانا بو کوره
 بچووکه‌کی. ١٣ دوا‌ی چه‌ند
 رژتی، کوری بچوک چی هه‌بوو
 هه‌مووی کوکرده‌وه، ٲینجا
 که‌وته رتی بو وولاتیکی دوور،
 له‌وتی چی هه‌بوو هه‌مووی له
 رابواردنا خه‌رج کرد. ١٤ کاتی
 کوره‌هیچی به‌ده‌سته‌وه نه‌ما،
 گرانی که‌وته ٲه‌و ناوچه‌یه، ٲینجا

لیزه‌دا نمونه‌یه‌کی بو هیتانه‌وه‌و
 ووتی: ١٤ کتی له‌ٲیوه‌گه‌ر سه‌د
 سه‌ر مه‌ری هه‌بیت و دانه‌یه‌کی
 لی وون بیت، نه‌وه‌دو و نوکه‌ی
 تر له‌ده‌شت به‌جی ناهیلیت و
 ناگه‌ری به‌شوین مه‌ره وون
 بووه‌که‌دا، تا ٲه‌ی دوزیت‌ه‌وه ؟
 ١٥ ٲینجا که‌ دوزیه‌وه، به‌خوشیه‌وه
 ٲه‌ی خاته سه‌ر شانی و،
 ١٦ ٲه‌ی هیتیت‌ه‌وه بو مال‌ه‌وه،
 هاورپکانی و دراوسیتکانی بانگ
 ٲه‌کات و پیتان ٲه‌لیت: دلشاد
 بن له‌گه‌لما چونکه ٲه‌و مه‌ری
 که‌ وون بوو بوو، دوزیمه‌ه. ٧ من
 پیتان ٲه‌لیم هر ٲا به‌م
 شتیه‌ه‌ش، له‌ٲاسمان ٲه‌بی به
 شادی گه‌ر یه‌کتی له‌گونا‌ه‌باران
 بگه‌رپته‌ه بو سه‌ر رینگه‌ی یه‌زدان،
 زیاتر له‌نه‌وه‌دو نو که‌سی بی
 گونا‌ه که‌ ٲیو‌ستیان به‌گونا‌ه
 پا‌کردنه‌وه نه‌ه.

کاتی پاره‌ت وون ٲه‌بی:

١٨ یان چ ٲافره‌تی گه‌ر ده‌په‌نجایی
 هه‌بی و یه‌کیتکیانی لی بکه‌ویت
 هه‌ل‌ناسی و چرا هه‌ل‌ناک‌ا و
 ده‌ست ناکات به‌گه‌سک دانی
 مال‌ه‌که‌ به‌ووردی، تا

بهرامبهر به ئاسمان و بهرامبهر به
 تو هه لهم کرد، ئیتر من، شایانی
 ئه وه نیم به کوری تو بانگ
 کریم ۲۲ به لام باوکه که،
 بانگی ئیشکهره کانی کرد و
 ووتی: برۆن خیرا باشتین جل و
 بهرگ بیتن و له بهری کهن،
 موستیلای بکه نه دهست و پیلای
 بکه نه پتی. ۲۳ ئینجا برۆن
 گویره که دابهسته کهش سهر برن،
 تا بیخوین و ئاههنگ بکهین.
 ۲۴ ئهم کورهم مرد بوو،
 زیندوبوته وه، وون بوو بوو،
 دوزراوته وه، ئینجا کردیان به
 ئاههنگ و خوشی. ۲۵ کوری
 گه وره ی کابرا، دوای ئه وه ی له
 کیتلگه گه رایه وه و نزیك ماله وه
 بوه وه، گوئی له موسیقاو
 هه لپه رکتی بوو. ۲۶ یه کتی له
 ئیشکهره کانی بانگ کرد ولتی
 پرسى ئه وه چیه، چی رووی داوه؟
 ۲۷ وه لامی دایه وه ووتی: براكهت
 گه راوته وه، باوکیشت گویره که
 دابهستوو که ی سهر برپوه بو ی،
 چونکه به زیندوبه تی گه راوته وه.
 ۲۸ لیره دا برای گه وره تووره بوو،
 نه یو یست به چیه ژورره وه. باوکی
 هاته دهره وه و لتی پارایه وه.

ههستی به وه کرد که پنیستی به
 شتی ههیه پتی بوی. ۱۵ دوای
 ئه وه ی چوو له لای کابرایه که له
 دانیشتوانی ئه و شاره، کابرا
 ناردی بو کیتلگه که ی تاوه که
 به رازه کانی بو بله وه پتی.
 ۱۶ برسیتی وای له کوره کرد که
 خواردنی به رازه کان بخوات،
 ئه وه شی به ته وای دهست
 نه ئه کهوت.

۱۷ ئینجا بیری کرده وه ووتی:
 ئاخو چند نان بمینیتته وه له بهر
 ئه و که سانه ی لای باوکم ئیش
 ئه کهن، ئه وه تا منیش لیره دا
 خه ریکه ئه مره له برسا. ۱۸ با
 ههستم بگه ریمه وه بو لای
 باوکم، پتی ئه لیم: بابه من
 بهرامبهر به ئاسمان و بهرامبهر به
 تو هه لهم کرد، ۱۹ ئیتر من
 شایانی ئه وه نیم به کوری تو
 بانگ کریم، به که به یه کتی
 له وانه ی که ئیشت بو ئه کهن.
 ۲۰ کوره هه لساو گه رایه وه بو
 لای باوکی کاتی باوکی له
 دورره وه دی، دلی پتی سووتاو
 رای کرد بو لای و دهستی کرده
 ملی و به گه رمیه ره ماچی کرد.
 ۲۱ ئینجا کوره پتی ووت: بابه من

دهوله‌مهند بانگی کرد و لئی
 پرسى: ئەمە چیه ئەى بیسمه‌وه
 لیت؟ برۆ حسابە کانت بکه
 بیخەرە بەردەستم، ئیتر نامەوی
 سەرپەرشتی کارم بکه‌یت.
 ٢ کابرا له دلی خویا ووتی: باشه
 ئیتر من چی بکه‌م، دواى ئەوهی
 ئەم ئیشم نامیتی؟ نه ئەتوانم
 زهوی بکێلم نه سوالیشم پێ
 ئەکری. ٤ بەلام خۆم ئەزاتم چی
 ئەکه‌م، هاوڕینه‌کی زۆر بو خۆم
 پیا ئەکه‌م، تا ئەگەر دەرکرام
 ئەوان یارمه‌تیم به‌ن. ٥ چوو
 قه‌رزاره‌کانی کابرای
 دهوله‌مندی یه‌که‌یه‌که بانگی
 کرد. له‌یه‌که‌میانی پرسى: چهند
 قه‌رزارى؟ ٦ وه‌لامی دایه‌وه: سه‌د
 تهنه‌که‌ روون. ئینجا پتی ووت:
 قه‌یناکه‌ تهنه‌ها په‌نج تهنه‌که
 ئەنووسم. ٧ له‌وی تری پرسى:
 ئەى تو چهندت له‌سه‌ره؟ ووتی
 سه‌د فرده‌ گه‌نم. پتی ووت: ئەوا
 هه‌شتا فرده‌ت بو ئەنووسم. ٨ له
 دوايدا کاتی کابرای دهوله‌مهند
 به‌مه‌ی زانی، ئافه‌رینی له
 ئیشکه‌ره‌که‌ی کرد، چونکه‌ بو
 داها‌تووی خۆی به‌ ژیرانه‌ بیری
 کردبوه‌وه. له‌ راستیا ئەو

٢٩ به‌لام ئەو وه‌لامی باوکی
 دایه‌وه‌ ووتی: ئەوه‌تا من ئەو
 هه‌موو ساله‌ ئیشت بو ئەکه‌م،
 به‌ره‌له‌ستی هیچ فه‌رمائیکم
 نه‌کردووت، تهنانه‌ت بزنیکیشت
 نه‌دامی تاوه‌که‌ له‌گه‌ل هاور
 یکانما ئاهه‌نگیکی پتی بکه‌م.
 ٣٠ به‌لام ئەوه‌تا بو گه‌رانه‌وه‌ی
 کوره‌که‌ت، ئەوه‌ی به‌ رابواردن
 نیوه‌ی سامانی خواردی،
 گوێزه‌که‌ی دابه‌سترای بو
 سه‌رته‌بری. ٣١ ئینجا باوکه‌که
 پتی ووت: (کورم، تو گشت
 کات له‌گه‌لمایت، ئەوه‌ی هه‌مه
 هی تو‌یه، به‌لام پتی‌سته‌ دلشاد
 بین، چونکه‌ براکه‌ت مرد بوو
 زیندبوو‌ته‌وه، وون بوو بوو
 دۆزاروه‌ته‌وه.)

به‌شی شانزه‌هه‌م

نموونه‌ی جیگری ناپاک:

١ دیسانه‌وه عیسا به‌ قوتایه‌کانی
 ووت: (یه‌کتی سەرپەرشتی
 کاروباری کابرایه‌کی
 دهوله‌مندی ئەکه‌رد و
 داراییه‌که‌ی بو ئەبرد به‌رتوه،
 تاوانبار کرا به‌وه‌ی که‌ ده‌ست
 بلاوی ئەکات. ٢ کابرای

کاتدا مل که چی یهزدان و پارهش
بن.

١٤ افریسیه کان که زور پارهیان
خوش تهویست، دواى تهوی
گوئیان له مانه همووی بوو، پتی
پتی که نین. ١٥ ئینجا عیسا پتی
ووتن: ئیوه خوتان لای خه لکی
به پاک ده رته خه ن، به لام یهزدان
(خودا) دلستان باش ته ناسی.
تهوی خه لک به خاوه ن پایه ی
دائه نی، لای یهزدان (خودا) پی
پایه یه.

١٦ تاکو هاتنی یۆحه نای خه لک
له ئاوه لکیش، یاسای موساو
ووته ی نیراوانی یهزدان، پتیوانه
بوون بو هه لسوکه وت. ئینجا
تهو ته ی باسی پادشاهی یهزدان
(خودا) و پادشاهی ئاسمان
ته کریت، هموو که سی هه ول
ته دات بو ی. ١٧ به لام ته مه
له یادمه که ن، نه مانی زهوی و
ئاسمان زور ئاسانتره، له لابر دنی
خالنی له خاله کانی یاسا.

ته لاق دان:

١٨ تهوی ژنه که ی ته لاق ته داتی و
یه کیتی که ته هیتی، پی تهوی
داوین پیسی، تهوا داوین پیسی

مرو فانه ی که تم جیهانه یان
هه لباردوه، لی زان ترن بو ژیانی
سه ر زه و پیمان له وانه ی روژی
دواییان هه لباردوه. ٩ ئینجا عیسا
پیمان ته لیت: ئیوهش ئاوها
لی زان بن، بو به کارهیتانی
پارهتان، یارمه تی ته وانه ی پی به ن
که پیوستیان به یارمه تیان هه یه،
تا ته گه ر پارهتان نه ما له لایه ن
یهزدانه وه یارمه تی بدرین و له
ئاسمانا جیئان بکرته وه.
١٠ تهوی له که ما ده ست پاک
بیت له زوریشا ده ست پاکه
ته وهش له زورا ناپاکه، له
که میشا ناپاکه. ١١ گه ر ئیوه سه ر
راست نه بن له پاره یه کا که
دنیا یه، ئیتر چون گه نجینه ی
ئاسمان تان بخریته به رده ست
١٢ یان گه ر ئیوه سه ر راست نه بن
له مالینکا که هی خه لکیه،
ئیتر چون یهزدان شتیکتان بداتی
که ته بیت به هی خوتان. ١٣ هیچ
ئیشکهری ناتوانی مل که چی دوو
گه وره بیت: مسوگر
یه کیتیانی لهوی تر زیاتر ته ویت،
یان ته چیته لای یه کیتیان و
تهوی تر به جی ته هیلنی. به م
شیوهش ئیوهش ناتوانن، له هه مان

ٺهڪات. ٺهوش ڪه
ته لاق دراوٽڪ ٺههٽي ڏيسانهوه
داوٽن، پيسي ٺهڪات.

نمونهي هه ٺارٽڪ و
دهوله مهنديڪ:

١٩ ڪابرايه ڪي زور دهوله مهندي
هه بوو، هه موو روڙي خهريڪي
ٺاهنگ گيٽان بوو، گران
بههاترين و جوانترين جلي
له بهر ٺه ڪرد. ٢٠ ڪابرايه ڪه
ناوي له عاز بوو، له بهر ده رگا ڪه يا
ڪه وتبوو، برين لتي دابوو. ٢١ لهو
به رماوهيه ٺه خوارد ڪه فري
ٺه درايه ده رگا. زور جاريش
سه گي ٺه هاتن و زمانيان ٺه هيتا به
برينه ڪاني له شيا. ٢٢ ڪابراي
هه ٺار مرد و چووه لاي
ٺيبراهيمي نيتراوي يهزدان،
پاشان ڪابراي دهوله مهنديش
مرد، ٢٣ ڪاتي سهري هه لبري،
سهيري ڪرد ٺهوا له دوزه خايه و
ٺازار ٺه چيڙي. له دوورهوه
ٺيبراهيمي دي له گهل ٺه
له عازهي ڪه هه موو روڙي له بهر
ده رگا ڪه ڪه وتبوو. ٢٤ ٺينجا
هاواري ڪرد: ٺهي ٺيبراهيمي
باوڪ، بهزهيت پياما بيتهوه، له عاز

بنيره تا پهنجه ڪاني به ٺاو
تهرڪات و سهري زمانمي پتي
سارد ڪاتهوه، ٺهوه تا لهم ٺاگره دا
ٺازارم زوره. ٢٥ به لام ٺيبراهيم پتي
ووت: ڪورم، له بيرته ڪه تو چي
خوشي ههيه هه موويت ڪردو
ديت، له عازيش چي دهردی
سهري هه بوو بيني. به لام ٺهوه تا
ٺيستا، ٺهو دلنه وايي ٺه ڪريت و
توش ٺازار ٺه چيڙيت.
٢٦ سه ره رايي ٺه مانه هه موو له
نيتوانمانا بو شايه ڪي گوره
ههيه و دانراوه، ٺهوهي بيهوي
ليزهوه بيته لاتان ناتوانيت،
هه مان شت ٺهوش ڪه ٺهيهوي
لاي ٺيوهوه بيته لامان ناتواني.
٢٧ ٺينجا ڪابرا ووتی: ڪه واته ليت
ٺه پارتمهوه بنيره بو مالي باوڪم،
٢٨ لهوي پينج برام ههيه، تاوهڪ
ٺاگاداريان بڪاتهوه، نهوهڪ
ٺهوانيش بيته ٺهه دوزه خهوه.
٢٩ به لام ٺيبراهيم پتي ووت:
ٺهوان موساو نيتراواني يهزدانيان
ههيه، دهبا گوٽيان بو راگرن.
٣٠ ٺهه ميس پتي ووت: نه خير،
ٺه گهر يه ڪي له ناو مردوانهوه چوو
بو لايان، ٺيتر باوهر ٺه ڪن. ٣١ ڪه
ٺهوان باوهريان به موساو نيتراواني

یهزدان نه کرد، تهوا باوهر به
مردوی زیندوبوهوش ناکهن.

بهشی حهفههم

لی خوش بوون سنووری بۆنیه:
اٲینجا عیسا به قوتابیه کانی
ووت: (کۆسپ و گیروگرفت
هر دیته ریتان، بهلام قور بهسهر
تهو کهسهی کهبۆتانی دروست
تهکات. ۲باشترینکه گهر تهو
کهسه، بهردی دهستار بگریته
ملی و فری بدریته دهریاوه،
لهوهی بییته کۆسپ و
گیروگرفت بۆ تهمانهی وهک
منالیککی پاک باوهرم پی ته کهن.
۳ئاگاداری خۆتان بن، گهر
براکهت ههلهی کرد، گلهیی
لی بکه، که پهشیمان بوهوه، لی
بیوره. ۴ته گهر له رۆژیکا حهوت
جار ههلهی بهرامبهر کردیت و
هر حهوت جاره کهش پهشیمان
- بوهوه ووتی: من پهشیماتم،
تۆ لهسهرته لی بیوری.)

۵ئینجا قوتابیه کان به عیسیان
ووت: (فیتمان که، باوهرمان
بههیز که.) ۶بهلام عیسا پی
ووتن: ته گهر تهها تهوندهی
دهنکه خهرتلهیهک باوهرتان

ههبوایه، به دارتووتان تهووت
ههلهکهنری لهو زهویهو برۆره ناو
دهریاو تهوسا تهویش به قسهی
ته کردن. ۷کتی له ئیوه گهر
ئیشکه ریککی ههپی و خهریکی
کاری کیلینگه و لهوهراندن بیت،
دوای تهوهی که ته گهر یتهوه،
پی تهلی: به کسهر وهره
سهرخوان؟ ۸ئایا پی نالی
شتیکم بۆ بینهبا نانی ئیواره
بخۆم، دان بهخۆتا بگره
بهردهستیم که تا له نانه کهم
تهبمهوه. ئینجا نۆرهی تۆ دیت
بۆ خواردن و خواردنهوه. ۹ئایا
پیوستی سهرشانه، سوپاسی
تایهتی ئیشکه ر بگری کاتی
کارینکی سهرشانی خۆی
جی بهجی ته کات؟ ۱۰ئیهوش بهم
شیویه، کاتی تهوهی فهرمانتان
پی دراوه تهی کهن، بلتین
ئیمهش ئیشکه رین و کاری
سهرشانی خۆمان جی بهجی
کردوه.

چاک کردنهوهی ده نهخۆش:

۱۱کاتی عیسا بهرهو ئۆرشه لیم
تهچوو، به سنووری ناوچهی
سامیرهو جهلیلا رۆیشت. ۱۲که

(بوو)

چووه دینه له دینه کانی ئهو
 ناوچه به، ده پیاری دی که
 تووشی نه خوشی گهری بووون.
 پیاره کان دور به دور راهستان،
 ۱۲ دهنگیان بهرز کرده وو ووتیان:
 (ئهی عیسا، ئهی ماموستا،
 بهزهبت پیامانا بیتهوه.) ۱۴ ئهوش
 سهیری کردن و پنی ووتن:
 (برۆن و خۆتان پیشانی قهشه کان
 بهن که ئیوه پاک بوونهتهوه.)
 کاتی که روشتن بو ئهوی له
 ری چاک بوونهوه. ۱۵ یه کتی لهوانه
 که سهیری خۆی کرد وا
 چاک بوتهوه و برینی پتوه نهماوه،
 گه رایهوه بو لای عیساو به
 دهنگی بهرز ستایشی یهزدانی
 (خودا) کرد، ۱۶ له بهرینیا
 کهوت و سوپاسی کرد. ئهم
 کابرایهش یه کتی بوو له
 سامره به کان. ۱۷ ئینجا عیسا ووتی:
 (ئایا ئهوانه ی چاک بوونهوه ده
 کهس نه بوون، کوا تو که ی تر؟
 ۱۸ کهسی که نه بوو لهوانه که
 بگه ریتسهوه و سوپاسی یهزدان
 بکات نهها کابرایه کی نامز
 نه بیت ۱۹ ادوای ئهمه پنی ووت:
 (هسته، برۆ بهرتگی خۆتهوه
 ئهوه ی چاکی کردیتسهوه باوهرت

چی رووله دات کاتی عیسا
 له گه ریتسهوه:

۲۰ کاتی فهریسه به کان لینیان
 پرسی: (پادشاهی ئاسمان که ی
 دیت؟) وه لأمی دانه وه ووتی:
 (پادشاهی ئاسمان شتی نیه که
 به چاو ببینری، ۲۱ کهس ناتوانی
 به پهنجه نیشانی داو بلی
 ئهمه تا یان ئه وه تا، پادشاهی
 ئاسمان ئه توانی له ئیتسهوه له
 ناوه رۆکیانا دهست پنی بکاو
 دروست بیت.) ۲۲ ئینجا به
 قوتابیه کانی ووت: (رؤزیک
 دیت، ئاره زووی ئه وه بکه ن، گه
 نهها بو رۆزیکیش بووه کوری له
 مروف له دایک بوو ببینن، به لام
 نای بینن. ۲۳ ئینجا هه ندی هه ن
 که پتان ئهلین، ئه وه تا له وینه
 یاخود وه رن ئهمه تا لیزه به،
 مه رۆن و دوایان مه که ون. ۲۴ وه ک
 بروسکه که چۆن له ئاسمانا،
 گه ر له لایه که وه بیت، لاکه ی
 تریش رووناک ئه کاتسه وه و
 ئه بینری، هاتنه وه ی کوری له
 مروف له دایک بووش به و شیوه به
 ئه بیت. ۲۵ به لام پتویسته جاری

دهروهه، یهزدان (خودا) ئاگرو
گۆگردی له ئاسمانهوه بهسەر
شاره که یانا باران و هه مووی
له ناو بردن، ٣٠ له گه رانه وهی
کوری له مرۆف له دایک بووشا
هه مان شت رووئهدات. ٣١ ته وهی
له و رۆژه دا له سهر سه ربانه
پتویست ناکات راکاته خواره وه
بو هیتانی شته کانی. ته وهش که
له کینگه دا کارئه کات ئیتر
پتویست ناکات بگه رپته وه بو
ماله وه. ٣٢ بیهیتنه وه بهرچاوی
خوتان ته وهی به سهر ژنه که ی
(لوتا) (** هات. ٣٣ ته وهی خوی
ئه بهستی به ژبانی دنیا وه، ژبانی
خوی ته دۆرینتی، ته وهش که
ژبانی ته خاته بهردهستی یهزدان،
ژبانی هه تاهه تایب ته باته وه.

پیش ته وه، زۆر ئازار بکیشتی و
ئه م نه وه یه نه یانه وئی. ٢٦ چی
له سهردهمی نوحا روویدا، هه مان
شت له سهردهمی کوری له
مرۆف له دایک بوودا رووئهدات.
٢٧ ته وه بوو خه لکی خه ریکی
خواردن و خواردنه وه و
شووکردن و ژن هیتانی خویان
بوون، تا ته و رۆژه ی که نوح
چوو نه و که شتیه که وه و باران
دهستی پتی کرد و هه موویانی
له ناو برد. ٢٨ دیسان وه ک
سهردهمی (لوت) که خه لکی
هه موو خه ریکی خواردن و
خواردنه وه و کیرین و فروشتن و
چاندن و مال دروست کردن
بوون، ٢٩ به لام له و رۆژه ی که
(لوت) له شاری سه دوم* چوو

(*) سه دوم: یه کتی بوو له و شارانه ی به و ئاگرو سووتا له ئاسمانه وه هاته
خواره وه. به هۆی گوناھی زۆری دانیشته وایه وه. ته مهش له یه که م
په رتووکی موسادا به شی نۆزده ئایه تی بیست و چوار باسی ته کری. له م
شاره هیه چ که سی تیا ده رپاز نه بوو ته نها لوت و که چه که ی نه بی. جا
له بهر ته مه گوناھی شاری سه دوم بوو به نموونه بو پشته و پشته و ته مرۆش
شاری سه دوم ته که وپته ویر ده ربای مردوه وه.

(**) ژنه که ی (لوت): کاتی ژنه له گه ل میرده که یا به پتی فه رمانی یهزدان،
شاری سه دومی به جتی هیتت، هیتتا هر دلای ته و شتانه بوو که
به جتی هیتت بوو، له پتی کاتی وه رگه راپه وه سه پیری دواوه بکات، ده ست
به جتی له شتیه ی په یکه ریکی خویدا له شوپتی خوی ره ق بوو.

نه له مړوډ. ٣ هر له و شاره شا
 بيوه ښك هه بوو زور ته چوه لای
 بو داوا كړدنی مافیتکی خوی.
 ٤ ته ویش داوا كاریه كه ی به رده وام
 پشت گوی ته خست. قازیه كه
 دواى ماوه یه كه له دلی خویا
 ووتی: (باشه من وه كه له یه زدان
 (خودا) و له كهس ناترسم، ٥ با
 هیچ نه بې له بهر ته وهی كه ته و
 پیریزنه ته وهنده بیزارى كړدوم،
 داواى مافی خوی بو بكم با
 وهی گری، ته گینا وازناهیتی و
 هر دیت. و سهرم ته هیتیته
 ئیش.) ٦ دواى ته م باسه عیسا
 ته لیت (بروانن كابرایه كی دل
 رهی گونا بهاری وا چی
 ته لیت. ٧ باشه ئایا یه زدان
 (خودا)، به وانهی كه شه و روژ
 نویژی بو ته كه ن مافی خویان
 ناداتی؟ وه لامیان ناداته وه؟ ٨ من
 پیتان ته لیم: یه زدان به دهم
 ته وانوه دیت و مافی خویان
 ته داتی. به لام، ئایا كاتی كوری
 له مړوډ له دایك بوو ته گه پته وه
 ته و باوهره له سهر زهوی به دی
 ته كات؟)

شانازی كړدن به ناسینی

٣٤ پیتان ته لیم: ری ته كه وئی له
 كاتی گه رانه وه ما، دوو كهس كه
 له جینگایه كا خه و ترون،
 یه كیتکیان پیری و تهوی تریان
 به جی میتی، ٣٥ یان دوو كهسی
 كه به یه كه وه ده ستار ته كه ن،
 یه كیتکیان ته بری و تهوی كه یان
 به جی ته میتی. ٣٦ هر وه ما دوو
 كهس كه له كیتلیگه یه كا
 به یه كه وه كار ته كه ن، یه كیتکیان
 ته بری و تهوی كه یان
 به جی ته هیتری) ٣٧ قوتایه كان له
 عیسا یان پرسى: له كوی تهی
 خودا وه ند؟ ته ویش وه لامی
 دانه وه: چون كاتی له ئاسمانا
 دال كو ته بیته وه له سهر لا كیتك،
 له دووره وه به دی ته كری،
 هاتنه وهی كوری له مړوډ
 له دایك بووش، ئاوها به دی
 ته كری.

به شی هه زده هم

نمونه ی بیه ښك و قازیه ك:

اعیسا نمونه یه كی بو باس
 كړدن، بو فیربونی نویژ كړدن و
 داخوازی له یه زدان به بې
 ماندوبون، ٢ ووتی: (له شاریكا
 قازیه ك هه بوو نه له خوا ته ترسا

مابنی، به پیچه‌وانه‌ی کابرای
 فه‌ریسیه‌وه‌ی ته‌وه‌ی خو‌ی به‌رز
 بگری ته‌هینریته‌ خواره‌وه‌ی ته‌وه‌ش
 که له خو‌واره‌وه‌یه
 به‌رزته‌ کریتته‌وه‌.

منال شتیکی پیروزه:

۱۵ ئینجا هه‌ندی که‌س منالانیان
 هینا بو‌ لای عیسا، تاوه‌ک
 به‌ده‌ست لیدان پیروزیان کات،
 به‌لام قوتاییه‌کان رینان لی‌گرتن.
 ۱۶ جا عیسا مناله‌کانی بانگ
 کرد بو‌ لای خو‌ی و ووتی: (واز
 له منالان بیتن با‌ بیتن بو‌ لام،
 رینان لی‌مه‌گرن، چونکه‌ ته‌وان
 چوونه‌ پاشایه‌تی ئاسمانیان
 پی‌دراوه‌. ۱۷ راستی پیتان بلیم:
 ته‌وه‌ی که‌ خو‌ی ناخاته‌ ریزی
 منالیتیکی خو‌ش باوه‌ره‌وه‌، بو‌
 باوه‌رکردن به‌ یه‌زدان، ده‌رگای
 پاشایه‌تی یه‌زدان به‌ روویا
 دائه‌خری.)

چون به‌ده‌ست دتی ژینانی
 هه‌تاهه‌تایی:

۱۸ دوا‌ی ته‌مه‌، کابرایه‌کی
 ده‌سه‌لات داری ده‌وله‌مه‌ند،
 پرسپاری لی‌کرد و ووتی (ته‌ی

یه‌زدانه‌وه‌و خو‌ه‌لکیشان،
 نیشانه‌یه‌ بو‌ نه‌ناسینی یه‌زدان:

۹ ئینجا عیسا نموونه‌یه‌کی تری
 هینایه‌وه‌ بو‌ ته‌و که‌سانه‌ی خو‌یان
 به‌ چاک دائه‌نین و لووت به‌رز و
 خو‌یان به‌ گه‌وره‌تر ته‌زانن به‌سه‌ر
 خه‌لکی که‌دا. ۱۰ ووتی: (دوو
 که‌س چوونه‌ په‌رستگا بو‌ تو‌یز
 کردن یه‌کیتیکیان فه‌ریسی بو‌،
 دین دار، ته‌وی که‌شیان
 باجگریک بو‌. ۱۱ فه‌ریسیه‌که‌ له
 دلی خو‌یا ووتی: سو‌یاس بو‌ تو
 ته‌ی یه‌زدان (خودا) که‌ من
 وه‌ک خه‌لکی نیم، ته‌وانه‌ی
 چاوبرسی و گونا‌ه‌بارو داوین
 پی‌سن، هه‌روه‌ها وه‌ک ته‌م
 باجگره‌ش نیم. ۱۲ دووجار له
 هه‌فته‌یه‌کا، به‌رو‌زو ته‌بم، ده‌یه‌کی
 ته‌وه‌ش که‌ ده‌ستم ته‌که‌وی
 زه‌کاتی ته‌ده‌م.

۱۳ به‌لام باجگره‌که‌ له دووره‌وه
 راوه‌ستاو نه‌ی‌توانی به‌ ته‌واوی روو
 به‌رزکاته‌وه‌ بو‌ ئاسمان، به‌لکو
 دلی کرده‌وه‌وه‌و ووتی: ته‌ی
 یه‌زدان (خودا)، من گونا‌ه‌بارم
 لیم‌خو‌ش به‌ ۱۴ با‌ من پیتان بلیم:
 ته‌م کابرایه‌، گه‌رایه‌وه‌ بو‌ مال‌ه‌وه‌
 بی‌ته‌وه‌ی گونا‌ه‌سه‌ر شانی

٢٥ چونه زورره وهی حوشتری له
 کونی دهرزیه وه، ئاسانتره له
 چونه زورره وهی دهوله مهندي
 بوناو پاشاهیتی یهزدان (خودا).
 ٢٦ نهوانه ی لهوی بوون و گوئیان
 له مه بوو، ووتیان: (کهواته ئیتر
 کتی رزگاری نه بیت؟ ٢٧ عیسا
 ووتی: (نه وهی لای خه لکی
 سهخت و گرانه، لای یهزدان
 (خودا) سووک و ئاسانه).
 ٢٨ ئینجا په ترۆس ووتی: (نه وه تا
 ئیمه هه موو شتی کمان
 به جتی هیشته ووه و دوات -
 که تووین). ٢٩ نه ویش پتی ووتن:
 (راستی پتان بلیم: کهس نیه
 که مالی، یا خود ژنی، یا خود
 براو باوک و دایکی یان منالی له
 پیناوی پادشاهی ئاسمانا
 به جتی هیشته بی و دوو نه وه نه ی،
 ٣٠ نه وه ی که به جتی هیشته ووه هه
 لهم جیهانه دا وهرنه گریته ووه له
 جیهانی داهاتووشا ژیانی
 هه تاهه تایی.

عیسا باسی نزیك بوونه وهی
 له خاچ دانی خوئی نه کا:
 ٣١ عیسا دوا ی نه مه، هه ر دوانزه
 قوتاییه که ی بانگ کرد و پتی

ماموستای چاک، چی بکه م
 تاوه ک ژیانی هه تاهه تایی به دهست
 بهیتم؟ ١٩ عیسا وه لامی دایه وه و
 پتی ووت: بوچی به چاک بانگم
 نه کهیت؟ کهس نیه چاک، ته نه
 یه کیتک نه بیت، نه ویش یهزدانه
 (خودا). ٢٠ تو یاسای یهزدان
 نه زانیت: داوین پیسی مه که
 خه لکی مه کوژه، مالی
 خه لکی مه خو، شایه تی درو
 مه ده، ریزی دایک و باوکت
 بگره. ٢١ ئینجا کابرا ووتی:
 (نه مانه هه مووی له منالیه وه
 زانیومه و له سه ری رویشته ووم).
 ٢٢ کاتی عیسا گوئی له مه بوو،
 به کابرای ووت: (کهواته ته نه
 شتیکت ماوه، چیت هه یه
 بیفرۆشه، ئینجا به شیکه به سه ر
 هه زارانا، تاوه ک له ئاسمانا
 گه نجی خوئ دانیت ئینجا وهره
 دوام که وه). ٢٣ به لام که کابرا که
 نه مه ی بیست، خه فه تیکی زوری
 خوارد له بهر نه وه ی که زور
 دهوله مهندي بوو. ٢٤ کاتی عیسا
 نه مه ی له کابرا دی، ووتی:
 (ئای چه ند گرانه، چونه
 زورره وه ی دهوله مهندي کان بوناو
 پادشاهیتی یهزدان (خودا).

خستيانه پيش خويان و داوايان
 لي کرد بي دهنگ بيت، به لام تهو
 زياتر هاواري ته کرد و تهی قيران
 (تهی رولهی داود، بهزهيت
 پيامايتهوه).^{٤٠} عيسا راوهستاو
 فرمانی دا که بيهيتن بو لای.
 کاتي نزيك بوهوه،^{٤١} لتي پرسى:
 (چيت له من تهوتی بوت بکه م؟)
 کابرا ووتی: (تهی خوداوهند
 رووناکی بگه رتهروهه ناو چاوم).
^{٤٢} ئينجا عيسا پتي ووت: (چاو
 بکهروهه، باوهرت چاکی
 کرديتهوه).^{٤٣} دهست بهجی
 کابرا چاوی کردهوهو رووناکی
 تي کهوت، دواي تهمه کابرا به
 ستايش کردنی يهزدانهوه (خودا)
 دواي کهت. خه لکه کهش
 که تهمه يان دی، دهستيان کرد به
 ستايش کردنی يهزدان (خودا).

بهشی نوزدههههه

عيسا ته بی به میوانی زه کا:
 ئينجا عيسا به شاری تهريحادا
 تي پهري. ^٢ له و شاره کابرايهک
 هه بوو ناوی زه کا بوو. لپرسراوی
 باج خانهی تهوتی بوو،
 کابرايه کی پاره داريش بوو. ^٣ له
 کاتيکا که عيسا به ويدا

ووتن: (تهوا ئيمه بهرهو تورشهليم
 تهروين، هه رچی که نيرراوانی
 يهزدان له بارهی کوری له مروف
 له دايك بوهوه نووسيانه، هه مووی
 ديتهدی.

^{٣٢} تهو ته دريته دهستی رومه کان و
 گالتهی پتي ته کري و پتي
 راته بوين و تفيشی لي ته کهن.
^{٣٣} دواي تهوهی به قامچی لي
 تهدهن، تهیکورن. ئينجا له روزی
 سيتهمدا زيندووته بيتهوه.
^{٣٤} به لام تهوان هيج لهمه
 نه گهيشتن، چونکه تهم باسه
 جارتی لايان شارراه بوو.
 عيسا کوپريك چاک نه کاتهوه:

^{٣٥} کاتي عيسا گهيشته
 ده وروپشتی شاری تهريحا،
 کابرايه کی کوپری دی که
 له سه رتگا دانيشتبوو، سوالی
 ته کرد. ^{٣٦} کاتي کابراکه گوئی
 له روپشتی خه لکه که بوو،
 پرسیاری کرد، ئايا تهمه چيه؟
^{٣٧} پتيان ووت: (عيسای خه لکی
 شاری ناسيرهيه ليرهوه
 تي ته پهري). ^{٣٨} ئينجا کابرا خيرا
 هاواری کرد و ووتی: (تهی
 عيسا رولهی داود، بهزيت
 پيامايتهوه). ^{٣٩} خه لکه که

ووت: (ئهوا ئه مېرۆ ئه م مال و
خه ئیزانه رزگار یان بوو، توش
یه کسک بووی له نه وه وون
بووه کانی ئیبراهیم. ^{۱۰} کوری له
مېرۆف له دایک بوو، هاتووه بو
دۆزینه وهی وون بووه کان و
رزگار کردنیان.)

ئه وهی له یه زدانه وه پیت
دراوه، به کاری بهیته و سه واو
مامه له ی پتوه بکه:

^{۱۱} ئا له م کاته دا که خه لکه که
هموو گوئیان گرت بوو، باسی
نموونه یه کی بو کردن چونکه
ئیترا و خه ریک بوو له شاری
ئور شه لیم نزیك ئه بوه وه، زوریش
باوه ریان به وه بوو که هه والی
دروست بوونی پاشایه تی یه زدان
(خودا) خه ریکه وا بانگه واز
ئه کری و عیسا ش ئه بیته
پادشای، له سه ر ئه م زه وه.

^{۱۲} عیسا ووتی: (گه وه پیاوئیک
ویستی پروات بو شارنکی دوور،
بو وه رگرتنی کاری حوکمرانی
خۆی به سه ر ناوچه که دا. ^{۱۳} پیتش

ئه رۆیشت، هه ولی دا که عیسا
بیینیت، به لام نه یتوانی چونکه
بالای کورت بوو. ^۴ به را کردن
رۆیشت و به دارنکی ئه و ناوه دا
هه لگه را به هیوای ئه وه وه له ناو
خه لکه که دا عیسا ببینیت،
کاتی به ویتدا ئه پروات. ^۵ که عیسا
گه یشته ئه و جینگایه، چاری
هه لبری و زه کای بینی، پتی
ووت: (ئه ی زه کا، خه ئیرا که
له سه ر ئه و داره وه ره خواره وه،
چونکه من ئه مېرۆ میوانی قوم.)
^۶ زه کاش به خه ئیرایی هاته خواره وه و
به خۆشیه وه پیتشوازی لتی کرد.
^۷ کاتی خه لکه که ئه مه یان دی،
ده ستیان کرد به بۆله بۆل و
ووتیان (ئه وه تا ئه چیه مالی
یه کیتی گونا هباره وه.) ^۸ زه کا
له به رده می عیسا دا راوه ستاو پتی
ووت: ئه ی خه ودا وه ند من
ئه مه وی نیوه ی ساماتم به شکم
به سه ر هه زاران و ئه وه ش که زورم
لتی سه ندوه و شتیکم لتی دا گیر
کردوه به چوار قات بۆی
ئه گه رتتمه وه.) ^۹ ئینجا عیسا پتی

(^{۱۰} پاره به کیلۆ: له سه رده می کۆندا پاره بو مامه له کردن به کیشان بووه
ئه ک به وماره. جاران بازار گانه کان میزان و عه پاره یان له گه ل خه ئیراندا ئه برد
بو پاره کیشان. پاره که یان وه ک مس و ئالتون ئه کیشا تا بزانن چه نده.)

قازانج کردووه. ^{۱۹} بهمه شیان
 ووت: برۆ ببه به فرمانره و
 به سهر پیتج شارا. ^{۲۰} ئینجا
 یه کیکی تریان هاته پیتشه ووه
 ووتی: گهره م ئا ئه و تا ده کیلو
 پاره کهت به پیتچراوه یی له م
 ده سته سره دا پاریزگاریم کردووه،
^{۲۱} له راستیا لیت ئه ترسم چونکه
 تو مرۆفتیکی توندو تیژی، شتی
 که دات نه ناوه ئه ی بهیت و
 دروینه ی ئه کهیت شتی که نه ت
 رواندوه. ^{۲۲} ئه ویش پتی ووت
 ئه ی: ئیشکهری خراب و به د
 هر به وه ی که ووتت تا وانبارت
 ئه که م، تو که زانیت من
 کابرایه کی توندو تیژم، ئه ی به م
 ئه وه ی دام نه ناوه و دروینه ی
 ئه که م ئه وه ی نه م رواندوه.
^{۲۳} بوچی نه چوویت پاره که م
 به رته لای سوو خوره کان، تاوه ک
 له کاتی گهرانه وه ما خوی و
 قازانجه که شیم وه ربگرتایه.
^{۲۴} ئینجا به وانیه ی ووت که له ویا
 راوه ستاون. هر ده کیلو
 پاره که ی لی بسنه وه و بیده ن
 به وه ی که ده کیلو پاره که ی
 قازانج کردووه. ^{۲۵} ئه وانیش پتیان
 ووت: گهره م ئاخو ئه و ده کیلو

ئه وه ی بروات ده ئیشکهری
 خوی بانگ کردو به هر
 یه کیکیان ده کیلو پاره ی ^(*)
 دانی و ووتی: (بازرگانی به م
 دراوانه وه بکه ن تا ئه گهریمه وه.
^{۱۴} دانیشتوانی ئه و ناوچه یه
 کابرایان خوش نه ئه ویست،
 دوا به دوا ی ئه و خه لکیان نارد
 تاوه ک له وی بلین: ئیمه
 نامانه وی ئه م کابرایه
 فرمانره وایمان به سهر بکات.
^{۱۵} به لام ئه و فرمانره وایی
 ناوچه که ی وه رگرت. کاتی
 گهرایه وه، فرمانی دا ئه و ده
 که سه ی پاره که ی دابوونی بیته
 لای، تا بزانی هه ریه که له و
 پاره یه ی که لایه تی چه ندی
 قازانج کردووه. ^{۱۶} یه که میان هاته
 پیتشه وه و ووتی: گهره م ده کیلو
 پاره کهت ده کیلو تری قازانج
 کردووه. ^{۱۷} ئه ویش پتی ووت:
 ئا فهرین ئه ی ئیشکهری چاک،
 له بهر ئه وه ی که له م پاره که مه دا
 ده ست پاک بوویت، برۆ
 فرمانره وابه به سهر ده شاری
 ناوچه که ما. ^{۱۸} دووه میان هاته
 پیتشه وه و ووتی: (گهره م ده کیلو
 پاره کهت پیتج کیلو تری

قوتابیه که روپشتن، چی عیسا
 پتی ووتبون دییان و کردیان.
 ۳۳ لهوکاته‌دا گورپسی
 گوی درپزه‌کیان ته‌کرده‌وه،
 خاوه‌نه‌که‌ی پرس‌ی لینیان بوچی
 گورپسی ته‌و گوی درپزه
 ته‌کهنه‌وه؟ ۳۴ ووتیان:
 (له‌برته‌وه‌ی عیسا کاری پتی
 هه‌یه.) ۳۵ ئینجا هینایان بو عیسا
 جله‌کانیان خسته‌سه‌ر پستی و
 عیسایان سوار کرد. ۳۶ جا
 لهوکاته‌دا که عیسا به‌رپوه‌بوو،
 خه‌لکه‌که‌جله‌کانیان داته‌کن و
 له‌سه‌ر ته‌و رینگایه‌ی که پیایا
 ته‌روپشت دایان ته‌خست.
 ۳۷ کاتی له‌ئورشه‌لیم نزیک
 بو‌وه، له‌و شوینه‌ی به‌ره‌وخوار
 ته‌بو‌وه به‌شاخی زه‌یتونا،
 قوتابیه‌کانی هه‌موو زور به
 شادی‌وه به‌ده‌نگی به‌رز ستایشی
 یه‌زدانیان (خودا) ته‌کرد بو‌ته‌و
 هه‌موو کاره‌سه‌رسور هینه‌رانه‌ی
 که له‌عیسایان بینی بوو،
 ۳۸ ته‌یان ووت: (پیروزه‌ته‌و
 پادشاهه‌ی به‌ناوی یه‌زدانه‌وه
 (خوداوه‌ند) دیت، ناشتی و
 مه‌زنی بو‌ئاسمان و چینه‌کانی.)
 ۳۹ به‌لام فه‌رپسه‌کان و هه‌ندی له

پاره‌ی تریشی پینه، ۲۶ ته‌ویش
 ووتی: من پیسان ته‌لیم ته‌وه‌ی
 هه‌یه‌تی زیاتری پی‌ته‌دری، ته‌وه‌ش
 که نیه‌تی لینی ته‌سنرپته‌وه.
 ۲۷ دور منه‌کانیشم، ته‌وانه‌ی
 نه‌یان ته‌ویست به‌سه‌ریانا
 فه‌رمان‌ره‌وای بکه‌م، بیان هینن
 بو‌ئیره‌و یه‌که‌یه‌که‌سه‌ریان‌برن

عیسا ته‌چی بو‌ئورشه‌لیم:

۲۸ دوای ته‌وه‌ی عیسا ته‌م
 قسانه‌ی ته‌واو‌کرد، که‌وته‌ری
 به‌ره‌و ئورشه‌لیم. ۲۹ کاتی له
 مالی فاجی و له‌مالی عه‌ینا
 نزیک بو‌وه، لای ته‌و شاخه
 به‌ناوبانگه‌ی شاخی زه‌یتونی
 پی‌ته‌وتری، دووان له‌قوتابیه‌کانی
 نارد و پتی ووتن: ۳۰ برۆن بو‌ته‌و
 دینه‌ی به‌رامبه‌ر، کاتی ته‌چنه‌ناو
 دی ته‌بینن گوی درپزیک
 به‌ستراوه‌ته‌وه، ته‌و گوی درپزه‌تا
 ئیسته‌هیچ که‌سینک به‌هیچ
 شیوه‌یه‌ک سواری نه‌بوو،
 گورپسه‌که‌ی بکه‌نه‌وه‌یه‌هینن بو
 ئیره. ۳۱ گه‌ر یه‌کتی پرس‌یاری
 لنی کردن، بوچی ته‌و گوی درپزه
 ته‌به‌ن؟ پتی بلین، چونکه
 خوداوه‌ند کاری پی‌هه‌یه. ۳۲ دور

خه لکه که، به عیسایان ووت: (ماموستا قوتاییه کانت بی دهنگ که.)^{۴۰} ته ویش ووتی: (با پیتان بلتیم: ته گه ر ته وایش بی دهنگ بن، بهره کان دینه هاوار کردن

که تیایا خه ریکی کرین و فروشتن بوون.^{۴۶} پتی ووتن: (نوسراوه: مالم، مالی نویژ کردنه، که چی ئیوه کردووتانه به شهکوهتی دزان.)^{۴۷} دواى ته مه عیسا هموو روزی له پهرستگا که دا، خه ریکی دوان و فیرکردنی ووشه ی یه زدان بوو. سه روکی قه شه کان و نووسهرانی شه ریه ت و گه وره پیاوانی ته نجومه ن، هه ولیان دا که عیسا بکوژن.^{۴۸} به لام نه یان توانی، چونکه خه لکیکی زور له ده وروپشتی بوون.

به شی بیستم

پرسیاری بی وه لام:

اله کاتیکا عیسا له ناو پهرستگار که دا قسه ی بو خه لکی ته کرد، سه روکی قه شه کان و نووسهرانی شه ریه ت و پیاوانی ته نجومه نی پیران لئی هاتنه پتسه وه،^۲ اله گه لیا دوان و ووتیان: (پیمان بلتی، تو به فهرمانی کتی ته م کارانه ته کهیت؟)^۳ عیسا وه لامی دانه وه ووتی: (هه روها منیش پرسیار تکم هه یه لیجان، وه لامی

عیسا به زه یی به ئور شه لیم ا دینه وه:

^{۴۱} کاتی عیسا له شاری ئور شه لیم نریک بوه وه و بینی، فرمیسیکی رزاندا،^{۴۲} ووتی: (ئاشتی زور نریک بوو لیت، که چی نه ت ویت و ئیسته ش ده ست به روویه ته نیت و ناتوهیت.^{۴۳} روزی دیت، دوزمنه کانت به هیزه وه، له هه موو لایه که وه ئابلوقت ته دن،^{۴۴} ته تروخیتن، به سه ر دانیشتوانتاو، به ردت به سه ر به رده وه ناهیلن، بوچی ته وه هه له ی که یه زدان (خودا) دابووی پیت به کارت نه هیتا

عیسا ریک و پتیکی ته خاته پهرستگاوه:

^{۴۵} کاتی عیسا چوه پهرستگای شاره وه، دهستی کرد به ده رکردنی ته وه که سانه ی

بدهنهوه، ئایا فرمانی خو
 له ئاوهه لکیشانی یوحهنا، له
 ئاسمانهوه بوو یان له
 خه لکه وه؟^۵ ئینجا ئەوان له
 نیتوانی خو یانا کهوتنه راویژ و
 ووتیان: (ئەگەر بلیتین له
 ئاسمانهوه بوو، ئەلیت باشه بو
 باوهرتان پتی نه کرد؟^۶ ئەگەر
 بشلیتین له خه لکه وه بوو،
 خه لکه که ئەهونه بهرد
 بارانمان، چونکه زوریان یوحهنا
 به نیراوی یهزدان دانهنن.)
^۷ ئینجا به عیسایان ووت، که
 گوايه نازانن له کوپوهیه.
^۸ عیسایش پتی ووتن: (کهواته
 منیش پیتان نالیم به فرمانی
 کتی ئەمانه ئەگەر.)

ئیشکه رتیکی خوی نارد بو لای
 جوتیاره کان، تاوهک بهروبوومی
 رزه کهی بو بیتتی. بهلام
 جوتیاره کان لیتان داو به دهستی
 بهتال ناردیانهوه. ^{۱۱} دیسانهوه
 کابرا ئیشکه رتیکی کهی نارد.
 بهلام ئەوان له وشیان داو
 به دهستی بهتال ناردیانهوه.
^{۱۲} دیسانهوه کابرا ئیشکه رتیکی
 تری نارد، کهچی برینداریان
 کردو فری یان - دایه دهرهوهی
 رزه که. ^{۱۳} کابرای خاوهن رز
 ووتی: باشه من چی بکهم؟
 له دوایدا ووتی: کوره کهم ئەنیرم،
 له وانیه سلی لی بکه نهوه و لیتی
 بترسن. ^{۱۴} ههر که جوتیاره کان
 کوره که یان دی، خیرا له نیتوان
 یه کا کهوتنه راویژ کردن و
 ووتیان: ئا ئەمهتا ئەوهی رزه کهی
 بو ئەمیتیهوه، با ههستین
 بیکوژین، تاوهک بکه ویته دهستی
 خو مان. ^{۱۵} ئینجا ههستان و
 کورهیان برده دهرهوهی رزه که و
 کوشتیان. ئینجا پرسیار ئەوهیه،
 ئایا کابرای رزه وان ئەبی چیان
 لی بکات؟ ^{۱۶} ئەوه دیت و
 هه موویان ئە کوژیت و رزه که
 ئەدا به جوتیارانی که کاتی

دهرخستی یهزدان و رۆلهی
 یهزدان له نمونهیه کا:
^۹ دیسان کهوتنهوه قسه کردن بو
 خه لکه که و ئەم نمونهیهی بو
 گپرانهوه، ووتی: (کابرایهک
 رزه رتیکی تری پهروهده کردو دایه
 دهست کۆمهلی جوتیار، بو
 ماوهیه کی دوورو درپژ ئەوتی
 به جتی هیشته. ^{۱۰} له وهزری
 بهروبووم کۆکردنهوه دا،

گوئی ناده‌یتسه هیچ کهستی،
 هه‌ولت ته‌ن‌ها فیرکردنی راستی
 رینگه‌ی یه‌زدانه. ۲۲ جا لیت
 ته‌پرسین، ئایا ته‌شتی ئیمه‌ سهرانه
 به‌ قه‌یسه‌ر بده‌ین؟ ۲۳ عیسا به
 فیله‌که‌یانی زانی و ووتی:
 ۲۴ (پاره‌یه‌ کم بده‌نتی، ئا ته‌م
 وینه‌یه‌ی له‌سه‌ری کراوه، هی
 کتییه‌؟) ووتیان: وینه‌ی قه‌یسه‌ره.
 ۲۵ ته‌یش پتی ووتن: (ده‌ که‌واته
 بیده‌ن به‌ قه‌یسه‌ر ته‌وه‌ی که‌ هی
 قه‌یسه‌ره، بیده‌ن به‌ یه‌زدانیش
 ته‌وه‌ی که‌ هی یه‌زدانه) ۲۶ ئیتر
 لیره‌دا نه‌یان‌توانی به‌ هیچ
 شیوه‌یه‌ک، تاوانباری که‌ن،
 سه‌ره‌رای ته‌وه‌ش زور سه‌ریان
 سورما له‌وه‌ی که‌ نه‌یان‌بیست.

گوئیان له‌مه‌ بوو هه‌ندیکیان
 ووتیان نابتی چون شتی وا
 ته‌بیت. ۱۷ ته‌ویش سه‌یری کردن و
 ووتی: (که‌واته‌ واتای ته‌م ووشانه
 که‌ نووسراون چیه‌؟ ته‌و به‌رده‌ی
 کریکاران نه‌یان ویست، بوو به
 به‌ردی بناغه. ۱۸ ته‌وه‌ی بکه‌ویت
 به‌سه‌ر ته‌و به‌رده‌دا شکسته
 ته‌بیت، ته‌وه‌ش که‌ به‌رده‌که‌ی
 به‌سه‌را ته‌که‌ویت به‌ ته‌واوی پانی
 ته‌کاته‌وه. ۱۹ سه‌روک قه‌شه‌کان و
 نووسه‌رانی شه‌ریعت،
 نه‌یان ویست لیره‌دا عیسا بگرن،
 چونکه‌ باش تی‌گه‌یشتن که
 عیسا مه‌به‌ستی له‌وانه. به‌لام
 نه‌یان‌توانی ته‌مه‌ بکه‌ن له‌ ترسی
 ته‌و خه‌لکه‌ی له‌ویدا بوون.

زیندوبوونه‌وه

۲۷ هه‌ندی له‌ سه‌دوقیه‌کان،
 ته‌وانه‌ی باوه‌ر به‌ زیندوبوونه‌و
 ناکه‌ن، له‌ عیسا هاتنه
 پتسه‌وه‌وپرسییان. ۲۸ ووتیان: (ته‌ی
 ماموستا، موسا بۆی نووسیوین،
 ته‌گه‌ر یه‌کتی برابه‌کی
 خه‌یزان‌داری مردو منالی نه‌بوو،
 له‌سه‌ر براکه‌ی که‌یه، برازنه‌که‌ی
 به‌یتیت و به‌ناوی براکه‌یه‌وه

با‌جدان به‌ قه‌یسه‌ر

۲۰ ئینجا عیسا‌یان خسته‌ ژیر
 چاودتیره‌وه، هه‌وال ده‌ری خو‌یان
 خسته‌دوا به‌ناوی باوه‌ر داره‌وه، تا
 به‌ ووشه‌یه‌که‌وه‌ بیگرن و بیده‌نه
 ده‌ستی فه‌رمان ره‌واپانه‌وه.
 ۲۱ ده‌ستیان کرد به‌ پرسیارکردن
 لیتی، به‌م شیوه‌یه: (گه‌وره‌م ئیمه
 ته‌زانین که‌ تو راست ته‌رویت و
 راستیش فیری خه‌لکی ته‌که‌یت

به لکو یه زدانی زیندوانه، لای
 تهو همموو زیندوئه بنه وه.
 ۳۹ لیره دا هندی له نووسهرانی
 شهر یعت ووتیان: (ماموستا،
 به راستی باشت ووت). ۴۰ ئیتر
 دوی ته مه که سیان نه یان توانی
 هیچی تری لی پیرسن.

عیساو داود:

۴۱ ئینجا عیسا پرسى و ووتى:
 (باشه چون ئیوه ته لیتن: مه سیح
 کوری داوده، ۴۲ له کاتیکا داود
 له زه بورا که له سر مه سیح
 ته دوت، ته لیت: یه زدان
 (خودا) له گهل یه زدان
 (خودا وهند) دوا ووتى: دانیشه
 له لای راستمه وه، ۴۳ تاوهك
 دوزمنه کانت بخمه بهر پیته وه.
 ۴۴ ته وه تا داود به گوره ی خوی
 دای ته نیت، ئیتر چون ته بیته
 کوری؟)

ئاگادار کردنه وه:

۴۵ له وکاته دا که خه لکه که
 همموو گویتیان گرت بوو به
 قوتابیه کانی ووت: ۴۶ (ئاگاداری
 نووسهرانی شهر یعت بن،
 ته وانیه به جلی جوانی بریسکه

وه چه بخاته وه. ۲۹ جا حوت برا
 هه بوون، یه که میان زنی هیتاو مرد
 بی ته وه ی منال به جتی بیلیت.
 ۳۰ دوا یی برای دووهم هیتای و
 ته یش مرد. ۳۱ ئینجا برای سیهم
 هه تا گه یشت به برای
 حوتهم هه مووی مردن بی ته وه ی
 نه وه بخه نه وه. ۳۲ له دوا یدا
 زنه که ش مرد. ۳۳ ئایا له روزی
 زیندو بوونه وه دا، ئافره ته که ته بی
 به زنی کامیان؟)

۳۴ عیسا وه لامی دانه وه ووتى:
 (مروقی ته م سهرده مه ی ئیتستا،
 ون ته هیتن و شووئه که ن.
 ۳۵ به لام ته وانیه له ریزی
 به شدارانی سهرده می داهاتوودان
 دوی زیندو بوونه وه، ون ناهیتن و
 شوونا که ن. ۳۶ ته وان ئیتر مردن
 نابیننه وه، چونکه ته بنه فریشته،
 ته بنه روله ی یه زدان، چونکه له
 مردن زیندو کراونه ته وه بو زیانیتکی
 نوی. ۳۷ مردوان همموو زیندو
 ته کرتنه وه، موساش ته مه باس
 ته کات له دوانیا له سر گره
 ئاگرینه که، که یه زدانی (خودا)،
 ئیبراهیم و یه زدانی (خودا)
 ئیسحاق و یه زدانی (خودا)
 یاقوب. ۳۸ یه زدانی مردوان نیه،

عیسا باسی رووخاندنی
په‌رستگا‌که نه‌کات:

عیسا دوا‌ی نه‌مه گوتی له
ه‌ندیکیان بوو که باسی جوانی
به‌ردی په‌رستگا‌که‌یان نه‌کرد
له‌گهل نه‌خش و نیگاری
دیواره‌کانیا. ^۶ ووتی: (نه‌مه‌ی
ئیتسا نه‌ی‌بینن، رۆژی له‌ رۆزان
دیت که به‌ردی به‌سهر به‌ردیه‌وه
نامینیت و نه‌روخیت.)

نیشانه‌کانی کوتایی جیهان:

^۷ ئینجا پرسییان لیتی: (ماموستا
که‌ی نه‌مه نه‌بیت؟ نه‌و نیشانانه
چی‌ه که ده‌رته‌که‌ویت، کاتی
نه‌م رووداوه نزیك نه‌بیت‌ه‌وه؟)
^۸ عیسا ووتی: (ئاگاداربن
ه‌هل نه‌خه‌له‌تین زور ه‌دن به‌ناوی
منه‌وه دین و نه‌لین ئیمه نه‌وبن،
کاتی نه‌و شته نزیك بۆته‌وه،
نه‌که‌ن دوا‌یا‌که‌ون. ^۹ کاتی باسی
شهر و شور و تیک‌چوون نه‌بیستن،
مه‌ترسن، چونکه نه‌و شتانه
پنویسته که به‌که‌م جار
روودات، به‌لام کوتایی پی‌هاتی
وا زوو نایه‌ت.)

^{۱۰} ئینجا پی‌ی ووتن: (خه‌لکی
نه‌چن به‌گۆ خه‌لکیار وولات

داره‌وه نه‌گه‌رتین و حه‌زته‌که‌ن له
گۆره‌پانه‌کانی شارا سلاویان
لی‌بگرت و له‌ شووتی
کو‌بوونه‌وه‌کانا ریزی پتسه‌وه
نه‌گرن، ه‌روه‌ها ریزی به‌که‌میش
له‌کاتی بانگ‌کردنا بۆ نان
خواردن، ^۷ مالی پیرتۆن
نه‌خۆن و درتۆه به‌ نو‌تۆه‌کانیان
نه‌ده‌ن. به‌زدان لی‌پرسینه‌وه‌ی
سه‌خت و تایه‌تی ه‌یه‌ه‌یه‌ بۆ
نه‌مانه)

به‌شی بیست و یه‌ک

جاری واهه‌یه، دوو فلس زور
زۆره:

^۱ له‌کاتیکا عیسا نه‌ی‌روانیه نه‌و
پاره‌دارانه‌ی پاره‌ی خیریان دانه‌نا
بۆ په‌رستگا‌که. ^۲ پیرتۆنیکی
ه‌ه‌زاری بینی که دوو فلس
دانه‌نیت. ^۳ ئینجا ووتی: (راستی
پی‌تان بلیم، نه‌م بیتۆه‌زنه، له
ه‌موو نه‌وانه‌ی تر زیاتر پاره‌ی
دانا. ^۴ چونکه نه‌وانه‌ی تر له‌وه‌ی
که له‌ خۆیان زیاده، دایان‌نا،
به‌لام نه‌و بیتۆه‌زنه، نه‌و پاره‌یه‌ی
که پی‌وستی پته‌تی بۆ زیانی
خۆی دای‌نا.)

هاتنه وهی عیسی مه سیح:
 ۲۰ کاتی که نه بینن که سویا
 دهوری ئورشه لیمی داوه، بزائن
 که روخاندنی نزیك بۆته وه.
 ۲۱ ئه وسای راکهن ئه وانهی له
 ناوچهی یه هودیادان به ره و
 چیاکان، ناوشار به جتی بهیلتن،
 ئه وانهی له لادیکانیشه وه
 رائه کهن نه چنه ناوشار،
 ۲۲ چونکه ئه و رۆزانه رۆزی
 تۆله سه ندنه وه یه، ئه وهی نووسراوه
 ئه بیت هه مووی بیته دی، ۲۳ قور
 به سه ر سك پیران و شیرده ران له و
 رۆزه دا، چونکه ناخوشیه کی
 گه وره دی به سه ر زه ویاو
 توره بوونیککی به هیز دائه به زی
 به سه ر خه لکیا. ۲۴ به زه بری
 شمشیر ده ست به سه ر ئه کرین و
 به دیلی ئه برین بۆ وولاتانی تر،
 گه لان ئورشه لیم پی شیل
 ئه کهن، تا یه زدان ده سه لاتنی
 پی باوره کان کوتایی پی ته هیتی.
 ۲۵ له م کاته دا له رۆژ و له مانگی و
 ئه سیره کانا نیشانه ده ره که ون.
 گه له سه رلی شیاوه کان ئه که ونه
 ته نگانه یه کی زۆره وه، چونکه
 شه پۆل و که ف و کولنی
 ده ریاکان جوش ئه خۆن و

به گز وولاتنی که دا، ۱۱ له زۆر
 شوین بومه له رزه ئه بیت، برسیتی و
 نه خۆشی بلاوئه بنه وه، له
 ئاسمانه وه نیشانه ی ترسناک و
 مه زن رووئه دات. ۱۲ به لام پیش
 ئه مانه هه موو خه لکی ده ستتان
 بۆ درێژ ئه کهن و ریسواتان
 ئه کهن، ئه تان به ن بۆ شویتنی
 کۆبوونه وه کانیا و بۆ به ندیخانه،
 ئه تان به نه به رده م پادشایان و
 فه رمان ره وایان، له پیتاوی ناوی
 منا. ۱۳ به لام ئه مه سوودی
 ئه بیت و کاتیککی باش ئه بیت بۆ
 باوه رتان. ۱۴ پیتویست ناکات پیش
 ئه وه خۆتان ئاماده کهن بۆ
 شیوه ی به رگری له خۆتان،
 ۱۵ چونکه من ووته و داناییه کتان
 ئه ده منی که هه موو ئه وانهی
 به ره ره کانتان ئه کهن، نه توانن
 وه لامتان به نه وه و به ره له ستیتان
 بکه ن. ۱۶ ته نه نه ت باوک و
 دایکیشتان یان برا و خزم و
 هاوڕیتان، ئه تان ده ن به ده سه ته وه،
 هه ندیکیشتان لی ته کورن. ۱۷ له
 پیتاوی ناوی منا خه لکی رقتان
 لی هه ل ئه گرن، ۱۸ به لام موپه ک
 له سه رتان نافه وتنی. ۱۹ به دان
 به خۆدا گرتنا، ئیوه زیان ئه بنه وه.

به خه به ربن و ووریا بن:

۳۴ تا گاداری خوتان بن، دلتان و
میشکتان خه ریک مه کن به
رابوردن و سه رخوشی، یا خود
خه م و خه فته تی زیانه وه، چونکه
ته و روزه مسوگره وه له پرا خوی
ته دا به سه ره هموو دانیشته وانی
سه ره زه ویدا. ۳۵ جا له کیسی
خوتانی مه ده ن. ۳۶ به خه به ره
بمینه وه و به رده وام خه ریکی نویژ
کردن بن، تاوه ک رزگارتان بیت
له هموو ته م شتانه که و
رووئهدات، ئینجا رائه وستن
به رام به ره کوری له مریوژ له
دایک بوو.

۳۷ عیسا به روزه له په رستگا که
خه ریکی فیرکردن بوو، له
شه ویشا ته روشته دهره وه بو ته
چیا به ی ناوی چیا ی زهیتون بوو.
۳۸ خه لکی به یانی زوو ته هاتن
بو په رستگا که، بو ته وه ی گونی
بو راگران.

به شی بیست و دوو

ناپاکی به هوزا:

۱ جه زنی قوربان نزیک بوو بوه وه،
۲ هیشتا هه ولی سه روک
قه شه کان و نووسه رانی شه ریه ت

هه لسه سن. ۲۶ خه لکی له ترسا
بئی هوش ته بن له به ره وه ی نازانن
چی به سه ره ناوچه که یانا دیت.
چونکه ته وانه ی به ئاسمانه وه ن
له جتی خویان نامینن و ته که ونه
جوله. ۲۷ له و کاته دا ته بینری
که چون کوری له مریوژ
له دایک بوو، به شکو هیزه وه
له ناو هه ورا دهر ته که ویت و دیت.
۲۸ کاتی ته وم شتانه، دهستی کرد
به وه ی که روویدات، هه ستن و
سه ره به رز که نه وه، چونکه
رزگارتان نزیک بوته وه.

۲۹ ئینجا نمونه یه کی بو هیتانه وه
ووتی: (سه یری داره نه نجیر و
داره کانی تر بکه ن، ۳۰ کاتی که
ته بینن ته واکه لا ته کات، ته زانن
که هه وین نزیک بوته وه.
۳۱ ئیوه ش هه ره به م شیوه یه، که
بینیتان واته م شتانه رووئهدات
بزانن که مه مله که تی ئاسمان
نزیک بوته وه. ۳۲ راستی پیتان
بلیتم: ته م نه وه یه له ناوناچن،
هه تا ته مانه هه مووی روونه دات.
۳۳ ئاسمان و زه وی له ناوئه چن،
به لام ووشه کاتم به هیچ جور
له ناوناچن.)

(ٲهٲهوی له کوی
 ٲامادهی کهین؟) ٲتی ووتن:
 (کاتی که چوونه ناوشار، یه کتی
 ٲبینن به شهربه یه ٲاوه وه،
 دوی کهون بو ٲه و ماله ی بوی
 ٲهرواٲ. ٲٲینجا به گه وری
 ماله که بلین: ماموستامان ٲیت
 ٲه لیت: کوا ٲه و ژوری
 میوانه ی له گهل قوتابیه کانما
 نانی جهزی قوربانی ٲیا ٲه خوم؟
 ٲٲینجا ٲه ویش ژوریتکتان له
 نهومی دووه می خانووه که ٲیشان
 ٲه دات، گه وری و راخراو ٲا له ویتدا
 نانی جهزی قوربانمان بو
 ٲاماده کهن.) ٲٲه وایش رویشتن
 و شویتنه که یان دوزیه وه، ههروهک
 عیسا ٲتی ووتبون، ٲینجا
 هه رهوی نانی جهزیمان
 ٲاماده کرد.

نان خواردنی ٲه و جهزندی
 یادی ٲه کریته وه:
 ٲٲه کاتی نان خواردن هاته
 ٲیشه وه، هه موو قوتابیه کانی
 ٲه وهی که ٲه یه وی وهک نیرراوی
 خوی بیان نیریت، له سهر خوان
 له گه لیا دانیشتن. ٲٲینجا عیسا
 ٲتی ووت: (زور ٲاره زوی ٲه ووم

به رده وام بوو بو له ناوردنی عیسا،
 بو ٲه م کاره ترسی ٲه وان ٲه نها له
 هه ل چوونی خه لکه که بوو.
 ٲشه یتان چووه میتشکی یه هوزاوه،
 که به ٲه سخه ریوتی به ناویانگی
 بوو، ههروه ها یه کیک بوو له
 دوانزه قوتابیه که ی عیسا.
 رویشتن و قسه ی له گهل
 سه رۆک قه شه کان و ٲاسه وانانی
 ٲه رستگا که کرد، بو ٲیشان دانی
 رتگه یه ک بو گرتنی عیسا.
 ٲه وایش ٲه مه یان زور به دل بوو،
 ٲرپاریشیمان دا هه ندی ٲاره ی
 بده نی. ٲه ویش به مه رازی بوو،
 چاره زنی هه لیتی که ٲه کرد،
 بی ٲه وهی خه لکه که ٲتی بزنان
 له لایه کی لابه لاهه عیسا نیشانی
 چهند سه ربازی بدات تا بیگرن.

خو ٲاماده کردن بو جهزنی
 قوربان:

ٲه زنی قوربان، ٲه و جهزندی
 قوربانی ٲیا سه ره ٲه برری هاته
 ٲیشه وه. ٲٲه عیسا ٲه ترؤس و
 یوحه ننای نارد و ٲتی ووتن:
 (برون نانی جهزنی قوربانمان بو
 ٲاماده کهن، تا به یه که وه
 بیخوین.) ٲرسییان لتی:

ووتی: (ثم جامه بریتی به
له سهرده می تازه که دروست
ته بیت به خویتی من، تهوهی
له پیتاوتانا ته رژی. ۲۱ تهوهش که
ثم دات به دهستهوه ئینستا له سهر
ثم خوانه له گه لمایه. ۲۲ کوری
له مروف له دایک بوو پتویسته بهو
شیوهیه پروات که بوی دانراوه،
به لام قور به سهر تهو که سهی که
تهیدا به دهستهوه. ۲۳ قوتاییه کانی
له ناو خویانا که وتنه پرسیار کردن:
(تو بلتی کتی بی ته مهی تهوه
ته کات؟)

گه ران به دوای پایه و پله دا:

۲۴ ئینجا دوای ته مه بوو به شه ره
قسه یان له ناو یه کا که گوایه
ئایا کامیان به گوره تر یان
مه زتر دانه نری له ناویانا. ۲۵ عیسا

ته کرد نانی جه زنتان له گه لا
بخوم، پیش تهوهی بکهومه
ئازاره وه. ۱۶ پیتان ته لیم: ئیتر
نانی جه زن ناخوم تا کو
پادشاهیتهی یه زدام تیا دیتهدی.
۱۷ جامی شهرابی هه لگرت و
سوپاسی یه زدانی کرد و ووتی:
(بگرن، به شی کهن له نیتوانانا.
۱۸ پیتان ته لیم: ئیتر من له بهری
تری ناخومه وه تا پادشاهی یه زدان
(خودا) دیت. ۱۹ دوای ته مه
نانیکی هه لگرت و سوپاسی
یه زدانی کرد، نانه کهی له ت
کرد و دای پیتان و ووتی: (ها
ته مه له شمه، تهوهی له پیتاوتانا
به خت ته کری، یادی بکه نه وه
تاوهک ئازار و مردم
له یادمه کهن. ۲۰ ئینجا دوای نان
خواردنه که، جامی هه لبری و

(*) شهراب: له م سهرده مه دا و جارانش ئاوی تری به کارهاتووه بو
خواردنه وه به شیوهی شه ربه تی تری، شه رابی تری، ههروه ها به
شیوهی سرکه. له به شی کون و تازهی په رتووکی پیروزا، بانگه واز کراوه بو
دور که وتنه وه له سهرخوش و سهرخوش بوون. بو نموونه له نامه ی
یه که می کوره نسه دا ۱۱: ۵، ۱۰: ۶، ههروه ها له نامه یه کی غه لاتیه دا
۲۱: ۵، دیسان له نامه یه ک بو ته فسه وس ئینجا له نامه ی یه که می په تر و سا
۳: ۴. له بهر ته مه ئاشکرایه که مه به سستی عیسای پیروز دورره له سهرخوشی
و سهرخوش بوون. ئاوی تری و به ره می ئاوی تری شویتیکی تایبه تی و
جیکه یه کی به نرخی بووه و به پیروزیه وه سهر کراوه.

شەیتان لە دەورو خولتانه، تاوهك
 هەلتان سەنگیتی، ۳۲ بەلام من
 نوژم بو کردیت، تاوهك باوهرت
 به با نهروات، کاتی ئەگەر
 یتەوه سەر رینگە ی باوهر، باوهری
 خۆت و برایانت بههیزکه.
 ۳۳ ئینجا پەترۆس ووتی: یەزدان
 (خوداوهند) من ئامادەم بو
 بەندیخانە و بو مردنیش
 لەگەلت بێم) ۳۴ عیسا ووتی:
 (پەترۆس من پیت ئەلیم، پیت
 ئەوهی کەلەشیری بەیانی
 بخویتی، تو سی جار بەمن
 ئەلیت: من ئەم کابرایە
 ناسم).

۳۵ ئینجا پتی ووتن: (کاتی من
 ئیووم نارد بەبی تویشو، بەبی
 پیلو، ئایا پتیوستان بە هیچ
 بوو؟) ئەوانیش پتیان ووت:
 (نەخیر) ۳۶ ئینجا پتی ووتن:
 (بەلام ئیستا، ئەوهی پریاسکە ی
 پارە هەیه، با بیبات لەگەل
 خوویا، هەر وهە ئەوهی
 چارۆکە یەك نانی هەیه، با بیبات
 لەگەل خوویا. ئەوهش کە نیهتی،
 با جلەکانی بفروشیت و بە
 پارە کە ی شمشیرێکی پتی بکری.
 ۳۷ من پتیان ئەلیم: پتیوستانە

پتی ووتن: (لەم جیهانەدا
 گەوره کان گەل پشیل ئەگەن،
 دکتاتۆرە کانیش هەولیان
 بە دەست هینانی ئافەرینی
 خەلکیه. ۲۶ کەواتە با هەولتان
 بو دەستکەوتنی گەورە ی نەبی،
 بەلکو باگەورەتان ببی بە
 بچووکتان و پشیرەوتان وەك
 ئیشکەرێکی ساکار و ابیت.
 ۲۷ گەوره کانی ئەمرۆ کین؟
 ئەوانەن کە پالیان لی یوئەوهو
 ئیشیان بو ئەگری ئەوتەتا من
 لەنیوانتانا وەك ئیشکەرێکم.
 ۲۸ ئیوئە له روزانی تاقی کردنەوهو
 ناخووشیما، پشتگیریتان کردم.
 ۲۹ منیش له روزانی حوکمرانیما
 بەشداری کردنی حوکمرانیتان
 پتی ئەسپترم، هەر بەوشیوئەیهی کە
 باوکم بە منی سپاردوو.
 ۳۰ تاوهك له پادشایە کەما، لەسەر
 خواتم بخۆن و بخۆنەوهو لەسەر
 کورسی حوکمرانی دانیشن و
 هەر دوانزە خیتلە کە ی ئیسرائیل
 تاوانبار بکەن.

عیسا باسی لاوازی باوهری
 پەترۆس ئەکات، لە داها توودا:
 ۳۱ سەمعان، سەمعان، ئەوتەتا

مردنا ته کرد و زور به گهرمی
 نوژی ته کرد، به شیوه یهك كه
 ثاره قی له شی وهك دلویه
 خوین ته زایه سه زوی.
 ۴۵ دواي ته مه هه ستاو گه رایه وه
 بولای قوتایه کانی، سهیری کرد
 هه موو خه ویان لی که وتوووه.
 ۴۶ ئینجا پتی ووتن: (ته وه چیه
 هه ستن و نوژی که ن، تا نه که ونه
 تاقی کردنه وه.)

گرتنی عیسا:
 ۴۷ له و کاته دا که عیسا ته دوا،
 چند پیاویک هاتن به ره و رووی
 یه هوزا که یه کتی بوو له
 قوتایه کانی، پیشیان که وتوووه، له
 عیسا هاته پیشه وه تاوهك ماچی
 - کات. ۴۸ لیره دا عیسا پتی
 ووت: (ته یه هوزا کوری له
 مرۆف له دایک بوو، به ماچ
 نیشانی ته وان ته دهیت و
 ته ی دهیت به دهسته وه؟)

۴۹ کاتی ته وان هه ده روویشتی
 عیسا، زانیان به وه ی که خه ریکه
 شتی رووئه دات، ووتیان گه وره م
 دهست کهینه شمشیر وه شانن؟
 ۵۰ هه ره لویا یه کیتیکیان شمشیری
 وه شان و گوئی راستی ئیشکهری

بیه دی، ته وه ی له باره ی منه وه
 نووسراوه که ته لی: (له ریزی
 تا وانبارانا دایان نا) ۳۸ پتیان ووت:
 (گه وره م ته وه تا دوو شیر لیره
 هه یه.) پتی ووتن (به سیه تی!
 مه به ستم ده رخستی گه وره یی
 ته و گیر و گرفته ترسناکه یه که
 دیته ریتان.)

نوژی عیسا له سه ر کیتی
 زه یتون:

۳۹ عیسا هه رووهك جارانی که،
 رویشت بو سه ر کیتی زه یتون،
 قوتایه کانی ش دواي که ووتن.
 ۴۰ کاتی گه یشته ته و شوینه، به
 قوتایه کانی ووت: (نوژی که ن
 بوته وه ی نه که ونه تاقی کردنه وه.)
 ۴۱ چند هه نگاویتک لیان
 دوور که وتوووه، چوکی داداو
 دهستی کرد به نوژی کردن.
 ۴۲ ووتی: (ته ی باوک، گهر
 ته بیت ته م تازاره م لی دوور
 خه ره وه، به لام با به خواستی
 خوت بیت نهك به خواستی
 من.) ۴۳ له م کاته دا، فریشته یهك
 له تاسمانه وه ده رکه وت و تواناو
 هیزی زیاتری دا به عیسا.
 ۴۴ لیره دا عیسا مل ملانی له گهل

په ترۆسیش چوو له گهلـیـانا
 دانیشـت. ^{۵۶} یه کـنـی له
 ئیشـکـهـره کانی تهوی که له
 رووناکیه که دا دانیشـتـبوو په ترۆسی
 دی، جوان تـنـی روانی و ووتی:
 (ئا ته مهش له گهلـیـا بوو)
^{۵۷} به لام په ترۆس بهرینچی دایه وه و
 ووتی: (ئافرهت، من ته و کابرایه
 ناسم). ^{۵۸} دواى ماوه یه کی
 کم، یه کـیـکی تریشی دی
 ووتی: (توش له وانیت) به لام
 په ترۆس ووتی: کابرا، نه خیر من
 له وان نیم) ^{۵۹} ئینجا نزیکه ی به ک
 سه عاتی تر، یه کـیـکی که ووتی
 (به راستی ته میش له گهلـیـا بوو،
 چونکه ته میش خه لکی شاری
 جه ليله). ^{۶۰} په ترۆس ووتی:
 (کابرا، من نازاتم تو چی
 ته لیت). هیشتا قسه که ی ته واو
 نه کرد بوو، که له شیرى به یانی
 خویندی. ^{۶۱} الیزه دا عیسا
 ئاوری دایه وه و سه بیرتکی په ترۆسی
 کرد، ئینجا په ترۆس بیری که ته وه
 که عیسا پتی ووت: (پیش
 ته وه ی که له شیرى به یانی
 بخوینتی تو سنی جار به من
 ته لیت من هم کابرایه ناسم).
^{۶۲} ئینجا په ترۆس چوو ده ره وه و

یه کنی له سه رۆک قه شه کانی
 بری. ^{۵۱} عیسا فه رمانی داو ووتی:
 (دهست هه لگرن، راهه ستن)
 ئینجا دهستی هیتا به گوئی
 کابرا داو چاکی کرده وه. ^{۵۲} ته و
 کومه له ی هاتبوونه سه ر عیسا،
 بریتی بوون له سه رۆک قه شه کان و
 پاسه وانانی په رستگا که و پیرانی
 گهل، عیسا پتی ووتن: (خو من
 دزو جه رده نیم، ئاوها به
 شمشیرو کوه که وه هاتونه ته
 سه رم ^{۵۳} خو من هه موو روژی
 له گهلـتـانا بووم له په رستگا که دا
 که چی هیچ دهستان بو نه بردم.
 ته مـرـۆ، تاریکی و زولم و
 زۆرداری ده سه لاتی هه به روژ
 روژی خو تانه).

^{۵۴} سه ربازه پاسه وانانه کان، عیسا یان
 گرت و بردیان بو کوشکی
 گه وره ی قه شه کان. په ترۆس دوور
 به دوور دوا یان که وت.

په ترۆس وا خو ی ده ره خات،
 که عیسا ناسی:

^{۵۵} کاتی هندی له پاسه وانانه کان
 له گۆره پانی کوشکه که دا،
 ئاگریان کرده وه هه ندیکیان له
 ده رویشتی ئاگره که دانیشتن،

گریانیتیکی به کول گریا.

یه زدام؟ (خودا) عیسا پتی
ووتن: (به لئی ئیوه راستان
ووت، من ئهوم). ۷۱ ئینجا
ووتیان: (ئیتیر پیوستی چیمان به
شایهت ههیه؟ ئهوتتا ئیمه
گویمان لی بوو به گوتی
خومان).

بهشی بیستوسی

عیسا ئه به نه لای پیلاتوسی

ادوای ئه مه ئه نجومه نی پیران
ههستان و عیسایان برد بۆلای
پیلاتوسی که لی پرسراوی
رۆمه کان بوو له ناوچهیه.
۲ دهستیان کرد به تاوانبارکردنی و
ووتیان: (بۆمان ده رکه وتوووه که
ئهم که سه ری تیک ئه دات له
گه له که مان، ههروه ها هانی
خه لکی ئه دات که سه رانه
نه دن به قه یسه رو خوشی به
مه سیحی پادشاه دا ئه نتی).
۳ پیلاتوسی لیبی پرسسی: (تویت
پادشای جوله که؟) عیسا
وه لامی دایه وه: (تۆ ووتت).
۴ ئینجا پیلاتوسی به سه رۆک
قه شه کان و خه لکه که ی ووت:
(من هیچ گونا هیک له م که سه دا
نابینم)، به لام ئه وان پیتیان.

راوه ستانی عیسا له به رده م
ئه نجومه نی جوله که دا:

۶۳ به لام ئه وانیه که پاسه وانی
عیسایان ئه کرد، دهستیان کرد به
پیا کیشانی و گالته پی کردن
پتی. ۶۴ چاویان ئه گرت و لیان
ئه پرسسی: (پیمان بلئی، کتی بوو
ئه وه ی ئیستا پای کیشایت؟)
۶۵ سه ره رای ئه مه ش قسه ی
خرابی زوریان پی ووت. ۶۶ کاتی
رۆژ بوه وه، ئه نجومه نی پیرانی
گه ل، ئه وانیه که له سه رۆک
قه شه کان و نوو سه رانی شه ریعت
پیک هاتبوون، کۆبوونه وه و
عیسایان بانگ کرده به رده میان.
۶۷ پیان ووت: (ئه گه ر تۆ
مه سیحی پیمان بلئی) ئه ویش
پتی ووتن: (گه ر ئه مه تان پی
بلیم، باوه ر ناکه ن، ۶۸ گه ر
لیشتان پرسم وه لام ناده نه وه.
۶۹ له ماوه یه کی که ما، ئیتیر
کوری له مرۆف له دایک بوو
دا ئه نیشتی له لای راستی یه زدانه وه
(خودا). ۷۰ لیره دا هه مـ و
به سه رسامیه وه ووتیان (ئه ته وی
به مه دا بلتیت که من رۆله ی

۱۰ سەرۆك قەشەكان و نووسەرائى
شەرىعت، بەگەرمى تاوانباريان
ئەكرد. ۱۱ ھەرۈھە ھىزۇدىسى و
سەربازەكانىش بەرقەۋە
سەپريان كىردو تىر گالتەيان
پىن كىرد، ئىنجا پالتۇبەكى
بىرىكەدارى پادشاھانەى
لەبەركىرد و ناردىبانەۋە بۆلەى
پىلاتۇسى. ۱۲ ھەرچەندە كە
ھىزۇدىسى و پىلاتۇسى دورمانبەنى
كۆنپان لەنىۋانا بوو، بەلام لەو
رۆزەدا بوو بوون بە ھارۋى
بەكتى.

بىرپارى لە خاچ^(۱۰) دانى عىسا:
۱۳ پىلاتۇس سەرۆك قەشەكان و
پىشەرۋانى گەلى بانگ كىرد.
۱۴ پىنى ووتن: (ئىۋە ئەم كاپرا -
يەتان ۋەك رى لە گەل تىك دەر،
ھىنا بۆلام، ئەۋەتا منىش دۋاى
ئەۋەى لە باسەكەم كۆلبەۋە،

داگرت و ۋوتيان: (ئەم كاپرايە
گەل ئەھرۋىتى، لە ھەمبو
ناۋچەى بەھودىادا، ھەر لە
جەلبىلەۋە تا ئىرە خەرىكى
فېر كىردن و ھاندانى خەلكە.)
۱۵ كاتى پىلاتۇسى ناۋى جەلبىلى
بىست، ۋوتى: (ئايا ئەم كاپرايە
خەلكى جەلبىلە؟) ۱۶ لەۋەلاما
زانى كە ئەۋ سەر بەۋ ناۋچەبە
كە ھىزۇدىسى ھوكومرائى،
تىئەكات، ئەمە بوو بەھۋى
ئەۋەى كە خۆى لەم باسە
دوررخانەۋە، جا عىسەى نارد
بۆلەى ھىزۇدىسى. ۱۷ كاتى ھىزۇدىسى
عىسەى پىنى، زۆر پىنى خۆشى
بوو، چونكە دەمىك بوو باسى
عىسەى بىست بوو، ئەى وىست
خۆى و كارى لە كارە سەر
سورپەتەرەكانى بىسنىت.
۱۸ جۆرەھا پىسپارى لى كىرد، بەلام
ئەۋ ھىچ ۋەلامىكى نەدايەۋە

(۱۰) خاچ: شىۋەى نىشانەى كۆكردنەۋەى ھەبە، لای خوارەۋەى درىۋىزە لە
لاكانى تر (+)، لە كۆنا لەسەردەمى رۆمەكانا بابەتتى بوۋە بۆ كوشتن.
خەلكى لە سەرۋە بۆ خوارەۋە بە دەست كراۋەبى بە بزمارى گەۋرە
پىادا كوتراۋە بە بەرزبەۋە ھەلۋاسراۋە تا ھەناسەى لى براۋە. خاچ شۋىتى
دزۋجەردەۋە پىاوخراپ بوۋە. بەلام دۋاى لە خاچدانى عىسا، خاچ بوو بە
نمورنەى گىان فېداكارى، ئەۋ بە مردنى لەسەر خاچەكەى بوو بە قوربانى
بۆ دروست كىردنەۋەى رىان و بەدەست ھىتانى رىانى ھەتاھەتائى.

به ره لای ته کم. ۲۳ ته وانیش
پیتان داگرت و به دهنگی بهرز
هاواریان کردو داوای له خاج
دانیان کرد، بهمه قسهیان
سه رکوت. ۲۴ ینجا پیلاتوس
فرمانی دا که داواکاریه کهیان
جی به جی بگری.

۲۵ ته وهی له بهر ئازاوه و کوشتن
زیندان کرابوو، له سهر داواکاری
ته وان ئازادی کرد. عیسا شی
خسته ژیر بریاری ته وان وه.

له ری بو له خاج ده دان:

۲۶ له و کاته دا که تهیان برد بو له
خاج دان، کابرایه کیان گرت که
له شاری قهیره وان وه هاتبوو،
به ناوی سه معانه وه تازه له
کیتلگه کی گه رابوه وه،
خاچه کهیان دا به سهر شانیا تاوه ک
دوا به دوا ی عیسا هلی گری.
۲۷ خه لکیکی زور دوا ی
که وتبون، هر وه ها چهند ژنیک
که ته گریان و له خویان ته دا.
۲۸ عیسا ئاوری بو دانه وه و وتی:
(ته ی ئافره تانی ئورشه لیم بو من
مه گرین، بو خوتان و بو
مناله کانتان بگرین.

۲۹ روزانیک دیت، تیایا ته لین،

هیچ گونا هنی نابینم له م
کابرایه دا، به وه ی ئیوه تاوانباری
ته که ن. ۱۵ دیاره هیرودسیش هیچ
هله یه کی تیا شک نه بردوه،
بو یه ناردویه تیه وه بومان. ته وه تا
ته م کابرایه شتیکی وای
نه کردوه که شایانی مردن بیت.
۱۶ فرمانی له قامچی دانی ته ده م
به سه راو به ره لای ته کم.
۱۷ پیلاتوسی هه موو سالتیک له
جه زنی قوربانان، له سهر داوا کردنی
خه لکه که یه کی له زیندان
کراوانی بو ئازاد ته کردن.
۱۸ به لام خه لکه که هاواریان
کرد، ته مه بکوژه و باراباس مان
بو ئازاد که.

۱۹ ته م کابرایه ش دیل کرابوو
به هوی ئازاوه نانه وه و کوشتنه وه.
۲۰ پیلاتوس دیسانه وه بو دووه م
جار، ئاره زوی خوی دهربری، بو
به ره لا کردنی عیسا. ۲۱ هه موو
هاواریان کرد: (له خاچی به،
له خاچی به.) ۲۲ ینجا بو جاری
سپته م، لتی پرسین: (ج
خرابه یه کی کردوه، من هیچ
گونا هتیکی تیا نابینم که شایانی
مردن بیت، ئیستا فرمانی له
قامچی دانی بو دهر ته کم و

هاتووه، باخوی رزگارکات.
 ۳۶ دیسان سه‌ریازه‌کانیش،
 گالته‌یان پی‌ته‌کرد، لئی نزیك
 ته‌بوونه‌وه و سرکه‌یان پی‌ته‌دا،
 ۳۷ ته‌یان ووت: (گه‌ر تو‌پادشای
 جوله‌که‌ی، خوت رزگارکه).
 ۳۸ پارچه‌یه‌ك ته‌خته‌یان به‌سه‌ر
 سه‌ریا هه‌لواسی بوو، تیایا نووسرا
 بوو، تا ته‌مه‌تا پاشای جوله‌که.
 ۳۹ یه‌کتی له‌دزه‌کان، ده‌ستی کرد
 به‌قسه‌ پی‌ووتنی و ووتی: (تو
 مه‌سیحی؟ ده‌باشه‌ خوت
 رزگارکه و ئیمه‌شی). ۴۰ به‌لام
 ته‌وی تریان، چوو به‌گژیا و ووتی:
 (توش له‌یه‌زدان (خودا) ناترسی،
 له‌گه‌ل ته‌وه‌ی که له‌هه‌مان
 تازارایت. ۴۱ ته‌وه‌ی به‌سه‌ر ئیمه‌دا
 دراوه، راسته، به‌رامبه‌ر به‌وه‌ی
 که کردومانه. به‌لام ته‌مه‌ی هم
 راست نیه، چونکه هیچی
 نه‌کردووه). ۴۲ ئینجا ووتی: (ته‌ی
 عیسا له‌یادم مه‌که‌ کاتی
 حوکرانیه‌که‌ت). ۴۳ عیسا پی‌تی
 ووت: (راستی پیت بلیم: هر
 ته‌مرۆ له‌گه‌لما ته‌بیت له
 به‌هه‌شتا).

مردنی عیسا:

۴۴ نزیکی کات زمیری دوانزه‌ی

خوزگه‌مان به‌وژانه‌ی که هیچ
 منالیان نه‌بووه. ۳۰ ئینجا به
 شاخه‌کان ته‌لین، بروختی
 به‌سه‌رمانا، به‌گرده‌کانیش
 ته‌لین دامان پۆشه.
 ۳۱ که پی‌گونه‌ئاوها لئی بکری،
 ته‌ی ته‌بی گونه‌باران چی
 لئی بکری؟

له‌خاچ دانه‌که‌ی:

۳۲ هر له‌وکاته‌دا له‌گه‌ل عیسا‌دا،
 دوو کابرای دز ته‌بران بو
 له‌خاچ‌دان. ۳۳ کاتی گه‌یشتنه
 ته‌و شوته‌ی که به‌کاسه‌ی سه‌ر
 ناوته‌برا، له‌گه‌ل دوو دزه‌که‌دا له
 خاچیان‌دا، یه‌کتی له‌لای
 راستیه‌وه ته‌وی که‌ش له‌لای
 چه‌پیه‌وه. ۳۴ عیسا ووتی: (ته‌ی
 باوک، لیان خوش‌به، چونکه
 نازانن چی ته‌که‌ن). ئینجا
 جله‌کانی عیسیان داناو گره‌ویان
 له‌سه‌رکرد.
 ۳۵ خه‌لکه‌که‌ راوه‌ستا بوون
 سه‌یریان ته‌کرد، هه‌روه‌ها
 سه‌رۆکه‌کانیش، توانجیان
 لئی ته‌داو ته‌یان ووت: (خه‌لکی
 تری رزگار کرد، گه‌ر ته‌مه
 مه‌سیحه‌و لای یه‌زدانه‌وه (خودا)

جه ليله وه له گه ليا هاتبون،
له دورره وه راوهستا بوون و تهيان
روانیه ته م رووداوانه.

ناشتنی عیسا:

۵۰ له ناو ته ندامانی ته نجومه نی
بالادا، کابرایه ک هه بوو ناوی
یوسف بوو، کابرایه کی باش و
پاک بوو، ۵۱ رازی نه بوو به بریار و
هه لسوکه وتی ته ندامانی
ته نجومه ن و کرداریان. خه لکی
شاری رامه ی ناوچه ی یه هودیا
بوو، له وانه بوو که چاره پروانی
مه مله که تی ئاسمانی ته کرد.
۵۲ هاته لای پیلاتوس و داوای
لاشه که ی عیسا ی لئی کرد.

۵۳ ئینجا له سه ر خاچه که هینایه
خواره وه له قوماشیککی که تانی
پنچا. بردی و خسته گورینکه وه
که له بهرد دروست کرا بوو،

نیوه رۆ، تاریکی بالی کیشا
به سه ر هه موو زه ویدا، تاوه ک کات
ژمیری سینی نیوه رۆ. ۴۵ رۆژ تاریک
بوو، په رده ی په رستگا که ۴۶ له
ناوه راستا درا. عیسا به دهنگی
به رز هاواری کرد و ووتی: (ته ی
باوک، ته وا رۆحم ته سپیرمه
دهستت.) ته مه ی ووت و رۆحی
سپارد.

۴۷ کاتی سه رۆکی سه د سه ربازان
که له ویدا بوو، ته مه ی بینی،
ستایشی یه زدانی کرد و ووتی:
(له راستیا ته و کابرایه بی گونا
بوو.) ۴۸ هه روه ها ته و خه لکه ی
که کۆبوو بوونه وه له ویا، بۆ
سه یرکردنی له خاچ دانه که،
کاتی ته مه یان بینی، دهستیان
کرد به سنگ کوتانن. ۴۹ به لام
هه موو ناسیاوه کانی عیسا،
له گه ل ته و ئافرتانه ش که له

(*) په رده ی په رستگاه: یه زدان فرمانی به موسای نیرراوی خۆی دا، له ناو ته و
په رستگاه به دا که له و کاته دا ستایشی یه زدانی تیا ته کرا، په رده یه ک بگیزی
که تیا یا شوپتی پیروز له شوپتی هه ر پیروز جیابکاته وه ته وه ی که رۆحی
یه زدان تیا یا ته دوا. پیویست بوو له سه ر په رده که ش وپته ی فریشته یه ک
بکیشیت چونکه فریشته کان ته و رینگه به یان گرتبوو که به ره و به هه شت
ته روا ت دوا ی ته وه ی ئاده م و حه وای لئی ده ر کرا.

که واته رینگه ی چوونه لای یه زدان گیرا بوو به لام به خۆبه خت کردنی
عیسا له سه ر خاچ رینگا که کرایه وه ته و بوو به رینگا بۆ ئاسمان.

به تنه نیشتی خویانه وه دی. ترسی
 دای گرتن و سهربان شور کرده
 سر زهوی، دور کابرا که لیره دا
 ورتیان: (بوجی نه گهرین به دوا ی
 به کسبکی زیندوا له ناو نم
 مردوانه دا؟ نه و لیره نیه،
 زیندو بونه وه، بیرکمنه وه له وه ی
 که له شاری جهلیل بینی ورتن.
 نه و ورنی: کوری له مرزف
 له دایک بوو، پیوسته بلری
 به دست گونا هبارانه وه، جا له
 خاج بلری و له رژی سینه ما
 هستینه وه.) نه و انیش لیره دا
 قسه کانی عیسایان هاتنه وه باد.
 ۱ گوره که بان به جی هینت و
 گه رانه وه، هوالی نم شتانه بان
 همور دا به بانزه قوتاییه که و
 نه وانی تر. ۱۰ نه وانی هوالی
 نم شتانه بان گه بانده، بریتی بوون
 له مریم می مه جده لی، بونا،
 مریم می دایکی یاقوب و هندی
 نافرته تی تر که له گلیانا هاتبوون.
 ۱۱ گه رانه وه ی قسه کانیا ن هر له
 ورتنه ی نه کرد، بویه باوه ریان
 پی نه کردن. ۱۲ اینجا په تروسی
 هه ستاو رای کرد بوسه ر گوره که،
 که دانه و بیره تنه ها هر نه و
 قوماشه ی دی که تینه وه پنچرا

هینتا کسی تی نه چوو بوو.
 ۱۳ نه و رزهش کستی
 خوتاماده کردن بوو بو رژی
 شه مه، چونکه نه و منده ی نه ما بوو
 بو شه مه.
 ۱۴ نه و نافرته نه ی که له شاری
 جهلیل وه به دوا ی عیساره بوون،
 دوا ی یوسف کسه ورتن،
 گوره که بان بینی و دیان که
 چون لاشه که ی نیایا دانرا.
 ۱۵ اینجا گه رانه وه و باهتی مانه وه
 بون و نه و شتانه بان تاماده کرد بو
 چه و رکردنی لاشه که، رژی
 شه مه شی به پتی راسپارده،
 پشوریان دا.

به شی یست و چوار

زیندو بوونه وه ی عیسای مه سیح:
 ۱ نافرته کان، رژی به ک شه مه
 به یانی زوو، به خویان و نه و بون و
 باهتی مانه وه ی تاماده بان کرد
 بوو، هاتنه سر گوره که ی.
 ۲ سه بریان کرد که به ردی
 سه رگوره که لاچووه،
 ۳ لاشه که ی عیساش له وئی
 نه ماوه. ۴ کاتی که له کاره
 سهربان سوورما بوو، له پر دوو
 فرشته بان به جلی بریسکه داره وه

زور توانادار بوو، له قسه و کاریا
 بهرامبهر به یزدان و بهرامبهر به
 خه لکی. ۲۰ دوايي سه روك
 قه شه كان و دادپهروهران نارديان
 بو له خاچدان. ۲۱ ټيمه هيومان
 بهوه بوو كه ټو مهسيحي
 چارهري كراو بيت، ټوهي
 يزدان پهيماني داوه. بينيرت بو
 رزگاريمان. له گهل ټوهشا كه
 ټمرو روي ستهمه ټمه
 روي داوه، ۲۲ هندی له
 ټافره كانمان، بهه واليك زور
 سه ساميان كردين چونكه
 بهياني زور چووبونه سه
 گوره كه، ۲۳ لاشه كه يان نه بيني
 بوو، ټينجا گه رانه وه و ټمه يان
 باسي كرد و ووتيان: ټيمه دوو
 فرشته شمان دي كه ټه يان
 ووت: ټو زيندووه. ۲۴ هندی له
 ټيمه چووه سه ر گوره كه و
 سه يريان كرد ټوهي ټافره ته كان
 گتيرايانه وه راسته و له گوره كه دا
 كه سيان نه دي. ۲۵ ټينجا عيسا
 پتي ووتن: (ټه ي تي نه گه يشتوان،
 ټه ي كه م باوهران، به همو
 ټه وانهي كه نيراواني يزدان
 باسيان كردووه، ۲۶ ټه ي باشه
 نه ټه بوايه كه عيساي مه سيح ټم

بوو، ټينجا ټه وني به جتي هيشت،
 زور به سه ر سورمانه وه له وه ي كه
 روويدا بوو.

دووان له قوتايه كان، عيسا
 به چاو ټه بينن:

۱۲ دووان له قوتايه كانی، له و
 روزه دا چوون بو ديهك نزيكهي
 حوت ميل له ټور شه ليمه وه
 دووره، كه ناوي عيمواسه.
 ۱۴ الهري باسي ټو شتانه يان
 ټه كرد كه روي دا بوو.
 ۱۵ الهو كاته دا كه قسه يان ټه كرد،
 عيسا خوي نزيك بو وه لتيان و
 له گه لينا نا روي به ريدا. ۱۶ به لام
 چاويان به ستر له ناسيني.
 ۱۷ عيسا پرسى لتيان: (ټه وه باسي
 چي ټه كهن به رتوه؟)
 ۱۸ به سه ر سورمانتيكه وه، راوه ستاون،
 به كتيكيان كه ناوي كه ليو باسي
 بوو ووتی: (چيه، ټه ليت هر تو
 ناموت له ټور شه ليمه لات داوه
 ټاگات له وه نيه كه له م روزانه دا
 روي داوه؟) ۱۹ ټينجا پتي ووتن:
 (چي روي داوه، نايگيرنه وه
 بوم؟) ووتيان: (تو ناوي عيسات
 نه ييستووه، ټه وه ي له ناسره بوو،
 ټه وه ي كه نيراوي يزدان بووه و

که له گه لیانن، هموو
کتوبونه ته وه، ^{۳۴} بانگیان ته کردو
ته یان وون: (راسته گه وره مان
هه ستاوه ته وه، ده ریش که وتوره بو
سه معان.)

^{۳۵} لیره دا هر دوو کیان ده ستیان
کرد به گتیرانه وهی ته وهی
له رتگادا رویدا بوو، ئینجا چون
له کاتی نان شکانه که دا
ناسیانه وه.

عیسا له زیندوبوونه وهی خوئی
ته دوی:

^{۳۶} له و کاته دا که له م باسه
ته دوان، عیسا خوئی هاته
ناوه راستیانه وه، له نیوانیانا راوه ستا،
پتی ووتن: (سلاوتان لی بیت.)
^{۳۷} به لام له بهر ترسی و له رزی
خویان وایان زانی ته مه خه یاله.
^{۳۸} عیسا پیی ووتن: (ته وه بوچی
واسه رتان لی شتواوه؟ بوچی دوو
دلن؟ ^{۳۹} سهیری ده ست و قاچم
که ن، ده ستم لی دهن و دلنیابن
که من ته وم، چونکه خه یال
گوشت و ئیسقانی نیه وه که من
ئینستا همه.) ^{۴۰} کاتی ته مهی
ووت ده ست و قاچی که شوپتی
بزماره کانی پیوه بوو، نیشانی دان.

ئازارانه بچیژی و ئینجا بچیته
شوپتی پیروزی ئاسمانی.)
^{۲۷} ئینجا دهستی کرد به روون
کردنه وهی ته و شتانهی که
له سه ری نووسراوه، هر له
موساوه تا دوا نیراوی یه زدان.
^{۲۸} وورده وورده نزیك ته بوونه وه
له و دتیهی که قوتاییه کان بوئی
هاتبوون. عیسا وا خوئی نیشان دا
که ته و ته ورات بو شوپتیکی
دوورتر. ^{۲۹} قوتاییه کان زوریان
لی کرد و ووتیان: (ته وا روژئاوا
ته بیت و تاریک ته بیت،
بمینه ره وه لامان.) ته ویش به مه
رازی بوو، له گه لیانا هاته
ماله وه. ^{۳۰} کاتی له سه ر خوان
دانیشن، دهستی برد نانه که ی
هه لگرت، پیروزی کرد و
له تی کرد، ئینجا دای پتیان.
^{۳۱} ده ست به جتی چاویان
کرایه وه و ناسیانه وه، ئینجا له بهر
چاویان نه ما. ^{۳۲} یه که به یه کیان
ووت: (ته مه بوچه کاتی قسه ی بو
ته کردین، دلمان له ناو سنگمانا
وه که ئاگر گری گرتبوو.)
^{۳۳} دوا ی ته مه یه که سه ر هه ستان و
گه رانه وه بو ئور شه لیم، سه پریان
کرد یانزه قوتاییه که و ته وانه ی

ٲٲوه شایه تی ٲم شتانهن
 ٲٲٲٲاش ٲه ٲٲٲٲم ٲه وه ی باو کم
 ٲه ٲمانی ٲٲٲ داوم به لام جاری
 له ناو شارا به ٲٲنه وه، تا ٲه
 کاته ی که له ٲاسمانه وه جلی
 به هٲٲٲٲان له بهر ٲه کرٲٲ.

که ٲانه وه ی عٲسا بو ٲاسمان:
 ٲٲوای ٲه مه ٲٲٲٲان که وت و
 بردنی بو شاری به ٲٲ عٲنا
 به ده ست به رز کردنه وه داوای
 ٲٲروزی بو کردن. ٲٲ له و کاته دا
 که داوای ٲٲروزی بو ٲه کردن،
 لٲٲان جٲابوه وه و به رزبوه وه بو
 ٲاسمان. ٲٲ چوکیان بو داداو
 ٲٲٲا زور به شادیه وه که ٲانه وه
 بو ٲور شه لٲم. ٲٲ به رده و ام
 ٲه روٲشتن بو ٲه رستگا که و له وٲٲ
 ستاٲشی ٲه زدانیان (خودا)
 ٲه کرد.

ٲٲٲٲوشٲا به ته وای باوه رٲان
 نه ٲه کرد و زور سه رٲان سور ما بو
 ٲٲٲ ووتن: (هٲٲٲٲان لٲره هه ٲه
 که به خورٲٲٲ؟) ٲٲٲٲٲٲه که
 ما سی هه لگرٲ. ٲٲ له بهر
 چاوٲانا خواردی.

ٲٲٲٲٲا ٲٲٲ ووتن: ٲا ٲه مه ٲه ٲه
 قسانه ی که بو م کردن، کاتی
 له که لتانا بوون: ٲٲٲٲسته هه مو
 ٲه وانه ی که له شه رٲعه تی موساو
 نٲٲراوانی ٲه زدان و زه بورا هه ن و
 نووسراون ٲٲٲه دی. ٲٲٲٲٲا
 ٲٲٲوه وٲشی کردنه وه، تا وه که
 تی بگه ن. ٲٲٲ ووتن: (ٲا ٲا وها
 نووسراوه، ٲٲٲٲست بوو که
 عٲسای مه سیح ٲازار بکٲٲشی و
 به مرٲی و داوای له روزی سیهه ما
 زٲٲدوٲٲٲه وه. ٲٲٲٲا وه که داوای
 سه رٲنه وه ی گونه بکات، له ناو
 هه مو که لانا، به ده ست
 ٲٲ کردن له ٲور شه لٲمه وه. ٲٲٲه وا